

දේශගුණික විපර්යාස සඳහා
අනුවර්තනය වීමේ ජාතික
ක්‍රමෝපාය

2011 -2016

දේශගුණික විපර්යාස සඳහා
අනුවර්තනය වීමේ ජාතික
ක්‍රමෝපාය
2011 -2016

පරිසර අමාත්‍යාංශය, ශ්‍රී ලංකාව
දෙසැම්බර්, 2010

ක්‍රමෝපාය සම්පාදනය කිරීමේ කණ්ඩායම:

නයන මාවිල්මඩ-කණ්ඩායම් නායක/ක්‍රමෝපායික සැලසුම් විශේෂඥ, සීතාරා අතපත්තු-නියෝජ්‍ය කණ්ඩායම් නායක/වෙරළ කලාපීය පරිසර විද්‍යාඥ, පිනි දෑල-පාරිසරික විශේෂඥ, නාලක ගුණවර්ධන-සන්නිවේදන සහ අධ්‍යාපන විශේෂඥ, බුද්ධි විරසිංහ-සන්නිවේදන සහ මාධ්‍ය විශේෂඥ, මහකුමාරගේ නන්දන-තුරෝලිය තොරතුරු පද්ධති විශේෂඥ, ආලෝකා බෙල්ලන විතාන-ව්‍යාපෘති සහකාර, රංජිත් විමලසිරි (පරිසර අමාත්‍යාංශ ව්‍යාපෘති හවුල්කාරීත්වය) පරිපාලන සහ සම්බන්ධීකරණය, නිරෝෂා කුමාරි (පරිසර අමාත්‍යාංශ ව්‍යාපෘති හවුල්කාරීත්වය) සන්නිවේදන.

ස්තූතිය:

පරිසර අමාත්‍යාංශයේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ලේකම් කාර්යාලයේ සියළුම සේවක මහත්ම මහත්මීන්ට සහ මේ සඳහා මූල්‍ය අනුග්‍රහය ලබාදුන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට අපගේ කෘතඥ පූර්වක ස්තූතිය පිලිනමමු. එමෙන්ම මෙම ක්‍රමෝපාය සම්පාදනය කිරීම සඳහා මගපෙන්වූ, දිරිගැන්වූ සහ දායකත්ව ලබාදුන් සියළුම පාර්ශව කරුවන්ටද අපගේ හෘදයාංගම ස්තූතිය පලකර සිටින්නෙමු.

ගරු පරිසර අමාත්‍යතුමාගේ පණිවිඩය.

ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහළ යාමේ ප්‍රවණතාවය දැන් ගෝලීය අර්බුදයක් ලෙස පිළිගෙන ඇත. ශ්‍රී ලංකාව එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතිය (UNFCCC) වෙනුවෙන් අත්සන් කරුවකු වන අතර දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීම සහ එයට අනුවර්තනය වීම සම්බන්ධයෙන් ජාත්‍යන්තරය දක්වන ප්‍රතිචාර වලදී ක්‍රියාකාරී සහභාගීත්වයක් ද දුරයි.

ගෝලීය හරිතාගාර වායු විමෝචනය සම්බන්ධයෙන් ලංකාවේ දායකත්වය අවමය. එබැවින් ගෝලීය දේශගුණික විපර්යාස රටාව අවම කිරීමට කළ හැකි බලපෑමද අවමය. එනමුත් ශ්‍රී ලංකාව තුළ අපි දැනටමත් දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම් අත්දකිමු. වර්ෂාපතනයේ වෙනස්වීම්, ගංවතුර, හියගය සහ නායයාම් වැනි ස්වාභාවික ආපදාවල වැඩිවීමක් දකිමු. මෙවැනි සිදුවීම් පොදු ජනතාවගේ සාමාන්‍ය ජීවිතයට තදබල ලෙස බලපායි. අනපේක්ෂිත වර්ෂාව මගින් බවහෝග හානිවන ගම්වල වෙසෙන ගොවියාගේ සිට ගංවතුරෙන් පීඩා විඳින නගර වාසීන් දක්වා එය පැතිරී තිබේ. එබැවින් මෙවැනි පරිසර වෙනස්වීම් වලින් අපගේ ජනතාව ආරක්ෂා කිරීම සහ ඒවාට මුහුණදීමට සූදානම් කිරීම අපගේ ප්‍රධාන ප්‍රමුඛතාවයක් විය යුතුය.

දේශගුණික විපර්යාස වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිදුවන පරිසර වෙනස්වීම් වලින් අපගේ ජනතාව සහ ප්‍රජාවන් මෙන්ම ආර්ථිකය ආරක්ෂා කර ගැනීමට ජාතියක් ලෙස එකමුතු වී ක්‍රියා කිරීම වැදගත්ය. මෙම දැක්ම සහිත ව පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් සම්පාදනය කර ඇති “හරිත ලංකා” වැඩසටහන තුළ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව ක්‍රියාකාරකම් ඇතුළත් කොට තිබේ. එම දැක්ම තුළින්ම පරිසර අමාත්‍යාංශය දේශගුණික විපර්යාස සඳහා අනුවර්තනය වීමේ ශ්‍රී ලංකා ජාතික ක්‍රමෝපාය සම්පාදනය සඳහා ද මූලිකත්වය ගෙන කටයුතු කළේය.

රටට සාමය උදාවීමත් සමඟ අපගේ අතිගරු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ මැතිතුමා රටේ ජනතාවට සෞභාග්‍යමත් සුඛ අනාගතයක් හිමිකර දීම සඳහා රට දිනෙන් දින දියුණුව කරා රැගෙන යාමට දායක වී කටයුතු කරයි. පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් මෙහෙයවන ලද මෙම දේශගුණික විපර්යාස සඳහා අනුවර්තනය වීමේ ජාතික ක්‍රමෝපාය එම කාර්යය වඩා වඩාත් ශක්තිමත්ව සිදු කිරීමට සහයෝගය ලබාදෙයි.

මෙම ක්‍රමෝපාය සම්පාදනයේ දී විවිධ ක්ෂේත්‍රවල පාර්ශවකරුවන්ගේ උපදේශන ලබා ගැනීම. එය ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණික විපර්යාස වලට මුහුණදීමට දරණ සාමූහික ප්‍රයත්නයක ආරම්භය ලෙස සැලකිය හැකිය. මේ අනුවර්තනය වීම සඳහා රටේ ජනතාවගේ සාමූහික ප්‍රයත්නය අවශ්‍යය. අපගේ පොදු අනාගතය සුරැකීම කිරීමට රාජ්‍ය ආයතන, රාජ්‍ය නොවන ආයතන, පෞද්ගලික ආයතන සහ සියළුම අධ්‍යාපන ආයතන මෙන්ම ප්‍රජාව ද එකමුතුව එක්විය යුතුය. එසේම මූල්‍ය හා තාක්ෂණික සහය ලබා ගැනීමට අපට ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන පාර්ශවකරුවන්ගේ සහයෝගය ද අවශ්‍යය.

අපි මෙම ක්‍රමෝපාය අනාගත දේශගුණික විපර්යාස වලට සාර්ථකව මුහුණ දී රට ගොඩනඟා සරුසාරවත් කිරීමේ මූලික පියවරක් ලෙස සලකමු.

අනුර ප්‍රියදර්ශන යාපා,
ගරු පාරිසරික අමාත්‍ය.

පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්තුමාගේ පණිවිඩය.

ඉහළ යන දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම් වලට ශ්‍රී ලංකාව ගොදුරුවීමට ඇති ඉහළම ඉතා පැහැදිලිය. සිදුවිය හැකි බලපෑම් සඳහා ශ්‍රී ලංකාව සූදානම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මැනවින් වටහාගෙන ඇති පරිසර අමාත්‍යාංශය, හරිත ලංකා වැඩසටහනට මෙන්ම මෑතකදී සකස් කරන ලද පරිසරයේ ආරක්‍ෂාව සඳහා වූ ක්‍රියාකාරී සැලසුමට ද දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම් ඇතුළත් කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා රජය 2009 වසරේ අගභාගයේදී පමණ දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුවර්තනය වීමේ ක්‍රමෝපායක් සකස් කිරීමේ මගකට අවතීර්ණ විය. මේ සඳහා තාක්‍ෂණික සහය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මගින් නොමඳව ලබාදුණි. මෙම ක්‍රියාවලිය පරිසර අමාත්‍යාංශයේ දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය මගින් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙය සකස් කිරීමේදී සහ නිර්මාණය කිරීමේදී පාර්ශවකරුවන් විශාල පිරිසකගේ දායකත්වය ලබාගන්නා ලදී. මෙම පාර්ශවකරුවන් ආර්ථිකයේ විවිධ ක්‍ෂේත්‍ර වන සෞඛ්‍යයේ සිට කෘෂිකර්මය දක්වාත්, යටිතල පහසුකම් වල සිට ජෛව විවිධත්වය දක්වාත් ආවරණය කරන ලදී. සමස්ථ ක්‍රියාවලිය සඳහා රාජ්‍ය ආයතන, සිවිල් සමාජ සංවිධාන, අධ්‍යාපනික, වෘත්තිකයන්, පර්යේෂණ ආයතන සහ පුද්ගලික අංශයේ පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වය ලබාගන්නා ලදී. මේ නිසාම දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුවර්තනය වීමේ ක්‍රමෝපාය පරිසර අමාත්‍යාංශයේ තනි වැයමක් නොව එය සෑමදෙනාගේම වැයමකි.

මෙම ක්‍රමෝපාය මගින් වසර 2011 - 2016 දක්වා වූ කාලය සඳහා ප්‍රමුඛතාගත ක්‍රියාකාරී වැඩසටහන් රාමුවක් ඉදිරිපත් කරයි. මෙහි අරමුණ වන්නේ ලංකාවේ ආර්ථිකය සහ ප්‍රජාව දේශගුණික විපර්යාස බලපෑම් වලට ඔරොත්තු දෙන ලෙස සකස් කිරීම වේ. මෙම ක්‍රමෝපායේ දක්නට ලැබෙන ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශය මගින්ද වින්තන සංවර්ධන වැඩසටහනට අනුගත වන අතර මෙමගින් අනාගතය වෙනුවෙන් අප දැනට සිදුකරන ආයෝජන දේශගුණික විපර්යාස වලට ඔරොත්තු දෙන ලෙස සැකසීම සහතික කරයි.

දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තනය වීමේ න්‍යාය පත්‍රය තවදුරටත් ඉදිරියට රැගෙන යාම සඳහා මෙම ක්‍රමෝපාය, ප්‍රතිපත්ති සැලසුම්කරුවන්ට සහ සියළුම ක්‍ෂේත්‍රවල සිටින පාර්ශවකරුවන්ට ද ඉතා පැහැදිලි මාර්ගෝපදේශනයක් ලබා දිය යුතුය. විවිධ පාර්ශවකරුවන් රාශියක් පොදු කාරණයක් සඳහා ඒකරාශී කළ මෙම පියවර අපගේ රට අනාගතයේ දී දීප්තිමත් සහ දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම් වලට ඔරොත්තු දෙන ජාතියක් බවට පත් කරනු ඇතැයි බලාපෙරොත්තු වෙමි.

මේ අවස්ථාවේදී මෙම ක්‍රමෝපාය සම්පාදනය කිරීමේ කණ්ඩායමට සහ එම වැදගත් ජාතික ක්‍රියාව සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා වටිනා අදහස් සහ යෝජනා ලබා දෙන ලද පාර්ශවකරුවන් ට මෙන්ම කාර්ය මණ්ඩලයට ද මම ස්තූතිවන්ත වෙමි.

ආචාර්ය ආර්. එච්. එස්. සමරතුංග,
ලේකම්,
පරිසර අමාත්‍යාංශය.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ නේවාසික අධ්‍යක්ෂකතුමාගේ පණිවිඩය.

දේශගුණික විපර්යාස හා සම්බන්ධ අවදානම් වලට ක්‍රමානුකූලව පිළිතුරු සැපයීමට සහ හැඩගැසීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව ස්ථානගත කෙරෙන මෙම වැදගත් මැදිහත් වීම් සඳහා සහය ලබා දීමට හැකිවීම පිළිබඳව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ඉතා සතුටට පත්වෙයි.

දේශගුණික විපර්යාස සඳහා අනුවර්තනය වීමේ ක්‍රමෝපාය සකස් කිරීමේදී අනුගමනය කරන ලද ගොදුරුවීමට ඇති ඉඩකඩ පිළිබඳ ගැඹුරින් විශ්ලේෂණය කිරීම සහ ආර්ථිකයේ වැදගත් ක්ෂේත්‍ර සියල්ල ආවරණය කරමින් පාර්ශවකරුවන්ගේ උපදෙස් ලබාගැනීම ද අඩංගු එම ක්‍රියාවලිය පැසසිය යුතුය. මෙම ක්‍රමෝපාය සකස් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව අනුගමනය කරන ලද ක්‍රියාවලිය අනාගතයේදී අනෙකුත් රටවල් ද උපයෝගී කරගනු ඇති බව මගේ විශ්වාසයයි.

මෙම ක්‍රියාවලිය තුළින් පරිසර අමාත්‍යාංශයට දැනුම් සම්භාරයක් මෙන් ම විද්වතුන් ගෙන් සපිරුණු පාර්ශවකරුවන් ජාලයක් එක්රැස් කිරීමට ද අවස්ථාව ලැබුණු අතර ක්‍රමෝපාය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ද එය පිටුවහලක් වනු ඇත. මෙම ක්‍රමෝපායට අමතර ව එලි දැක්වීමට යෙදුණු, ගොදුරුවීමට ඉඩැති ක්ෂේත්‍ර පැතිකඩයන්, දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ මහජන දෘෂ්ඨිය පිළිබඳ සම්කෂණය, තොරතුරු අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදන උපාය මාර්ග වැනි වැදගත් තොරතුරු රාශිය ශ්‍රී ලංකාවේ රජයට මෙන්ම පර්යේෂකයින්ට, සිවිල් සංවිධාන වලට සහ ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධන හවුල්කරුවන්ටද එකසේ භාවිතා කිරීමට ඉඩකඩ ලැබී ඇත. දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධ අභියෝග වලට මුහුණදීම සඳහා එය රාකුලක් වෙයි.

මෙම ක්‍රමෝපාය සකස් කිරීම වෙනුවෙන් මම මේ අවස්ථාවේ ශ්‍රී ලංකා රජයට සුභාශීර්ෂණය පළ කර සිටිමි. මෙම වැදගත් මූලික පියවර ඉක්මවා සියළු ක්ෂේත්‍ර වල දේශගුණික විපර්යාස සඳහා වූ අනුවර්තන ඉක්මනින් ම ක්‍රියාත්මක කරනු ඇති බවට අපි අපේක්ෂා කරමු.

දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තන සහ අවම කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සහය ලබා දීම ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ 2020 උපාය මාර්ගික සැලැස්මේ මූලික අරමුණක් වන්නේ ය. ඒ අනුව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මෙම ක්‍රමෝපාය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ශ්‍රී ලංකාවේ රජයට අවශ්‍ය සහය ලබා දීමට බලාපොරොත්තුවෙන් සිටී. අනෙකුත් සංවර්ධන හවුල්කරුවන් ද මේ සඳහා සහය ලබා දෙනු ඇති බව මාගේ විශ්වාසයයි.

ආචාර්ය ටීවී චෝක්ස්,
නේවාසික අධ්‍යක්ෂක (ශ්‍රී ලංකාව),
ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව.

සාරාංශය

අවිනිශ්චිත දේශගුණික විපර්යාස සමග ජීවත් වීම හැරෙන්නට වෙනත් විකල්පයක් නොපෙනේ. ගෝලීය උණුසුම් වීමට ශ්‍රී ලංකාවේ දායකත්වය අවම ය. කෙසේ වුව ද, ජාතියක් ලෙස ගත්විට අප දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑමට ගොදුරු වීමේ වැඩි ඉඩකඩක් පවතී. එනම්,

- නියඟය, ගංවතුර සහ නායයාම වැනි ආපදා ඇති වීමේ සම්භාවිතාවය ඉහළ යාම.
- වර්ෂාපතන රටාවේ පවතින විවිධත්වය සහ අනාවැකි පළ කිරීමේ නොහැකියාව.
- උෂ්ණත්වයේ ඉහළයාම සහ
- මුහුදු පල මට්ටම ඉහළයාම වැනි දේ

දේශගුණික විපර්යාසවලට ගොදුරු වීමට ඇති ඉඩකඩ සමස්ථ ආර්ථිකයටම එක සේ බලපායි. එය පසුගිය දශක දෙක තුළ ළඟාකරගත් වැදගත් ප්‍රතිඵලවලට ද තර්ජන ඇති කරයි. දැනට ආයෝජනය කර ඇති දිගුකාලීන සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය ද මේ නිසා අවදානමට ලක් වේ.

මෙම ක්‍රමෝපාය මඟින් දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුවර්තනය වීම සඳහා (2011 - 2016) ප්‍රමුඛත්වය ලබාදිය යුතු ක්‍රියා ඇතුළත් වැඩසටහන් රාමුවක් සහ ආයෝජන උපායමාර්ග ඵලදායීව ඇත. මෙහි අරමුණ අනාගතයේදී ශ්‍රී ලංකාව සහ එහි ජනතාව දේශගුණ විපර්යාසවලට ගොදුරු මුහුණ දීමට හැකිවන ලෙස සැකසීම ය.

මෙම ක්‍රමෝපායෙන් "මහින්ද වින්දන" මඟින් ප්‍රකාශ වන ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික සංවර්ධන ප්‍රතිපත්තියේ ස්ථිරසාර බව සහ සාර්ථකත්වයට නවදුරටත් සහාය ලබාදීම සහතික කරයි. ඒ අනුව විවිධ ක්ෂේත්‍ර මත පදනම් ව විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් අනතුරුව සොයාගත් කරුණු ඒකාබද්ධ වැඩසටහන් රාමුවකට සංකලනය කොට ඇත. එය පහත දැක්වෙන අයුරින් උපාය මාර්ගික කොටස් 5කට ව්‍යුහගත කරන ලදී.

- ජාතික සංවර්ධනයට සහ සැලසුම්කරණයට දේශගුණික විපර්යාස අනුගත කිරීම.
- මානව ජනාවාස දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණ දිය හැකි ලෙස ගොඩ නැගීම.
- දේශගුණික විපර්යාස නිසා ආහාර සුරැකිතභාවයට සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම.
- මූලික ආර්ථික ධාවක දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ශක්තිමත් කිරීම.
- ස්වාභාවික සම්පත් සහ ජෛව විවිධත්වය දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීම.

එක් එක් උපායමාර්ගික කොටස්වලට අදාළව ක්‍රියාත්මක විය යුතු මූලික තේමා සහ ප්‍රමුඛත්වය ලබා දිය යුතු අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග ද මේ සමගම හඳුනාගන්නා ලදී. මෙම සැලසුම ඉදිරි වසර හය තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දැනට පවතින වියදම්වලට අමතර රුපියල් බිලියන 47. 7 ක මුදලක් අවශ්‍ය වේ. මෙම මූල්‍ය ප්‍රතිපාදනවලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් දේශගුණ විපර්යාස සඳහා වන විවිධ මට්ටමේ අනුවර්තන වීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පාර්ශවකරුවන් සහ හවුල්කරුවන් (රජයේ සහ රජයේ නොවන) බහුතරයක් වෙත සෘජුව ම යොමු කරනු ඇතැයි විශ්වාස කෙරේ. පරිසර අමාත්‍යාංශය මෙම ක්‍රියාවලිය සඳහා පහසුකම් සැපයීම සහ සම්බන්ධීකරණ කටයුතු භාරව ක්‍රියාකරනු ඇත.

මෙම ක්‍රමෝපාය සම්පාදනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියට විවිධ අංශ නියෝජනය කරමින් ජාතික මට්ටමේ රාජ්‍ය ආයතන, රාජ්‍ය නොවන ආයතන, ස්වයං වෘත්තිකයන් සහ අධ්‍යාපනඥයින් ඇතුළු සිය ගණනක් පාර්ශවකරුවන් ඒකරාශී කරගනු ලැබිණි.

මෙම සැලසුම සම්පාදනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී ම කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කොට ආයෝජනය කිරීම සඳහා එක් එක් ක්‍රමෝපායන්ට අදාළව මූලික ව්‍යාපෘති ද ගොඩනංවන ලදී.

පටුන

පළමු පරිච්ඡේදය: හැඳින්වීම	1
දෙවන පරිච්ඡේදය: ක්‍රමෝපාය සම්පාදනය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය	3
ක්‍රමෝපාය සම්පාදනය කිරීමේ මාර්ගෝපදේශන ප්‍රතිපත්ති	3
දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුවර්තනය වීමේ සැලසුම් ක්‍රියාවලිය	3
ගොදුරු වීමට ඉඩැති ක්‍ෂේත්‍රවල පැතිකඩ ගොඩනැංවීම	4
ක්‍ෂේත්‍ර පැතිකඩ ආධාරයෙන් උපාය මාර්ග ගොඩ නැගීම	4
තුන්වන පරිච්ඡේදය: ක්‍රමෝපාය	7
උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 1: ජාතික සංවර්ධනයට සහ සැලසුම්කරණයට දේශගුණික විපර්යාස අනුගත කිරීම	8
උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 2: මානව ජනාවාස දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ගොඩ නැගීම	11
උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 3: දේශගුණික විපර්යාස නිසා ආහාර සුරැකීමට සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම	14
උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 4: මූලික ආර්ථික ධාවක දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ශක්තිමත් කිරීම	17
උපාය මාර්ගික 5: ස්වාභාවික සම්පත් සහ ජෛව විවිධත්වය දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් ආරක්‍ෂා කර ගැනීම	20
දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුවර්තනය වීමේ ජාතික ක්‍රමෝපාය කෙටියෙන්	24
හතරවන පරිච්ඡේදය: මූල්‍ය අවශ්‍යතා සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ඉලක්ක	27
ඇමුණුම්:	
ඇමුණුම් 1 - උපදෙස් ලබාගත් පුද්ගල හා ආයතන නාම ලේඛණය	29
ඇමුණුම් 2 - ක්‍රමෝපායික මැදිහත්වීම් පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක වගුව	35
ඇමුණුම් 3 - ව්‍යාපෘති සංකල්ප ලැයිස්තුව	52
ඇමුණුම් 4 - දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තනය වීමේ ජාතික ක්‍රමෝපායේ අඩංගු ඉලක්ක ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලසුම	55
ඇමුණුම් 5 - ඇස්තමේන්තුගත මූල්‍ය අවශ්‍යතා	57

කෙටි යෙදුම්

ADB	ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව
CB/IS	ධාරිතා බලගන්වීම / ආයතනික හැකියා ශක්තිමත් කිරීම
CBD	පෞච්ච විවිධත්වය පිළිබඳ සමුළුව
CBO	ප්‍රජාමූල සංවිධාන
CC	දේශගුණික විපර්යාස
CCD	වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
CCS	දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ ලේකම් කාර්යාලය
CDM	පවිත්‍ර සංවර්ධන යාන්ත්‍රණය
CEA	මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය
CEB	ශ්‍රී ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය
CZMP	වෙරළ කලාප කළමනාකරණ සැලසුම
DMC	ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය
DoA	කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව
DoF	වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
DoH	සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව
Dol	වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව
DoM	කාළගුණ දෙපාර්තමේන්තුව
DoN	පෝෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
DRR	ආපදා අවදානම අවමකරණය
DWLC	වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
DSD	ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ
EIA	පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වාර්තාව
EPA	පාරිසරික රක්ෂිත ප්‍රදේශ
ERD	බාහිර සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව
GIS	භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධතිය
GOSL	ශ්‍රී ලංකා රජය
HLP	හරිත ලංකා වැඩසටහන
IAS	ආක්‍රමණික විශේෂ
IEC	තොරතුරු, අධ්‍යාපනය සහ සන්නිවේදනය
IPCC	දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ අන්තර්ජාතික විද්වත් මණ්ඩලය
IUCN	ජාත්‍යන්තර සංරක්ෂණ සංගමය
IWRM	ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණය
MC10YP	මහින්ද වින්තන නව ශ්‍රී ලංකාවක් සඳහා වූ දැක්ම: දස වසරක සංවර්ධන සැලැස්ම 2006-2016
MCBF	මහින්ද වින්තන: දීප්තිමත් අනාගතයක් සඳහා
MoE	පරිසර අමාත්‍යාංශය
MoF	මුදල් අමාත්‍යාංශය
MoH	සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය
MOH	සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී කාර්යාලය
NARA	ජාතික ජලජ සම්පත් සහ පර්යේෂණ නියෝජිතායතනය
NBRO	ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ ආයතනය
NCCAS	දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තනය වීමේ ජාතික ක්‍රමෝපාය
NGO	රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන
NPD	ජාතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව
NPPP	ජාතික භෞතික සැලසුම සහ ප්‍රතිපත්තිය
NSF	ජාතික විද්‍යා පදනම
NWRB	ජාතික ජල සම්පත් මණ්ඩලය

NWSDB	ජාතික ජල සම්පාදන සහ ජලාපවහන මණ්ඩලය
PA	ආරක්ෂිත කලාප
PI	ප්‍රතිපත්තිමය මැදිහත් වීම
Phi	භෞතිකමය මැදිහත් වීම
PPWG	ව්‍යාපෘති සැකසීමේ ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම
PSC	ව්‍යාපෘති මෙහෙය වීමේ කමිටුව
RDA	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය
RPD	පර්යේෂණ සහ ව්‍යාපෘති සංවර්ධනය
SAM	විශේෂ කලාප කළමනාකරණය
SEA	උපාය මාර්ගික පාරිසරික තක්සේරුව
SLTDA	ශ්‍රී ලංකා සංචාරක ප්‍රවර්ධන අධිකාරිය
SNC	දෙවන ජාතික සන්නිවේදන ව්‍යාපෘතිය
SVP	ගොදුරු විමට ඉඩැති කෞතු පැතිකඩ
SWG	කෞතු ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම්
TA	තාක්ෂණික සහාය
UDA	නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය
UNFCCC	එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතිය

පලමු පරිච්ඡේදය

හැඳින්වීම

ජායාරූපය - සිවුසිංහේ රයිමස් ලේඛන

පාරිසරික අවධාරණයක් ලෙස මුල් අවධියේදී මතු වූ දේශගුණික විපර්යාස, මේ වනවිට ලොවපුරා සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට අභියෝග එල්ල කරයි. මෙමගින් ආර්ථික වර්ධනයට, ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට, මහජන සෞඛ්‍යයට, සමාජයේ ස්ථායීභාවයට සහ ඇතැම් විටක දී රටක ජාතික ආරක්ෂාවට ද දැඩි බලපෑම් එල්ල විය හැකිය.

ශ්‍රී ලංකාව මිනිතලය උණුසුම් වීම සඳහා සීමිත දායකත්වයක් සපයන රටකි. කෙසේ වුවද, ජාතියක් ලෙස ගත්විට අප දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමට ගොදුරු වීමේ වැඩි ඉඩකඩක් පවතී. එනම්,

- නියඟය, ගංවතුර සහ නායයාම වැනි ආපදා ඇති වීමේ සම්භාවිතාවය ඉහළයාම.
- වර්ෂාපතන රටාවේ ඇතිවිය හැකි විචිඛිත්වය සහ අනාවැකි පළකිරීමේ නොහැකියාව.
- උෂ්ණත්වයේ ඉහළයාම සහ
- මුහුදු ජල මට්ටම ඉහළයාම වැනි දේ

ආර්ථිකයේ විවිධ ක්ෂේත්‍ර දේශගුණික විපර්යාසවලට ගොදුරු වීමට ඉඩ ඇති අතර, පසුගිය දශක දෙකක පමණ කාලය තුළ අප විසින් වාර්තා කරගත් සැලකිය යුතු ආදායම් වර්ධනයන් දුප්පත්කම අවම කිරීමත් ආපස්සට හැරවීමට දේශගුණික විපර්යාසවලට හැකියාවක් ඇති බවට විශ්වාසයක් ගොඩනැගෙමින් පවතී. එමගින් දැනට සිදුවන සංවර්ධන කටයුතු පවා අවදානමට ලක්විය හැකිය.

අවිනිශ්චිත දේශගුණික විපර්යාස සමග ජීවත් වීම හැරෙන්නට වෙනත් විකල්පයක් නොපෙනේ. එම නිසා ශ්‍රී ලංකාව ද දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමවලට අනුව හැඩගැසීම අනිවාර්යයෙන්ම සිදුකල යුතුවේ. එමගින් අප රටේ ආර්ථික සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය බාධාවකින් තොරව අඛණ්ඩව සිදුකරගෙන යාමට අවස්ථාව සැලසෙනු ඇත. එවිට දුප්පත්කම අවම කිරීම, ආහාර හා ජල සුරක්ෂිත බව තහවුරු කිරීම සහ මහජන සෞඛ්‍ය නංවාලීම සඳහා සිදුකරන ආයෝජනයන් ආරක්ෂා කරගතහැකි වේ.

ඒ සඳහා අවශ්‍ය ජාතික අනුවර්තන උපාය මාර්ග ඉතා පුළුල් ව මෙම ලේඛනය මගින් පෙන්වා දෙයි. ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතාව අනාගත දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ප්‍රජාවක් බවට පත් කිරීම සඳහා ගතයුතු ප්‍රමුඛ ක්‍රියාමාර්ග සහ ආයෝජන වැඩසටහන් රාමුවක් ඉදිරි පිටු තුළ සඳහන් වේ.

දෙවන පරිච්ඡේදය

ක්‍රමෝපාය සැකසීමේ ක්‍රියාවලිය

ක්‍රමෝපාය සම්පාදනය කිරීමේ මාර්ගෝපදේශන ප්‍රතිපත්ති

මෙම ක්‍රමෝපාය සැකසීමේ කණ්ඩායම මාර්ගෝපදේශන ප්‍රතිපත්ති 5 ක් අනුගමනය කළේය. ඒවා නම්;

ජාතික සංවර්ධන න්‍යාය පත්‍රයට අනුකූලව ප්‍රායෝගික විසඳුම් සැපයීම.

මහින්ද වින්තන සංවර්ධන වැඩසටහන වඩාත් හොඳින් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ එහි තිරසාර බව සහතික කිරීම වටා මෙම ක්‍රමෝපාය ගොනු වී ඇත. ජාතික භෞතික සැලසුම් ප්‍රතිපත්තිය සහ සැලසුම, ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය හා බැඳුණු ක්‍රියාකාරී සැලසුම මෙන්ම හරිත ලංකා වැඩසටහන ද මෙහිදී සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී.

සුවිශේෂී ආයෝජන වඩාත් හොඳින් සජීවීකරණය කිරීම සඳහා ක්‍රියාවලියක් දියත් කිරීම.

උපදේශ පමණක් ඉදිරිත්කිරීමෙන් ඔබ්බට ගොස් ජාතික අභිරුචියන් ආරක්ෂා කරගනිමින් ස්ථිරසාර සංවර්ධනය සඳහා සම්පත් සජීවීකරණය මෙහිදී සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී.

ඒකාබද්ධ විසඳුම් සඳහා පුද්ගලයන් සහ ආයතන සජීවීකරණය කිරීම.

දේශගුණික විපර්යාසවල අවදානම සහ ඒවා වෙනුවෙන් අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග හඳුනාගැනීම සඳහා සියළුම ක්‍ෂේත්‍රවල පාර්ශවකරුවන්ගේ අභිරුචිය සහ උනන්දුව වැඩි කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමුකරන ලදී. ක්‍ෂේත්‍ර අතර සහක්‍රියා ගොඩනැංවීම මෙන්ම අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග සඳහා සම්පත් සජීවීකරණ අවස්ථාවන් උපරිම ලෙස ප්‍රයෝජනය ට ගනිමින් ජාතික අනුවර්තන සාක්ෂාත් කරගැනීම මෙහිදී සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින විශේෂඥතා සහ දැනුම ඒකරාශී කරගැනීම.

විවිධ පාර්ශවකරුවන් සහ විශේෂඥයින් අතර පුළුල් දැනුම් සම්භාරයක් විසිරී පැතිරී පවතින බව ඉතා හොඳින් වටහා ගත් මෙම ක්‍රමෝපාය සැලසුම් ක්‍රියාවලියේදී හැකි සෑමවිටම එම පාර්ශවකරුවන්ගේ දැනුම සහ උපදෙස් ඒකරාශී කරගන්නා ලදී.

රටේ සංවර්ධනය උදෙසා උපරිම දායකත්වය සැපයීම.

දේශගුණික විපර්යාසවල ට අනුවර්තනය වීම යනු සංවර්ධනය සඳහා දෙනු ලබන දායකත්වයකි. එමනිසා මෙම ක්‍රියාවලිය සෑමවිටම පූර්වගාමී වෙමින් සියළුම පාර්ශවකරුවන්ගේ අදහස් වල ට එකඟව ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය දේශගුණික විපර්යාසවල ට ප්‍රත්‍යාස්ථ කිරීම උදෙසා අවශ්‍ය අනුවර්තන සකස් කරගන්නා ලදී.

දේශගුණ විපර්යාසවලට අනුවර්තනය වීමේ සැලසුම් ක්‍රියාවලිය.

මෙම ක්‍රමෝපාය පියවර තුනකින් සකස් කරන ලදී.

ගොදුරුවීමට ඉඩැති ක්‍ෂේත්‍රයන්හි දැනට පවතින තත්ත්වය සහ දේශගුණික විපර්යාසවල අවදානම හඳුනා ගෙන ඒ ඒ ක්‍ෂේත්‍ර පැතිකඩයන් සම්පාදනය කරගන්නා ලදී.

සහභාගිත්ව ක්‍රියාවලියක් අනුගමනය කරමින් පුළුල් පරාසයක විසිරුණු පාර්ශවකරුවන්ගෙන් සැදුම්ලත් ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම් සහ එම ක්‍ෂේත්‍රවල සිටින විද්වතුන්ගේ ද උපදේශනයන් ලබා ගෙන පැතිකඩයන් යාවත්කාලීන කරගත් අතර අනාගත ආයෝජන සඳහා ප්‍රමුඛතාවය ලබාදිය යුතු අංශ ද හඳුනා ගන්නා ලදී.

ක්‍ෂේත්‍ර පදනම්ව සිදුකරන ලද විශ්ලේෂණ එක් කොට අනුවර්තනය වීමේ ජාතික ක්‍රමෝපාය සකස් කරන ලදී. පැහැදිලිව හඳුනාගත් උපාය මාර්ගික ප්‍රමුඛතා මත පදනම්ව ප්‍රමුඛ ක්‍රියාමාර්ග සහ ආයෝජන අතුළත් පැහැදිලි වැඩසටහනක් මෙහි අඩංගු වෙයි.

මෙම ක්‍රියාවලිය සඳහා විවිධ ක්‍ෂේත්‍ර නියෝජනය කරන රාජ්‍ය ආයතන, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, වෘත්තීයයන් සහ අධ්‍යාපනඥයින් 500 කට වැඩිදෙනෙක් සහභාගී විය. සහභාගී වූ ප්‍රධාන නියෝජිතයන්ගේ නාම ලේඛණය සඳහා ඇමුණුම් 1 බලන්න.

ගොදුරු වීමට ඉඩැති සංවර්ධන ක්‍ෂේත්‍රවල පැතිකඩ ගොඩනැංවීම

දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් වඩාත් තදින් බලපානු ඇතැයි අපේක්‍ෂිත ගොදුරුවීමට ඉඩැති පැතිකඩයන් ගොඩනැංවූ ක්‍ෂේත්‍ර වන්නේ:

- කෘෂිකාර්මික සහ ධීවර
- ජලය
- සෞඛ්‍ය
- නාගරික සංවර්ධනය, මානව ජනාවාස සහ ආර්ථික යටිතල පහසුකම්
- පෞද්ගල විවිධත්වය සහ පාරිසරික පද්ධති සේවා

ගොදුරු වීමට ඉඩැති ක්‍ෂේත්‍ර පැතිකඩක් යනු ජාතික ක්‍රමෝපාය සඳහා පසුබිම් වූ තොරතුරු වඩාත් හොඳින් පිළිබිඹුවන විශ්ලේෂණයකි. මෙමගින් එක් එක් ක්‍ෂේත්‍රවල දැනට පවතින තත්ත්වය හා දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම නිසා සිදුවිය හැකි ගැටළු පිළිබඳ තොරතුරු ගොනු කරනු ලැබේ.

පැතිකඩ, ක්‍ෂේත්‍රය පිළිබඳ පැහැදිලි චිත්‍රයක් ලබාදෙයි. එමෙන්ම ජාතික සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය තුළ එය ලබා ඇති ස්ථානය සහ දේශගුණික බලපෑමේ ස්වභාවය, ප්‍රබලත්වය සහ ගොදුරුවීමට ඇති ඉඩකඩ භූගෝලීය වශයෙන් විසිරී ඇති අයුරු විඳහා දක්වයි. මෙමගින් අනුවර්තන ක්‍රියාකාරකම් සහ මැදිහත් වීම් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා දැනට පවතින පසුබිම නිරූපනය වෙයි.

ක්‍ෂේත්‍ර පැතිකඩ ආධාරයෙන් උපාය මාර්ග ගොඩ නැඟීම

පැතිකඩ ගොඩනැංවීමේදී සිදු කළ උපදේශන ක්‍රියාවලිය තුළින් යළි යළිත් ඉස්මතු වූ පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් මගින් ජාතික ක්‍රමෝපායේ ප්‍රමුඛතාවයන් සකස් කිරීම සඳහා අභිතලම සකස් කරන ලදී.

- දේශගුණික විපර්යාස හා බැඳුණු අවදානම්, හුදකලා ගැටළු ලෙස සැලකිය නොහැක. ඒවා බොහෝ විට දැනට පවතින සංවර්ධන විෂමතා සහ ගැටළු සමග බැඳුණු ඒවා වන අතර දේශගුණික බලපෑම නිසා එම විෂමතා තවදුරටත් පුළුල් වනු ඇත.
- ගැටළු එක් ක්‍ෂේත්‍රයකට සීමා නොවන අතර බොහෝ විට අන්තර් ක්‍ෂේත්‍ර පැතිරීමක් පෙන්නුම් කරයි.
- දේශගුණ විපර්යාස අවබෝධ කරගැනීමට සහ ඒවාට නිසි පිළිතුරු ලබාදීම සඳහා වඩාත් පුළුල් බහුවිධ ප්‍රවේශයක් අවශ්‍ය වේ.
- ජාතික සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම්වලට සිදුවිය හැකි අවදානමට පිළිතුරු ලබාදීම සඳහා විවිධ ක්‍ෂේත්‍ර මත පදනම්ව සැකසුණු ඒකාබද්ධ විසඳුම් සහ අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග අත්‍යවශ්‍ය වේ.

මහින්ද වින්නන” ඉදිරි දැක්මෙහි සහ “මහින්ද වින්නන” සංවර්ධන වැඩසටහනෙහි ප්‍රකාශ වන ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික සංවර්ධන ප්‍රතිපත්ති, වසර 2006 - 2016 අතර ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වෙන්කොට ඇති රුපියල් ට්‍රිලියන 4.3 පමණ වටිනා ආයෝජන ව්‍යුහය ඇගයීමේ දී ප්‍රමුඛත්වය දී ඇති අංශ කිහිපයක් දැකිය හැකිය.

- මානව ජනාවාස සඳහා ආයෝජනය කිරීම - මෙමගින් නිවාස, නාගරික සංවර්ධනය සහ බීමට සුදුසු ජලය ආදී දෑ සලකා බැලෙයි. යෝජිත ආයෝජන මුළු මුදල රුපියල් බිලියන 947කි.
- ආහාර සුරක්ෂිතභාවය සඳහා ආයෝජනය - වාරිමාර්ග, කෘෂිකාර්මික, මත්ස්‍ය සහ පෝෂණය මෙයට ඇතුළත් වේ. යෝජිත ආයෝජන මුළු මුදල රුපියල් බිලියන 360කි.

මූලික ආර්ථික ධාවක සඳහා සිදුකරනු ලබන ආයෝජනය - ප්‍රවාහන, යටිතල පහසුකම්, සංචාරක සහ වැවිලි ආර්ථික කටයුතු මෙයට ඇතුළත් වේ. යෝජිත ආයෝජන මුළු මුදල රුපියල් බිලියන 1454කි.

පාරිසරික සහ ස්වාභාවික සම්පත් සංරක්ෂණය සඳහා යෝජිත ආයෝජන මුළු මුදල රුපියල් බිලියන 18.5 පමණක් වුවද, මෙම සම්පත් සංරක්ෂණය කිරීම සහ ඒවායේ ඵලදායී කළමනාකරණය සංවර්ධන උපාය මාර්ගවල කේන්ද්‍රස්ථානයක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත.

මහින්ද වින්තන දස අවුරුදු සැලැස්ම ප්‍රමුඛත්වය දී ඇති මෙම අංශ මුළු ආයෝජනයෙන් 65% ක් පමණ නියෝජනය කරනු ලබයි. සමාජ - ආර්ථික වශයෙන් ගත්කල මෙම අංශවල සංවර්ධනය ඵලදායී ලෙස රටේ සමස්ථ ජනගහනය වෙතටම ලැබේ. එමනිසා මෙම ආයෝජනය ඵලදායී සහ ස්ථිරසාර වීම ඉතා වැදගත් වේ.

සංවර්ධනයට අදාල ඉහත සඳහන් සියලුම අංශ දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමට ගොදුරුවිය හැකිබව පෙන්නුම් කරයි. එමනිසා මෙම ආයෝජනවල දීර්ඝකාලීන තිරසාර බව සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා දේශගුණික විපර්යාසවලට අදාළ වූ අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග තීරණාත්මක වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධන උත්සාහය තවදුරටත් වර්ධනය කරගැනීම සහ එහි ඵලදායී බවත්, තිරසාර බවත් සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා මෙම ජාතික ක්‍රමෝපාය සියලු ම ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳ තොරතුරු ඒකරාශී කොට ඇති අතර ගැටළු සඳහා විසඳුම් ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් තුළින් ලබාදෙමින් මහින්ද වින්තනයේ සඳහන් ජාතික ප්‍රමුඛතාවලට මුල්තැන දෙන අයුරු පිළිබිඹු කරයි.

තුන්වන පරිච්ඡේදය

ක්‍රමෝපාය

මෙම ජාතික ක්‍රමෝපාය, මහින්ද විනිතනයේ සඳහන් ජාතික සංවර්ධන උපාය මාර්ග සහ එහි නිර්සාර බව ප්‍රගාහකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය සහාය ලබා දෙනු ඇත.

කෙසේත් පදනම් කොට සිදුකරන ලද විශ්ලේෂණය අනුව ලබාගත් මූලික තොරතුරු ඒකාබද්ධ රාමුවකට එකතු කරන ලද අතර පහත දැක්වෙන අයුරින් උපාය මාර්ග 05 කට පෙළගස්වන ලදී.

1. **ජාතික සංවර්ධනයට සහ සැලසුම්කරණයට දේශගුණික විපර්යාස අනුගත කිරීම**
මෙයට සියලු ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග, ධාරිතාවය නංවාලීම, සුරක්ෂිත බව, අධීක්ෂණ වැඩසටහන් සහ සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණ ද ඇතුළත් වේ.
2. **මානව ජනාවාස දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ගොඩ නැඟීම**
මෙයට නිවාස, නාගරික සංවර්ධනය සහ සැලසුම්කරණය, මහජන සෞඛ්‍ය, ජලාපවහනය, බීමට සුදුසු ජලය, නාගරික තෙත්බිම්, අපද්‍රව්‍ය කලමනාකරණය සහ පරිසර දූෂණ පාලනය ආදිය ඇතුළත් වේ.
3. **දේශගුණික විපර්යාස නිසා ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම**
මෙයට කෘෂිකාර්මික, ධීවර, වාර්මාර්ග, පෝෂණය ආදිය ඇතුළත් වේ.
4. **මූලික ආර්ථික ධාවක දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ශක්තිමත් කිරීම**
මෙයට සංචාරක ව්‍යාපාරය, ප්‍රවාහනය, බලශක්තිය, වාණිජ කෘෂිකර්මාන්තය ආදිය ඇතුළත් වේ.
5. **ස්වාභාවික සම්පත් සහ ජෛව විවිධත්වය දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් ආරක්ෂා කරගැනීම**
මෙයට ජල සම්පත් කළමනාකරණය, ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය ආදිය ඇතුළත් ය.

එක් එක් උපාය මාර්ගය සඳහා ක්‍රියාත්මක විය යුතු තේමාවන් සහ ප්‍රමුඛ අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග ද මෙහිදී හඳුනාගන්නා ලදී. ඉදිරි පරිච්ඡේද තුළින් ඒවා පිළිබඳව වැඩිදුරටත් විස්තර වේ. මෙම ජාතික ක්‍රමෝපාය පිළිබඳ කෙටි විස්තරයක් පරිච්ඡේදය අවසානයේ සඳහන් වී ඇත.

දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුව හැඩගැසීම සඳහා වූ නිර්දේශිත ක්‍රියාමාර්ග ඇමුණුම් 02 මගින් සවිස්තරාත්මකව පෙන්වා දී ඇත. එක් එක් උපාය මාර්ග හා බැඳුණු සන්නිවේදනයට අදාළ නිර්දේශ මෙම ජාතික ක්‍රමෝපායට අතිරේකව සකසන ලද තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග මගින් ඉදිරිපත් කර ඇත.

මෙම ජාතික ක්‍රමෝපාය මගින් එක් එක් උපාය මාර්ගික ක්ෂේත්‍ර සඳහා කඩිනමින් ආයෝජනය සිදුකළ යුතු ව්‍යාපෘති ද ගොනු කරන ලදී. මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන අපේක්ෂිත මෙම ව්‍යාපෘති සහ ඒවායේ සංකල්ප සඳහා ඇමුණුම් 3 බලන්න. විවිධ පාර්ශවකරුවන් විසින් සකස් කරන ලද මෙම ව්‍යාපෘති සංකල්පනා අමතර වෙළුමක් ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇත. ව්‍යාපෘති සංකල්පනා සැකසීම අඛණ්ඩව සිදු කරනු ලබන ක්‍රියාවලියකි.

ජාතික සංවර්ධනයට සහ සැලසුම්කරණයට දේශගුණික විපර්යාස අනුගත කිරීම

ජාතාරූපය - සරුබිසෝ රයිමස් ලීමට්ටි

සාමයේ අරුණාඵ නැගෙත්ම ඉදිරි දශකය තුළ භෞතික හා ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා බහුවිධ සංවර්ධන ක්‍රියාදාමයන් වේගවත් ව දියත් කිරීමට ශ්‍රී ලංකාව කටයුතු යොදා ඇත. ඒ අනුව අපේක්ෂිත සංවර්ධන ඉලක්කයන් සාර්ථක කරගැනීමට බොහෝ අංශයන්හි දැවැන්ත ආයෝජනයන් සිදුකර තිබේ.

එහෙත්, අපගේ සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට හා එහි තිරසාර පැවැත්මට මහත්සේ බලපාන දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව අවධානය මේ සඳහා යොමුවී නොමැත. බොහෝ ක්‍ෂේත්‍රයන් තුළ එවැනි දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් දැනටමත් දැනෙමානව ඇත. ඒවා බොහෝ ක්‍ෂේත්‍රයන් හරහා පැතිරී පවතී. රටේ පවතින සමහර ප්‍රශ්න තවත් බැරැරැම් කිරීමට පවා එම බලපෑම් හේතු වී ඇතිබව පහත සඳහන් උදාහරණවලින් පෙන්වුම් කෙරේ.

යටිතල පහසුකම්, වගාවන් හා ජීවන වෘත්තියට හානි පමුණුවන නියඟය, ගංවතුර, නායයෑම් වැනි ස්වාභාවික ආපදාවන් හට ගැනීමේ කාල පරතරය අඩුවී ඇතිවන හානිය වැඩි වී ඇත.

රෝග කාරකයින් නිසා බෝවන රෝග ඉතා සීඝ්‍රයෙන් පැතිරයන අතර කාලගුණික වෙනස් වීම් මදුරුවන් බෝ වීම වැඩි වීමට ද හේතු වී ඇත.

සංචාරක කර්මාන්තය වැනි දැවැන්ත ව්‍යාපාරවලට මහත් සවි බලයක් වන පාරිසරික සහ ස්වාභාවික සම්පත්, ජනාවාස බිහි වීම හා මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් නිසා හානියට පත්වෙමින් පවතී. දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම මෙහි බරපතලතාවය තවත් තීව්‍ර කරයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය හා එහි ජනතාව දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම්වලට ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ජාතික මට්ටමේ සැලසුම් හා සංවර්ධන ප්‍රවාහයේදී ඒකාබද්ධ පිවිසුමක් අවශ්‍ය වේ. ආර්ථිකයේ යම් යම් අංශයන් සඳහා යොදාගන්නා උපාය මාර්ග හා ඒ ඒ අංශයන් හරහා ඇතිවන මැදිහත් වීම්ද මෙයට ඇතුළත්ය. මහා පරිමාණ ව්‍යාපෘති හා වැඩසටහන් සැලසුම් කිරීමේ ආරම්භක අවස්ථාවේ සිටම දේශගුණික විපර්යාස නිසා ඇතිවිය හැකි බලපෑම් පිළිබඳව අවධානයකින් කටයුතු කල යුතු වේ. දේශගුණික විපර්යාස නිසා ඇතිවිය හැකි බලපෑම් පිළිබඳව තොරතුරු ලබාගැනීමේ මාර්ගයක් ශ්‍රී ලංකාවාසීන්ට තිබිය යුතුය. එවැනි අවස්ථාවක ඇතිවිය හැකි පීඩාවන්ට මුහුණදීමටත් ඉන් ආරක්ෂාවීමටත් තමන්ට ගතහැකි ක්‍රියාමාර්ගයන් පිළිබඳව ගෘහ මට්ටමේදී හා ප්‍රජා මට්ටමේදී අවබෝධයක් ලබාදිය යුතුය.

ක්‍රියාත්මක කල යුතු තේමාවන්:

අ) ජාතික මට්ටමේ දේශගුණික අනුවර්තන සැලසුම්කරණයේ හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ධාරිතාවන් ශක්තිමත් කිරීම.

ලංකාවේ දේශගුණික විපර්යාස සඳහා සැලසුම්කරණ ධාරිතාවය ඉතාමත් සීමිත ය. එය ද ඇත්තේ විසිරී ගොස් ය. දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව ක්‍රියාමාර්ග සම්බන්ධීකරණය කිරීමට දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලයට නෛතික බලය ඇත. එනමුත් ක්‍රියාත්මකවීමේදී එහි ඇති ධාරිතා උග්‍රතාවය අනුව අවහිරතා මතු වේ. දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව කාර්යක්ෂම ව කටයුතු කරන බොහෝ මූලික ආයතන තුළ පවා තාක්ෂණික ධාරිතාව ඇත්තේ සුළු වශයෙනි. ජාතික මට්ටමේ සැලසුම්කරණයේදී දේශගුණික විපර්යාස නිසා ඇතිවන පීඩාවන්ට ඔරොත්තු දීම පිළිබඳව වගකීම භාරගත හැකි ආයතනයක් නැත. රටට අවශ්‍ය තාක්ෂණ නිපුණතා ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා දේශීය වශයෙන් පිහිට වූ පුහුණු ආයතන හෝ පුහුණු වැඩසටහන් නොමැත. කාලගුණික වෙනස් වීම් නිසා ඇතිවන අවදානම් තත්ත්වයන් අවම කිරීමේ දීර්ඝකාලීන කළමනාකරණ වැඩසටහන් ද නැත. මෙම අඩුපාඩු මග හරවා එම ක්‍රියාවලිය දියුණු කිරීමටත් අනාගතයේදී එය සුරක්ෂිත කරගැනීමටත් හැකි විශේෂඥයින්ගෙන් හා පුරෝගාමීන්ගෙන් යුත් සංවිතයක් ගොඩනැගීම අත්‍යවශ්‍යය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ ලේකම් කාර්යාලය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම හා ශක්තිමත් කිරීම.
- ii. දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ නියමිත පුහුණු වැඩසටහන් අදාල අංශයන්හි ඇතුළත් කිරීම.
- iii. විශ්වවිද්‍යාල මට්ටමේදී දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ අධ්‍යාපන වැඩසටහන් හඳුන්වා දීම.

ආ) අනාගත ආයෝජන හා ආර්ථික සැලසුම් දේශගුණ විපර්යාසයන්ට ඔරොත්තු දෙන බවට සහතික වීම. ආර්ථික සැලසුම්කරණයේදී දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව දැනට වැඩි අවධානයක් යොමු නොකෙරේ. දේශගුණික විපර්යාස පවතින විට කළ යුතු දෑ හා කළ හැකි දෑ පිළිබඳව ජනතාව තුළ ඇති ආකල්පමය දැනුම ඉතාමත් සීමිත ය. ඒ සම්බන්ධයෙන් මාර්ගෝපදේශනයක් හෝ සුරක්ෂිතභාවය පිළිබඳව දැනුමක්ද නැත. පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම හා පාරිසරික උපාය මාර්ග ඇගයීම් පිළිබඳව නිකුත් කර ඇති මාර්ගෝපදේශනයන්හි පවා දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව නිශ්චිතව දක්වා නැත. එහි දක්වා ඇත්තේ මහා පරිමාණ ආයෝජන වලදී පාරිසරික විරස්ථිතිය සඳහා ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග පමණි. ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස බලපාන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව ඇති දැනුම අල්පය. දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව කටා කිරීම අදාළ පාර්ශවයන් තෙහෙට්ටුව ට පත්කරවන කටයුත්තක් වී ඇති බව පෙනේ. එසේම ඉන් සිදුවන හානි අවම කිරීමේ ක්‍රියාවලි සඳහා ඇති සීමිත ඉඩ කඩ අතීතීයයක් ද ඇති කරන බව පෙනෙයි. සැලසුම් සකස් කිරීමේදී මෙන්ම සම්පත් භාවිතා කිරීමේදී ද මේ සඳහා දැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතුව ඇත.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. පාරිසරික උපාය මාර්ග ඇගයීම් ක්‍රියාවලියට දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ කරුණු ඇතුළත් කිරීම.
- ii. රාජ්‍ය, පළාත් සභා හා ප්‍රාදේශීය සභා මට්ටමේදී දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ දැනුම වැඩි කිරීම.
- iii. දේශගුණික විපර්යාස නිසා අදාළ අංශයන්ට අහිමිවන මුදල් ප්‍රමාණය ඇස්තමේන්තු කොට පෙන්වීම.

ඇ) අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ පර්යේෂණ ක්‍රමානුකූලව සිදු කිරීම හා දැනුම බෙදාහැරීම.

දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ ක්‍රියාමාර්ග ඉදිරිපත් කිරීම හා පර්යේෂණ පැවැත්වීම් නොයෙක් ආයතන මගින් අවධිමත් ලෙස සිදුකෙරේ. එම ආයතන අතර සම්බන්ධීකරණය ද දුර්වලය. දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව පර්යේෂණ පවත්වන ආයතන වලට උදාහරණ වශයෙන් කාලගුණ විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය, විශ්ව විද්‍යාල, ජාතික ගොඩනැගිලි හා පර්යේෂණ සංවිධානය, දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය සහ ජාතික විද්‍යා පදනම ආදිය දක්විය හැකිය. එනමුත් එම ආයතනවලින් ලබාගත හැකි තොරතුරු හා අන්දැකීම් සීමාසහිත ය. දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ දැනුම සැලසුම්කරණයට, සම්බන්ධීකරණයට හා එම තොරතුරු බෙදාහැරීමට ක්‍රමවේදයක් වනාම සකස් කළ යුතු අතර ජාතික මට්ටමේ සැලසුම් ක්‍රියාවලියට ද එය බද්ධ කළ යුතුය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. සම්බන්ධීකරණය වූ පර්යේෂණ වැඩ පිළිවෙළක් ස්ථාපිත කිරීම හා තොරතුරු පුළුල් ලෙස ප්‍රචලිත කිරීම.
- ii. කල්පිත අනාගත බලපෑම් පිළිබඳ ආකෘති සැකසීම.
- iii. විවිධ අංශයන් කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම් පිළිබඳව හිතපතා ජාතික මට්ටමේ සාකච්ඡා පැවැත්වීම.
- iv. අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ සාම්ප්‍රදායික දැනුම ගොනු කරගැනීම, විශ්ලේෂණය කිරීම හා ප්‍රචලිත කිරීම.

අෂ) දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන කටයුතු සඳහා මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන වැඩි කිරීම.

දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන කටයුතු සඳහා වෙන් වී ඇති මුදල සීමිත ය. දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන වැඩසටහන් ආරම්භ කිරීමට සම්බන්ධ වන ආයතන හා පුද්ගලයින් වෙහෙසට හා කලකිරීමට පත්ව ඇත්තේ මුදල් හිඟකම නිසා බැව් ඔවුහු ප්‍රකාශ කරති. ඉලක්කගත දේශගුණික විපර්යාස වැඩසටහන් සඳහා සෑහෙන සම්පත් ප්‍රමාණයක් ජාත්‍යන්තරව ලබාගැනීමට ශ්‍රී ලංකාවට අවස්ථාව ලැබී ඇත. එම මූල්‍යමය අවස්ථාවන් උදාකර ගැනීමට නම් මුදල් අමාත්‍යාංශයේ මාර්ගෝපදේශනයන් හා විද්වතුන්ගේ සහයෝගයන් එක්වූ ප්‍රයත්නයක් දැරිය යුතුය. ලබාගන්නා මුදල් කාර්යක්ෂම ව යෙදවීමටත් කළමනාකරණය කිරීමටත් පසු විපරම් කිරීමටත් හැකි ක්‍රමවේදයකින් යුත් ආයතනයක් මේ සඳහා ස්ථාපිත කළ යුතුය. මෙම දේශගුණික විපර්යාස වැඩසටහන් සඳහා මුදල් ලබාගැනීමට හා ක්‍රියාත්මක වීමට රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවලට මෙන්ම කුඩා කණ්ඩායම්වලටද අවස්ථාව ලබාදිය යුතුය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. දේශගුණික විපර්යාස වැඩසටහන් වෙනුවෙන් මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන ලබාගැනීමට පෙළඹවීම සඳහා ජාතික ක්‍රම සම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව සහ විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව ශක්තිමත් කිරීම.
- ii. දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග සඳහා සුළු පරිමාණ මූල්‍යමය ආධාර ලබාගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් ස්ථාපිත කිරීම.
- iii. දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා විවිධ අංශයන්ගෙන් සැදුම්ලත් විද්වතුන්ගෙන් සමන්විත කණ්ඩායමක් ශ්‍රී ලංකාව සඳහා ස්ථාපිත කිරීම.
- iv. දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා රෙගුලාසි සම්පාදනය කිරීම සහ හැකි අවස්ථාවන් හිඳි දිරිදීමනා තුළින් ධෛර්යමත් කිරීම.

ඉ) දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව විවිධ මට්ටම්වල පාර්ශවකරුවන් දැනුවත් කිරීම හා ක්‍රියාවේ යෙදවීම.

දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ තොරතුරු බෙදාහැරීමේ ක්‍රියාවලිය අධ්‍යාපන සේවය තුළින් හෝ මාධ්‍ය මගින් හෝ තොරතුරු බෙදාහරින අනෙකුත් පාර්ශව මගින් හෝ කාර්යක්ෂම ව සිදු නොවේ. ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දැනුවත් කිරීම් තුළින් සහයෝගය ලබා ගතහැකි කණ්ඩායම් බොහොමයකි. ජාත්‍යන්තර නියෝජිතයන්ගේ සිට ග්‍රාමීය ප්‍රජාව දක්වා එම කණ්ඩායම් විහිදී යයි. දේශගුණික විපර්යාස නිසා ඇතිවන ගැටළු සඳහා තාක්ෂණික විසඳුම් ලබාගැනීමට ගම් මට්ටමට යෝග්‍ය දැනුම සිංහල හා දෙමළ භාෂා වලින් දැනට ලබාගත නොහැකිය. එමනිසා වඩා ඵලදායී ලෙස මේ සඳහා ගම් මට්ටමෙන් ක්‍රියා කිරීමට සිවිල් සංවිධාන සහභාගී කරවා ගැනීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. අධ්‍යාපන සේවය, මාධ්‍ය හා තොරතුරු සපයන අනෙකුත් පාර්ශවයන් තොරතුරු බෙදාහරින්නන් ලෙස පත් කරවා ගැනීම.
- ii. දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා ගම් මට්ටමේ ඇති විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව තොරතුරු ලබාගැනීම.
- iii. කුඩා කණ්ඩායම් උපදේශනතුළින් දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන කටයුතු කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීමට උත්සුක වීම.
- iv. ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධීකරණය සඳහා පවත්නා ආයතන හා ප්‍රජා මූලික යාන්ත්‍රණ යොදාගැනීම.
- v. භාගිකර මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් (වැලි ගොඩ දැමීම වැනි) පාලනය කිරීමට යොමු වීම.

මානව ජනාවාස දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ගොඩ නැඟීම

ජායාරූපය - ඉන්දිය වත්තිආරම්භ

ශ්‍රී ලංකාව ඉතා වේගයෙන් නාගරීකරණයේ මාවතට අවතීර්ණ වී ඇත. ජාතික සංවර්ධනයේ හරය ලෙස සලකන නාගරික සංවර්ධනය, නිවාස හා සෞඛ්‍ය සේවා සඳහා විශාල ආයෝජනයක් කර තිබේ. “මහින්ද චින්තනය” යටතේ සැලසුම් කර ඇති දැවැන්ත ආයෝජන නිසා ඉදිරි දශකය ඇතුළත ශ්‍රී ලංකාව අති මහත් සේ නාගරීකරණයකට ලක් වේ. ජනාවාස ඉදිකිරීම, නගර සංවර්ධනය, පානීය ජල සැපයුම් හා සෞඛ්‍ය යටිතල පහසුකම් වෙනුවෙන් 2016 වනවිට මහින්ද චින්තනය යටතේ රුපියල් ට්‍රිලියනයක් ආයෝජනය කරනු ඇත. ශ්‍රී ලංකාව ආසියාවේ ආශ්චර්ය කිරීම උදෙසා නව “මෙට්රෝ” නගර සංවර්ධනය හා 600 000කට වැඩි නිවාස ඉදිකිරීම ද ඉලක්ක කොට ඇත.

කෙසේ වෙතත් අපගේ ජනාවාස ඉදිකිරීමට හා වේගවත් සංවර්ධන කටයුතු වලට සැලකිය යුතු තරම් බලපෑම් ඇති කිරීමට දේශගුණික විපර්යාස හේතුවන බව සැලකේ. දැනටමත් එවැනි බලපෑම් බහුවිධ අංශ හරහා ඇතිවන බව අපට පෙනීයයි. රටේ පවතින ප්‍රශ්න මේ නිසා තවත් උග්‍රවිය හැකිය.

දේශගුණික විපර්යාස නිසා රටේ ජනාවාස සම්බන්ධයෙන් ඇතිවන බලපෑම් පහත සඳහන් පරිදිය.

- රටේ ජනතාව විශේෂයෙන් දුප්පත් ජනතාව අවතැන් කරමින් හා දේපල විනාශ කරමින් ඇතිවන ගංවතුර හා නායයෂම්වල වාර ගණන හා හානිය වැඩි වීම.
- නියඟය ඇතිවන වාර ගණන හා පැතිර යාම බරපතල වීම නිසා පානීය ජලය නිඟ වීම ඇතිවිය හැකිය. විශේෂයෙන් වියලි හා අත්තර් මධ්‍යම කලාපයේ පිරිසිදු ජල සම්පත් සඳහා තදබල පීඩනයක් ඇති වීම.
- වියළි කාලගුණය නිසා ඇතිවන උණුසුම නිවාගැනීම සඳහා විදුලිය සඳහා වැඩි ඉල්ලුමක් ඇති වීම.
- දේශගුණික විපර්යාස නිසා වන රෝග කාරකයින්ගේ බෝවීම වැඩි වී සිංගු වැනි රෝග විශේෂයෙන්ම නාගරික ප්‍රදේශවල ඉක්මනින් පැතිර යාම.
- ක්‍රමයෙන් ඉහළ යන මුහුදු ජල මට්ටම නිසා වෙරළබඩ ජනාවාස, යටිතල පහසුකම් හා ජීවන වෘත්තීන්ට දිගුකාලීනව හානි පැමිණීම.

වත්මන් හා අනාගත දේශගුණික විපර්යාස ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධනයට බාධා නොවන බව ට සහතික කිරීම සඳහා ජාතික අභිරුචියෙන් සුරක්ෂිත කර ගැනීම අවශ්‍යවේ. දේශගුණික විපර්යාස වලට ඔරොත්තු දෙන එමෙන්ම සෞඛ්‍ය සම්පන්න මිනිස් ජනාවාස ඇති කිරීමට නම් ඒකාබද්ධ වැඩපිලිවෙලක් අවශ්‍ය වේ. එමනිසා ක්‍රම සම්පාදනය, නිවාස, ජල සම්පාදනය හා ජලාපවාහනය, සෞඛ්‍ය, මහාමාර්ග හා අනෙකුත් අංශයන් අතර පැතිර යන මැදිහත්වීම් වල අවශ්‍යතාවයක් මතු වේ.

ක්‍රියාත්මක කළයුතු තේමාවන්:

අ) ජනාවාසවල දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා පාර්ශවකරුවන් යෙදවීම

දේශගුණික විපර්යාස වෙනුවෙන් දැනටමත් දියුණු කර ඇති නොයෙකුත් ඉදිකිරීමේ ක්‍රමෝපායන් ප්‍රජා මට්ටමේදී හා ගෘහ මට්ටමේදී බහුල වශයෙන් භාවිත නොවේ. මීට හේතුව බිම් මට්ටමේ සිටින පාර්ශවකරුවන් මේ සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් නොකිරීම යි. ප්‍රජාව සම්බන්ධ කරගැනීමට හැකි (දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ කමිටුව, පළාත් පාලන ආයතන වැනි) යාන්ත්‍රණ ශ්‍රී ලංකාවේ දැනටමත් පවතී. එනමුත් දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා පාර්ශවකරුවන් සම්බන්ධ කරගැනීම ආරම්භ වී නැත. ගම් මට්ටමේ කටයුතු කරන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ජාලයට ද මෙය අදාළ වේ.

දේශගුණික විපර්යාස වෙනුවෙන් නොයෙකුත් අංශයන්හි ක්‍රියාකාරකම් ඇරඹීම සඳහා අදාළ පාර්ශවකරුවන් යෙදවීමට ඉලක්කගත ක්‍රමානුකූල වැඩපිළිවෙළක් අවශ්‍ය ව ඇත. එවැනි ක්‍රියාකාරකම් සඳහා පවතින හිඟ රීති හා දිරි ගැන්වීම් ප්‍රමාණවත් නොවේ.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු වෙනුවෙන් ජනාවාසවල සම්බන්ධීකරණ ආයතන / යාන්ත්‍රණ ස්ථාපිත කිරීම.
- ii. දේශගුණික විපර්යාස වලට ඔරොත්තු දෙන ඉදිකිරීමේ ක්‍රමෝපායන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- iii. දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තනය වීමේ ක්‍රියාමාර්ග දිරිදීමනා තුළින් ධෛර්යමත් කිරීම.

ආ) දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සැලකිල්ල සැලසුම්කරණයට අන්තර්ගත කිරීම

ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාවාස ඇති කිරීමේ දී වැඩිවන ස්වාභාවික ආපදා ප්‍රවණතාවයන්, වර්ෂාපතනයේ වෙනස්වීම් රටාව, උෂ්ණත්වය වැඩිවීම්, මුහුදු ජල මට්ටම ඉහලයෑම් වැනි දෑ කෙරෙහි අවධානය යොමු නොකෙරේ. මෙයට එක් හේතුවක් වී ඇත්තේ විය හැකි අවදානම් හා බලපෑම් පිළිබඳව තොරතුරු හිඟකමයි. රටෙහි විශාල නගර සඳහා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියෙහි සැලසුම් සකස් කලද එම ආයතනයට යටත් නොවන ප්‍රදේශ සඳහා එවැනි සැලසුම් සකස් නොකෙරේ. අවිධිමත් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් නිසා අවිධිමත්ව පැතිරෙන සංවර්ධන කටයුතු තුළින් පරිසරයට සිදුවන හානි නිසා ජනාවාස දේශගුණික විපර්යාසවලට ගොදුරු වීම ඉහළ නංවයි.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. ජනාවාස සඳහා ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ විස්තරාත්මක ආපදා සිතියම්ගත කිරීම.
- ii. ජනාවාස තුළ ගතකොළ වැවීම හා ස්වාභාවික පරිසර පද්ධතීන් රැකගැනීමට උනන්දු කරවීම.
- iii. නාගරික හා ගම්බද ප්‍රදේශවල ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කිරීම හා අධීක්ෂණය කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- iv. ජනාවාසවල තුළ දේශගුණික බලපෑම් පිළිබඳ පර්යේෂණ පවත්වා ලබාගන්නා අවබෝධය සැලසුම්කරණය ට ඇතුළත් කිරීම.

ඇ) ජනාවාස සඳහා ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක ජලය ලබාදීම සහතික කිරීම

ජනාවාස සීඝ්‍රයෙන් පුළුල් වීමේ දී ගෘහ ප්‍රයෝජනය හා කාර්මාන්ත සඳහා අවශ්‍ය ගුණාත්මක ජලයේ ඉල්ලුම වැඩිවේ. දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම නිසා මෙම ජල ඉල්ලුම මත ඇතිවන පීඩනය තවත් උසු වෙයි. දැනට ශ්‍රී ලංකාවේ ජල පෝෂක හා ජල මූලාශ්‍ර ප්‍රදේශ කලමනාකරණය දුර්වලය. ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තීන් ක්‍රියාත්මක වන්නේ ඉතා කලාතුරකිනි. ජල මූලාශ්‍ර දූෂණය වීම සාමාන්‍යයෙන්ම සිදුවේ. ජලය දූෂණය වීම පාලනය කිරීමට හා ජලය සුරැකීමට ඇති තාක්ෂණික දැනුම අල්පය. ජලයේ ගුණාත්මක භාවය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා සමහර ආයතන ගෙන යන සම්බන්ධ කටයුතු ප්‍රමාණවත් නොවන අතර එම පරීක්ෂණ විධිමත්ව සිදු නොවේ. පාර්ශවකරුවන් අතර දත්තයන් හුවමාරු කරගැනීමද සිදු නොවේ. ජලය අරපිරීමැස්මෙන් භාවිතා කිරීම මෙන්ම වැසි ජලය රැස්කර ගැනීමේ කටයුතුද කෙරෙන්නේ සීමිතවය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. ජලය අරපිරීමැස්මෙන් භාවිතා කිරීමේ තාක්‍ෂණය මෙන්ම වැසිවතුර රැස්කර ගැනීමද ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- ii. අධීක්‍ෂණය කිරීම, සම්කණන පැවැත් වීම සහ පාර්ශවයන් අතර දත්ත හුවමාරු කරගැනීම වැඩිදියුණු කිරීම.
- iii. ජල සම්පත් හා ජල මූලාශ්‍ර කලමනාකරණය සඳහා ඒකාබද්ධ වැඩපිලිවෙළවල් ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- iv. ජල සැපයුම මත ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් පිලිබඳව පර්යේෂණ පැවැත් වීම හා බලපෑම් මට්ටම පිලිබඳව ආකෘති ඇති කිරීම.

ඇ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා ජනාවාසවල මතුවන සෞඛ්‍ය ප්‍රශ්න ජයගැනීම

සෞඛ්‍ය ප්‍රශ්න ඇතිවීමට දේශගුණික විපර්යාස හේතු වන්නේ කෙසේද යන්න පිලිබඳව ශ්‍රී ලංකාව තුළ පූර්ණ අවබෝධයක් නැත. එසේ වුව ද ශ්‍රීඝ්‍රයෙන් පැතිරයන මදුරු උවදුර, මී උවදුර, ජලයෙන් බෝ වන රෝග මෙන්ම ශ්වසන රෝග හා දේශගුණික විපර්යාස අතර සම්බන්ධයක් තිබෙන බව නම් පැහැදිලිය. අවිධිමත් සංවර්ධන ක්‍රියාවලියන් ඒ හා බැඳුණු ගිලිහෙන පාරිසරික තත්වයන් එම රෝගයන් පැතිරීම වර්ධනය කිරීමට හේතු වන්නේ ය. සෞඛ්‍ය කටයුතු අධීක්‍ෂණය කිරීමට හා පාලනය කිරීමට සෞඛ්‍ය අංශය විසින් පෘථල ලෙස දත්ත රැස්කිරීම් කරනු ලබයි. බෙහෝ ආයතන දත්ත රැස්කිරීම් කරනු ලබන්නේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ මායිම් කරගෙන ය. සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී කොට්ඨාශ හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ මායිම් සමාන නොවන බැවින් සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී කොට්ඨාශ අනුව රැස්කර දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීම හා යොදා ගැනීම අසීරු කරුණක් බවට පත් වේ.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. රෝග කාරකයන් මඟින් බෝවන රෝග පාලනය කිරීම හා අධීක්‍ෂණය කිරීම.
- ii. සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය හා අනෙකුත් ආයතන අතර දත්ත හුවමාරු කරගැනීම හා ඔවුනතර අනුකූලතාවයක් ඇතිකර ගැනීම.
- iii. සෞඛ්‍ය විශේෂඥයන් ද ප්‍රාදේශීය සැලසුම් සම්පාදනය සඳහා එක් කර ගැනීම.
- iv. ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස බලපෑම් පිලිබඳව පර්යේෂණ පැවැත් වීම.

ඉ) දේශගුණික විපර්යාසයන්හිදී ඇතිවන පීඩාවන් හා ඒ සඳහා ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග පිලිබඳව ජනාවාසීන් දැනුවත් කිරීම

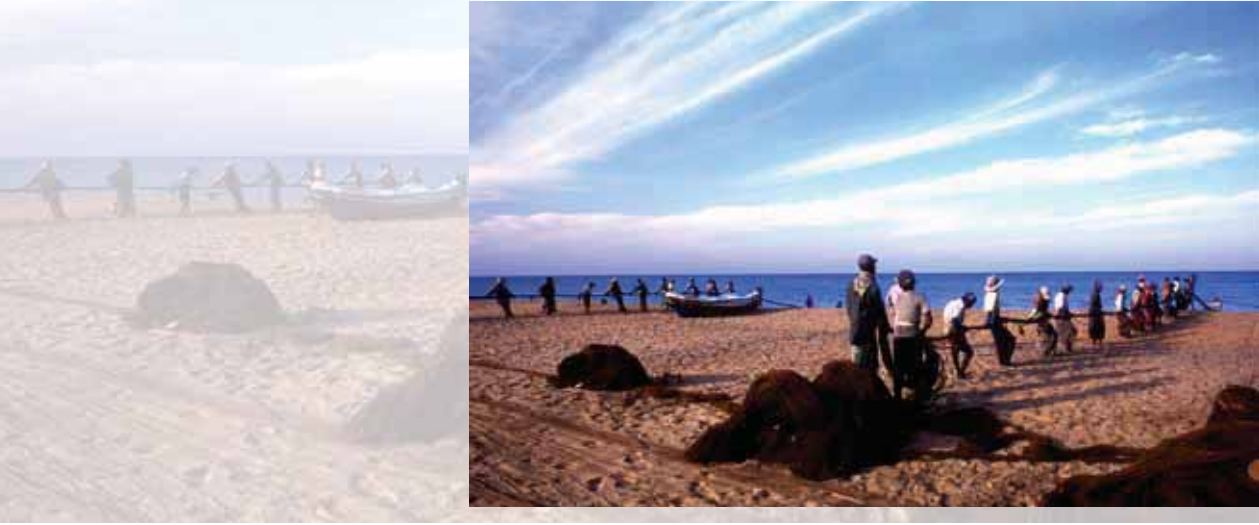
දේශගුණික වෙනස්වීම් නිසා ජනාවාසවලට ඇතිවන බලපෑම් පිලිබඳව මහජනතාවගේ, තාක්‍ෂණික සේවා සපයන්නන්ගේ මෙන්ම රජයේ ආයතන වල ද දැනුම මට්ටම සීමාසහිතය. මෙම කෙ‍ෂ්‍යයේ කරන ලද පර්යේෂණද සීමිත වන අතර ඉන් සොයාගත් තොරතුරු බෙදාහැරීම සිදුවන්නේ ද අල්ප වශයෙනි. දේශගුණික විපර්යාසයන්ට ඔරොත්තුදීම පිලිබඳව ජනතාවට දෙනු ලබන පණිවුඩ සම්බන්ධව මාධ්‍ය ක්‍රියාකරන්නේ ම නැති සේය. එමෙන්ම අදාළ කෙ‍ෂ්‍ය අතර අන්තර් සම්බන්ධතාවයක් ද නොමැත.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. ජනාවාස පිලිබඳව තොරතුරු රැස් කිරීම, විශ්ලේෂණය කිරීම හා බෙදාහැරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- ii. දේශගුණික විපර්යාසයන්ට ඔරොත්තු දිය හැකි ඉදිකිරීම් පිලිබඳ දැනුම හා ඉල්ලුම වැඩි කිරීමට කටයුතු කිරීම.
- iii. පවත්නා ආයතනික යාන්ත්‍රණ මඟින් සම්බන්ධීකරණය හා තොරතුරු බෙදාහැරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- iv. කලින් සකස් කළ පණිවුඩ පාර්ශවකරුවන්ට ලබාදීම සඳහා කාර්යක්‍ෂම ව මාධ්‍ය යොදාගැනීම.

දේශගුණික විපර්යාස නිසා ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම

ජායාරූපය - ස්ටුඩියෝ ටයිමස් ලිමටඩ්

ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික සංවර්ධන න්‍යාය පත්‍රය අනුව කෘෂිකර්මාන්තය, ධීවර හා වාරිමාර්ග කටයුතු දියුණු කිරීමේ පිටුපස ඇති ප්‍රතිපත්තිමය කාර්ය භාරය වනුයේ ආහාර සුරක්ෂිත බව සහතික කිරීමයි. මේ සඳහා තවත් අනුබල දීමේ පියවරක් වන්නේ පෝෂණය පිලිබඳ සෞඛ්‍ය අංශයේ දැඩි අවධානයක් යොමු කිරීම යි. ප්‍රමාණවත් ලෙස කෘෂිකාර්මික ඵලදායිතාවය වැඩි කිරීමත්, ධීවර අස්වැන්න වැඩි කිරීමත්, මන්ද පෝෂණය අඩු කිරීමත් අපගේ ජාතික සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය ඉදිරියට ගමන් කරවයි. වැවිලි නොවන කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන වැඩි දියුණු කිරීමට හා වාරිමාර්ග සැකසීම සඳහා රුපියල් බිලියන 360 ට වඩා ආයෝජනය කිරීම මහින්ද වින්තන දස අවුරුදු සැලැස්ම මගින් හඳුනාගෙන ඇත.

අපේක්ෂිත සංවර්ධන ඉලක්ක හා ප්‍රගතිය දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම් නිසා අඩාල විය හැක. උදාහරණ වශයෙන්

- ජනාවාස පුළුල් වීම හේතුකොට ගෙන කෘෂිකර්මය හා ගෘහ පරිභෝජනයට අවශ්‍ය ජලය හිඟ වී පිරිසිදු ජලය සඳහා වන ඉල්ලුම වැඩි වීම. නියතයේ බලපෑමත්, මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවලට ලබන කාන්දුවීමෙනුත් මෙය තවදුරටත් උග්‍ර විය හැකිය.
- වර්ෂාපතන රටාවේ වෙනස් වීම් හා අවිනිශ්චිත බව නිසා වී වගාව වැනි නියමිත කාල වලදී වගා කරන කෘෂිකාර්මික කෙරුම වල ඵලදාවන් කෙරෙහි බලපෑම් ඇති වේ.
- නියතය හා සෝදා පාළුව නිසා දැනටමත් නිසි ලෙස නඩත්තු නොකරන වැව් අමුණු හා ඇළ දොළ වල ජල ධාරිතාව අඩු වී ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ යහපත වෙනුවෙන්, ඇතිවිය හැකි දේශගුණික විපර්යාසවලට ඔරොත්තු දෙන හා බලපෑම් අවම කිරීමේ ක්‍රියාදාමයකට අප යා යුතුයි. මේ සඳහා දේශගුණික විපර්යාසවලදී ආහාර සුරක්ෂිතභාවය රැක ගැනීමට ඉවහල් වන වාරිමාර්ග, කෘෂිකර්ම, ධීවර, පෝෂණය හා සෞඛ්‍ය, පරිසර අංශවල ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් අවශ්‍ය වේ.

ක්‍රියාත්මක කළ යුතු තේමාවන්:

(අ) ආහාර නිෂ්පාදනය හා පෝෂණය වෙනුවෙන් ඇති වන ඉල්ලුම සැපයීම සහතික කිරීම

දේශගුණික විපර්යාස බලපෑම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස කෘෂිකාර්මික, සත්ව හා ධීවර නිෂ්පාදනවල අස්වැන්න අඩු වීම හා මිල වැඩි වීම බලාපොරොත්තු විය හැක. නියමිත කාලවලදී අපේක්ෂිත වැසි නොලැබීමෙන් ගැටළු මතු වෙන වගාවකට නිදසුනක් වන්නේ වී වගාවයි. මෝසම් වැසිවලින් වගා කරන කුඹුරුවලට, නියමිත වර්ගයේ බිත්තර වී ඉක්මනින් බෙදා දීම අවශ්‍ය වේ. දේශගුණික විපර්යාස නිසා නියතය, ගංවතුර හා ජලයේ ලවණතාවය වැඩිවීම හේතු කොට ගෙන අස්වැන්න අඩු විය හැකිය. පලිබෝධයන් කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස බලපාන අයුරු තවමත් පැහැදිලි ව නැදුනාගෙන නැත. සත්ව පාලනය හා මත්ස්‍යයින් කෙරෙහි ද එසේමය. නිෂ්පාදනයේ අඩුවැඩි වීම් අනිවාර්යයෙන් මිල වෙනස් වීමට බලපාන බැවින් පීඩාවන්ට ගොදුරු විය හැකි ජනතාවට පෝෂ්‍ය දායක ආහාර ලබා ගැනීම අසීරු වේ. එමනිසා බෝග විවිධාංගීකරණය අවශ්‍ය වේ.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. පෝෂණ අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා විකල්පයන් පිළිබඳ දැනුම වැඩි කිරීම.
- ii. කාලගුණ අනාවැකි හා තොරතුරු බෙදාහැරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- iii. වර්ෂාපතනයේ වෙනස්වීම්වලට මුහුණ දීම සඳහා, බීජ වර්ග පහසුවෙන් ලබා ගැනීමට විකල්ප මාර්ග සැලසීම.
- iv. කෘෂිකර්මය, පශු සම්පත් හා ධීවර කර්මාන්තය සඳහා දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම් හා අනුවර්තන සම්බන්ධයෙන් පර්යේෂණ පැවැත්වීම.
- v. කෘෂි හා පශු සම්පත්වලට අදාළ ජාන සම්පත් අනාගතය සඳහා ආරක්ෂා කර ගැනීම.

ආ) කෘෂිකර්මාන්තය සඳහා ප්‍රමාණවත් ජලය සැපයීමට සහතික වීම

ආහාර සුරක්ෂිත බව තහවුරු කිරීමේදී ඇති ප්‍රධාන අභියෝගය වන්නේ, දේශගුණික විපර්යාස ඇති වුව ද කෘෂිකර්මයට අවශ්‍ය ජලය ලබාදීමට සහතික වීමයි. නියතයේ ප්‍රවණතාවයන් වැඩි වීමත්, අනපේක්ෂිත දැඩි වර්ෂා නිසා පාංශු බාදනය වැඩිවීමෙන් වැව් රොන් මඩින් පිරීයාමත් නිසා භූගත සහ මතුපිට ජල ධාරිතාවය සීමිත වනු ඇත. මුහුදු ජල මට්ටම ඉහළ යාම නිසා ලවණ ජලය කාන්දුවීම, ගංගාවල වැලි ගොඩ දැමීම වැනි හේතූන් නිසා ප්‍රශ්නය තවත් උග්‍ර වේ. වර්ෂාපතන රටාවේ වෙනස්වීම් විශේෂයෙන්ම වී වගාවට බරපතල ප්‍රශ්නයක් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි වැව්වලින් උපරිම ප්‍රයෝජනයක් නොගැනේ. ජල සම්පත් කළමනාකරණය සඳහා ඒකාබද්ධ වැඩ පිළිවෙලක් නොමැති අතර ජල පෝෂක ප්‍රදේශවල වනගහනය ද අඩුවෙමින් පවතී. ජලය පිරිමැසෙන වගා ක්‍රම සහ බෝග වර්ග හඳුන්වා දී ඇති නමුත් ඒවා භාවිතා කරන්නේ සීමිතව ය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. ජලයේ ඵලදායීතාව නංවාලීම සඳහා ජලය පිරිමැසෙන බීජ සහ වගා ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- ii. ජල මූලාශ්‍ර, පෝෂක ප්‍රදේශ සහ පවතින වැව් හා ජලාශ නිසි ලෙස නඩත්තු කොට දියුණු කිරීම.
- iii. ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- iv. අවශ්‍යතාව අනුව අළුතින් ජලාශ හා අන්තර් ද්‍රෝණි හැරවුම් ඉදි කිරීම.

ඇ) ආහාර සුරක්ෂිතබව හා සම්බන්ධ සමාජ ආර්ථික බලපෑම් අවම කිරීම

දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම මත ශ්‍රී ලංකාවට නිෂ්පාදකයෙකු ලෙස ඇතැම් කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන සඳහා තරගකාරීත්වයක් ඇති වන අතර සමහර අවස්ථාවන් වලදී එය වාසි සහගත තත්වයන් ද ගෙන දෙයි. නිෂ්පාදන දළ මත සිදුවිය හැකි බලපෑම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ පැහැදිලි අවබෝධයක් නැත. සිදුවිය හැකි සමාජ ආර්ථික බලපෑම් මට්ටම පිළිබඳව ද පැහැදිලි අවබෝධයක් නොමැත. උදාහරණයක් වශයෙන් ගත්කල, මුහුදු ධීවර කර්මාන්තයෙන් යැපෙන ප්‍රජාව ගේ වාසස්ථාන සහ ගොඩ බසින තැන් වෙරළ බාදනයට හා මුහුදු මට්ටම ඉහළ යෑම නිසා අවදානමට ලක්විය හැක. පීඩාවන්ට ගොදුරු විය හැකි අනිකුත් කණ්ඩායම් වලටද මෙවැනි අවදානම් ඇත. ඇතිවන සමාජ ආර්ථික බලපෑම් අවම කිරීම සඳහා පීවනෝපා විවිධාංගීකරණය හෝ රක්ෂණ යාන්ත්‍රණ ක්‍රියාත්මක වීම සීමිතය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. රක්ෂණ මාර්ග තුළින් අවදානම පැවරීමට අනුබලදීම.
- ii. ආහාර සුරක්ෂිත බව සම්බන්ධව සහ කෘෂිකර්මය කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස ඇතිකරන දීර්ඝ කාලීන බලපෑම් පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත්වීම.
- iii. පීඩාවට ගොදුරුවිය හැකි ධීවර ජනතාව හඳුනාගෙන ඔවුන් නැවත පදිංචි කරවීමට හෝ හැඩගැසීමට අවශ්‍ය සහය ලබාදීම.

ඇ) දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑමට අනුව හැඩගැසීම කෙරෙහි ප්‍රජාව යොමුකිරීම හා ඔවුන්ගේ දැනුම නංවාලීම

කෘෂිකර්මය මත පීඩන් වන ප්‍රජාවට දැනටමත් දේශගුණික විපර්යාස නිසා ඇති වන බලපෑම් දැනෙන නමුත් ගෘහස්ථ හෝ ප්‍රජා මට්ටමේදී ඵයට හුරුවන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ දැනුමක් ඔවුන්ට නොමැත. කෘෂිකාර්මික අංශය සඳහා අනාගතයේ ගතයුතු ඇතැම් විකල්ප ක්‍රියා මාර්ග අධ්‍යයනය කර ඇති නමුත් අවශ්‍ය අනුවර්තන මට්ටම් හඳුනා ගෙන නැත. බිම් මට්ටමේ ක්‍රියාකාරී සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණ හා බිම් මට්ටමේ ප්‍රබල ලෙස විහිදී ඇති රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ජාලය දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පෙළඟස්වා නොමැත.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. ආහාර සුරක්ෂිත බව කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස බලපාන අයුරු හා ඒ සම්බන්ධ ගතයුතු පියවර පිළිබඳව දැනුම වැඩි කිරීම.
- ii. ප්‍රජා මට්ටමේ ක්‍රියාත්මක කෘෂිකාර්මික, සත්ව පාලන සහ ධීවර කටයුතු සඳහා ආදර්ශ නියමු වැඩසටහන් දියත් කිරීම.
- iii. කේන්ද්‍ර මට්ටමේ පවතින සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණ හා සිවිල් සමාජ සංවිධාන සහභාගිත්වය වැඩි කිරීම.
- iv. රක්ෂණ මාර්ග තුළින් අවදානම පැවරීමේ ක්‍රියාවලියන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

මූලික ආර්ථික ධාවක දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ශක්තිමත් කිරීම

ජාභාරජපය - ස්ටුඩියෝ වයිමස් ලිමටඩ්

මහින්ද වින්තන නව ශ්‍රී ලංකාවක් සඳහා වූ දස වසරක සංවර්ධන සැලැස්ම (2006 - 2016) හා මහින්ද වින්තන: දිප්තිමත් අනාගතයක් යන ප්‍රතිපත්ති මඟින් ගමනා ගමනය, විදුලිය, නිවාස වැනි ආර්ථික යටිතල පහසුකම් අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් දැවැන්ත ආයෝජනයන් ගිවිස ගෙන ඇත. සංචාරක හා නාවික වැනි කර්මාන්ත ප්‍රවර්ධනය සඳහා ද ප්‍රබල ක්‍රියාකාරකම් අරඹා ඇත. 2006 - 2016 කාලය තුළ ආයෝජන කිරීමට ගිවිසගත් මුදල රුපියල් ට්‍රිලියන 1.4 කි. මෙය දස වසරක සංවර්ධන සැලැස්ම යටතේ යොදවන සම්පූර්ණ මුදලින් තුනෙන් එකකටත් වැඩිය. මෙම ආයෝජන වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රට භෞතික හා ආර්ථික වශයෙන් විශාල වර්ධනයක් බලාපොරොත්තු වේ.

මෙවැනි විශාල ආයෝජනයක් තුළ දේශගුණික විපර්යාසවල දිගුකාලීන බලපෑම් වල අවදානම පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමු නොකළහොත් සංවර්ධනයේ තිරසාර පැවැත්ම සැකසහිතය. ආයෝජන සිදුවෙන ඇතැම් අංශ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයෙන් දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමට ගොදුරු විය හැක. උදාහරණ ලෙස:

- මුහුදු ජල මට්ටම ඉහළ යාම, රළ කුණාටු සහ නිරන්තර මුහුදු බාදනය අපගේ මුහුදුබඩ පිහිටි යටිතල පහසුකම් වලට සෘණාත්මක බලපෑම් එල්ල කරනු ඇත. එම කලාපයේ පිහිටි ප්‍රධාන මහාමාර්ග පද්ධතිය දැනටමත් මුහුදු බාදනයට ලක් වී ඇත.
- උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම, මුහුදු ජල මට්ටම ඉහළ යාම හා ස්වභාවික ආපදාවල වැඩිවීම වැනි දේශගුණික විපර්යාස නිසා, ශ්‍රී ලංකාවේ සංචාරක කර්මාන්තයට රැකුලක් වන ජෛව විවිධත්වය සහ වෙරළ තීරය වැනි ස්වභාවික සම්පත් කෙරෙහිද සෘණාත්මක බලපෑම් එල්ල වනු ඇත.
- නිරන්තරයෙන් ඇති වන ජල ගැලීම් හා නාය යෑම් නිසා ස්වභාවික විපත් වලට ලක්වන ප්‍රදේශ වල පවතින යටිතල පහසුකම්වලට දැනටමත් හානි සිදුව ඇත. දේශගුණික විපර්යාස නිසා, මෙම තත්ත්වය තවදුරටත් බැරෑරුම් වනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධනය සුරැකි කර ගැනීම සඳහා, සංචාරක කර්මාන්තය, ගමනාගමනය, වාණිජ කෘෂිකර්මය වැනි ප්‍රධාන ආර්ථික ධාවක දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් වලට ඔරොත්තු දිය හැකි සේ නැංවීමට ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් අවශ්‍ය වේ.

ක්‍රියාත්මක කළ යුතු තේමාවන්:

අ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා යටිතල පහසුකම්වලට සිදුවන බලපෑම අවම කිරීම

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉදිකර ඇති මනාමාර්ග, ජලපවාහන පද්ධතීන්, දුම්රිය මාර්ග යනාදී යටිතල පහසුකම් දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් සැලකිල්ලට ගෙන ඉදි කළ ඒවා නොවේ. සමහර අවස්ථා වලදී එය ගැටළුවක් නොවුනත් සමහර වෙනත් තැන්වලදී එය තීරණාත්මක වනු ඇත. උදාහරණයක් වශයෙන් සමහර මුහුදු බඩ ප්‍රදේශවල ඇති මාර්ග පද්ධතීන් මුහුදු ජල මට්ටම ඉහළ යාම නිසා දැඩි තර්ජනයකට ලක්වනු ඇත. ක්‍රමවත් ආකාරයකට යටිතල පහසුකම් මෙම බලපෑම්වලට ඔරොත්තු දිය හැකි සේ ශක්තිමත් කෙරෙන ආයෝජන වැඩසටහනක් දැනට නැත. සවිස්තර අධ්‍යයනයකින් පසුව මෙවැනි වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු අතර යෙදවිය යුතු ආයෝජනයන් ප්‍රමාණයෙන් ඉහළ අගයක් ගනු ඇත. අපගේ සංචාරක කර්මාන්තය රැඳී තිබෙන මුහුදු වෙරළ හා ජෛව විවිධත්වය ද දේශගුණික විපර්යාසවල වලදී බලවත් අවදානමකට ලක්විය හැකිය. පුළුල්ව ගතහොත් යටිතල පහසුකම් ඉදිකිරීම හා සංවර්ධනය කිරීමට යොදාගෙන ඇත්තේ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සැලකිල්ලක් නොගත් යල්පැන ගිය මාර්ගෝපදේශයන් හා ප්‍රමිතීන් ය. මේ නිසා දැනට ආරම්භ කර ඇති ආයෝජනද විශාල තර්ජනයන්ට ලක් විය හැකිය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. ගමනාගමන යටිතල පහසුකම් සඳහා වන දේශගුණික විපර්යාසවල වල අවදානම හඳුනා ගැනීම හා ඒ සඳහා අනුවර්තන සැකසීම.
- ii. යටිතල නිර්මාණ සැලසුම් හා සංවර්ධනය සඳහා පවතින ප්‍රමිතීන් හා මාර්ගෝපදේශකයින් යාවත්කාලීන කිරීම.
- iii. සංචාරක සැලසුම් මාර්ගෝපදේශයන් සඳහා දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන ඇතුළත් කිරීම.

ආ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා වැවිලි ක්‍රමවේදයට සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම

දේශගුණික විපර්යාස නිසා තේ, පොල්, රබර් වැනි ප්‍රධාන වැවිලි කර්මාන්තයට එල්ල වියහැකි බලපෑම් පිළිබඳ අධ්‍යයනයන් කරමින් තිබේ. එසේ වුවද ඒ ඒ වගාවන් සඳහා දේශගුණික විපර්යාසයන්ගේ බලපෑම කුමක් ද යන්න පිළිබඳව විශේෂයෙන් එම ක්‍ෂේත්‍ර වල බිම් මට්ටමේ සිටින පාර්ශවකරුවන්ගේ දැනුම ඉතා අල්ප ය. කළ යුතු අනුවර්තනය හා ඒවායේ මට්ටම කුමක් ද? කළ යුත්තේ කෙසේද? කොයි අවස්ථාවේ ද? යන්න පිළිබඳව පැහැදිලි අවබෝධයක් නැත. දේශගුණික විපර්යාස තර්ජනයක් මෙන්ම වාසි සහගත අවස්ථාවන් ද සලසයි. ලබාගත හැකි වාසි සහගත අවස්ථා මෙතෙක් අනාවරණය කර ගෙන නොමැත. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන වැවිලි කර්මාන්ත දේශගුණික විපර්යාසයන්ගේ බලපෑම්වලට ඔරොත්තු දීම සහතික කර ගැනීම සඳහා ක්‍රමානුකූල පර්යේෂණ දිරිමත් කළ යුතුය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. වැවිලි කර්මාන්තයේ අනු අංශ කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස බලපාන අන්දම හා ඒ සඳහා ගතයුතු පියවර පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත්වීම.
- ii. එම අනු අංශ දියුණු කිරීම සඳහා අවැසි නියමිත පියවර ගැනීමට නියමු වැඩසටහන් පැවැත්වීම.
- iii. දේශගුණික විපර්යාස නිසා ඇති විය හැකි ඵලදායීතාවය තක්සේරු කිරීම හා වාසිය ලබාගැනීම.

ඇ) දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් වලට මුහුණදීම සඳහා ප්‍රධාන කර්මාන්ත වලට සහය වීම

දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව ඇති තොරතුරු සම්බන්ධීකරණය, මාර්ගෝපදේශණය හා ඒ පිළිබඳ ආරක්ෂාකාරී වැඩ පිළිවෙත් නොමැති වීම නිසා කර්මාන්ත සඳහා කෙරෙන ආයෝජන දේශගුණික විපර්යාස වලට ඔරොත්තු දෙන බවට සහතික කිරීම අසීරු ය. අපගේ ප්‍රධාන කර්මාන්ත වලට දේශගුණික විපර්යාස නිසා ඇතිවිය හැකි බලපෑම් පිළිබඳ පූර්ණ තක්සේරුවක් සිදුකළ යුතුය. එම තොරතුරු ආයෝජකයන්ටත් සැලසුම්කරුවන්ටත් නියාමකයන්ටත් පහසුවෙන් ලබාගත හැකි විය යුතුයි. ඉදිරියේදී වියහැකි දේශගුණික විපර්යාස කර්මාන්ත කෙරෙහි බලපාන අයුරුත්, කර්මාන්ත කරුවන් ඊට කෙසේ අනුගත විය යුතුද යන්න පිළිබඳවත් ප්‍රජා මට්ටමේ පවතින දැනුම අල්පය. හඳුනාගෙන තිබෙන බලකැති ඉතිරි කිරීමට යෝග්‍ය ක්‍රම සහ ප්‍රතිපත්තිය කළ හැකි ශක්ති ප්‍රභව භාවිතය ඉතා ඉක්මනින් පුර්වධනය කිරීම කළ යුතුය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. දේශගුණික පීඩාවන්ට ගොදුරු විය හැකි ඒ ඒ ක්‍ෂේත්‍ර පිළිබඳ තොරතුරු ආයෝජකයන්ට හා නියාමකයන්ට ලබා ගැනීමට පහසු කිරීම.
- ii. ප්‍රධාන කර්මාන්ත සඳහා දේශගුණික විපර්යාස අවදානම පැවරීමේ රක්‍ෂණ ක්‍රියාමාර්ග දිරිමත් කිරීම.
- iii. ප්‍රධාන කර්මාන්ත සඳහා දේශගුණ වෙනස්වීමේ බලපෑම හා ඉදිරියේදී ඒ සඳහා ගතයුතු පියවර පිළිබඳව පර්යේෂණ කිරීම.
- iv. කර්මාන්ත වල ඉන්ධන පිරිමැසීමේ ක්‍රියාවලි හා ප්‍රතිප්‍රතිපත්තිය කළ හැකි ශක්ති ප්‍රභව භාවිතය සඳහා දිරිදීමනා ලබා දීම.

(අ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා පීඩාවන්ට ගොදුරුවීම පිළිබඳව ප්‍රධාන ආර්ථික ක්‍ෂේත්‍ර දැනුවත් කිරීම ආර්ථිකයේ ප්‍රධාන ක්‍ෂේත්‍ර තුළ, දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව දැනට පවතින්නේ අඩු හා නොපැහැදිලි දැනුමක් ය. දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ කටයුතු කිරීමට ද ක්‍ෂේත්‍ර/කර්මාන්ත තුළ ඇත්තේ ඉතාමත් සීමිත ධාරිතාවකි. දේශගුණික විපර්යාස නිසා පීඩාවන්ට පත් විය හැකි කර්මාන්ත (සංචාරක හා වැවිලි වැනි) වල යෙදෙන පාර්ශවකරුවන්ගේ දැනුම ඉහළ නංවාලීම සඳහා පවතින පුළුල් සංවාදයක් ඔවුන් අතර ඇතිකල යුතුය. දේශගුණික විපර්යාස වලට ගොදුරුවීම, ඒ සඳහා ගතහැකි විකල්ප අනුගත වීම හා ඊට වැය වන මුදල් පිළිබඳ දැනුමක් හා අවබෝධයක් මෙමගින් ලබාගත හැක. ඒ සඳහා සමබරවූත් නිර්මාණශීලීවූත් පිවිසුමක් අවශ්‍යය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ දැනුම ක්‍ෂේත්‍රයේ සෑම මට්ටමකම නංවාලීම.
- ii. ප්‍රධාන ආර්ථික ක්‍ෂේත්‍ර තුළ දේශගුණ විපර්යාස අනුවර්තන සඳහා ධාරිතාවක් ගොඩනැංවීම.
- iii. දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ සංවාදයක් සඳහා පාර්ශවකරුවන් බොහෝ දෙනෙකු සහභාගි කරවාගැනීම.

ස්වභාවික සම්පත් සහ ජෛව විවිධත්වය දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීම

ජායාරූපය - සංජීවී ද ශිල්පා

ශ්‍රී ලංකාවේ වැදගත්ම ස්වභාවික සම්පත් වන්නේ කුමය සහ ජලයයි. මේවා සහ රටෙහි ඇති සුවිශේෂී ජෛව විවිධත්වය මත ආහාර සුරක්ෂිතභාවය, ජීවනෝපාය මාර්ග, ආහාර හා පෝෂණ මෙන්ම ආර්ථික සංවර්ධනය ද යැපේ. කෘෂිකාර්මික හා සත්ව නිෂ්පාදන, ධීවර, වන සම්පත්, සංචාරක, දේශීය බෙහෙත් වර්ග, නිෂ්පාදන කාර්මාන්ත හා විදේශීය වෙළඳාම වැනි ක්ෂේත්‍රවලදී මෙම පරාධීන බව වඩාත් පැහැදිලි ව දක්නට ලැබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ උසස් ජෛව විවිධත්වය විවිධ පරිසර පද්ධතීන් හා ජීවීන් ගෙන් අනුනය. එමගින් සැපයෙන සේවා වන්නේ මිරිදිය ජල සැපයුම, පාංශු බාදනය පාලනය, මතු පිටින් ගලා යන දිය දහරා පාලනය, ක්ෂුද්‍ර දේශගුණ සමනය සහ ජෛව සම්පත් සැපයුමත් ය. රටේ ස්වභාවික සම්පත් හා ජෛව විවිධත්වයේ වැදගත්කම හඳුනාගෙන ඇති බවට සාක්ෂි වන්නේ ජාතික මට්ටමේ ප්‍රමුඛ සැලසුම් වලට, ප්‍රතිපත්තිවලට සහ පරිසර කළමනාකරණ සැලසුම්වලට ද ඒවා ඇතුළත් වී තිබීමය.

දේශගුණික විපර්යාස නිසා පීඩාවට ලක්විය හැකි ස්වභාවික සම්පත් හා ජෛව විවිධත්වය පහත සඳහන් වේ.

ආන්තික දේශගුණික ක්‍රියාවලි නිසා වැඩිවන ස්වභාවික ව්‍යවසන හේතු කොටගෙන ඉඩම් පාංශු බාදනයට ලක්වීමෙන් පසෙහි සරු බව හා ඵලදායීතාවය හීන වීම නිසා ඉඩම් පරිහාණියට පත්වීම.

රටතුල ඇති පිරිසිදු ජලයේ ප්‍රමාණවත් බව හා ගුණාත්මක බව වෙනස්වීම.

දේශගුණ විපර්යාස නිසා ජල මූලාශ්‍ර ප්‍රදේශවල වෘක්ෂලතාවන් පරිහාණියට පත්වීම.

වර්ෂාපතනයෙහි වෙනස්වීම් හා උෂ්ණත්වය වැඩි වීම නිසා රටෙහි ඇති තෙත් බිම් හා වෙරළ පද්ධතීන්ද එහි සත්ව හා පැළෑටි වර්ග බෝවීමේ සීඝ්‍රතාවය සහ පැතිරීම වෙනස්වීම.

මුහුදු ජල මට්ටම ඉහළ යාම, ගෝලීය උෂ්ණත්වය හා මුහුදු ජලය ආම්ලිකරණය වීම, කොරල් පර හා ඒ හා බැඳුණු ජීවීන් කෙරෙහි බලපාන අතර මෙමගින් වෙරළ හා මුහුදු පරිසර පද්ධතීන්හි වෙනස්කම් ඇති කිරීම.

පේව විවිධත්වය කෙරෙහි බලපාන සෑම දේශගුණ විපර්යාසක්ම වැළැක්වීම කළ නොහැක. පේව විවිධත්වය පිළිබඳ සම්මුතිය සඳහා වන ලේකම් කාර්යාලයෙන් ඉදිරිපත් කර ඇති මාර්ගෝපදේශයට අනුව ඇතිවිය හැකි තර්ජන කාලීනව හඳුනාගැනීමත්, සංරක්ෂණ කටයුතු ඔස්සේ පරිසර පද්ධතිවල සහ ජීවීන්ගේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව හැරවීමත්, විසිරී ඇති රක්ෂිත ප්‍රදේශ යා කිරීමත් දේශගුණ විපර්යාසවලට අනුවර්තනය වීමේ ප්‍රායෝගික වූ ඒකාබද්ධ පිවිසුම් උපාය මාර්ගයන්ය.

ක්‍රියාත්මක කළ යුතු තේමාවන්:

අ) මිනිසාගේ යහපත් පැවැත්ම සහ පරිසර පද්ධති සේවා සඳහා අවශ්‍ය ජලය ප්‍රමාණාත්මක වත් ගුණාත්මකවත් ලැබෙන බව සහතික වීම.

ශ්‍රී ලංකාව ජලය හිඟ රටක් නොවුව ද කාලගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් අනාගතය සඳහා ජල සුරක්ෂිතභාවය සහ පරිසර පද්ධති සේවා සහතික කර ගැනීමට නම් කාර්යක්ෂමව සම්පත් කළමනාකරණය කළ යුතුය. මිනිසාට හා පරිසර පද්ධති සේවා සඳහා අවශ්‍ය භූගත ජලය හා මතුපිට ජලයේ ගුණාත්මක භාවය සෑම දේශගුණික කලාපයකම හීන වෙමින් පවතී. වියලි කලාපය හා අන්තර් මධ්‍යම කලාපයන්හි ජලය ප්‍රමාණාත්මකව අඩුවෙමින් පවතී. ශක්තිමත් ජල ප්‍රතිපත්තියක් තුළින් රටේ ජල සම්පත ශක්තිමත්ව හා මධ්‍යගතව කළමනාකරණය කිරීමේ හදිසි අවශ්‍යතාවයක් පැන නැගී තිබේ. ජල කළමනාකරණය පිළිබඳව දැනට ඇති ව්‍යාකූලබව හා වගකීමේ අවිනිශ්චිතබව ඒ තුළින් අවම කළ යුතුය. ඉන්පසු ජල තත්ත්වයන් කාර්යක්ෂමව අධීක්ෂණය කිරීමටත්, බහු විධ භාවිතයන් හා පරිසර ප්‍රශ්න ආමන්ත්‍රණය කිරීමටත් ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ සැලසුමක් ඇති කොට ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ වලින් බැහැර ඇති ජල මූලාශ්‍ර හඳුනා ගැනීමටත්, සුරැකීමටත්, කළමනාකරණය කිරීමටත් යාන්ත්‍රණයක් සකස් කළ යුතුය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ නිර්දේශ යොදා ගනිමින් කාර්යක්ෂමව ජල සම්පත භාවිතා කිරීම හා සංවර්ධන කිරීම.
- ii. විවිධ ජල භාවිතයන් සඳහා යහ පුරුදු පිළිබඳව හවුල් පර්යේෂණ ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- iii. ජල සම්පත් කළමනාකරණය සම්බන්ධීකරණය කිරීම සඳහා ආයතනයක් පිහිටුවා එය ශක්තිමත් කිරීම.

ආ) භෞමික පරිසර පද්ධති සහ එම සේවා සතු දේශගුණ විපර්යාස වලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව නංවාලීම.

වනාන්තර කැබලිවීම, වාසස්ථාන අහිමිවීම, හීනවන වියන් ස්ථරය නිසා වනාන්තර භූමි පරිහාණියට පත්වීම, වනාන්තර වෙනත් කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීම මිනිස් ක්‍රියා නිසා පේව විවිධත්වයට සිදුවන හානි වෙයි. මෙය මානව සම්භවයට විශාල තර්ජනයක් වන අතර පේව විවිධත්වයටද හානි ගෙන දේ. සියළුම දේශගුණික කලාප තුළ ඇති භෞමික වාසස්ථාන හා ඒ තුළ ජීවත්වන ජීවීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස නිසා ඇතිවන තර්ජන වලට ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය වඩවන ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. පරිසර පද්ධති ප්‍රවේශය, කාර්යක්ෂම ඒකාබද්ධ කළමනාකරණ ව්‍යුහයක් ගොඩනැගීමටත් ප්‍රධාන පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගීත්වයත් මඟ සලසයි. දේශගුණ විපර්යාස නිසා දැනටමත් තර්ජනයට ගොදුරු වී ඇති ප්‍රදේශ හා තර්ජනයට ලක්විය හැකි ආවේනික/ආවේනික නොවන ජීවීන් කෙරෙහි ද දැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතු වේ.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. පරිසර පද්ධති වල හා ජීවීන් ගේ ඔරොත්තුවීමේ ශක්තිය වැඩි කිරීම සඳහා කැලෑ හා වාසස්ථාන එකිනෙකට යා කිරීම/සංරක්ෂණය කිරීම /ප්‍රකෘතිමත් කිරීම.
- ii. ඒකීය වන වගාවන් බහු වාර්ගික වන වගාවන් බවට පත්කිරීම.
- iii. පේව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීමට හා වනාන්තර වෙනත් භාවිතයන්ට නොගැනීම පිණිස ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- iv. සෑම දේශගුණික කලාපයකම ආරක්ෂිත කලාප ස්ථාපිත කිරීම හා පවතින ආරක්ෂිත කලාප කාර්යක්ෂමව කළමනාකරණය කිරීම.

ඇ) ගොදුරු විමට ඉඩ ඇති වෙරළ හා සමුද්‍රික පරිසර පද්ධතිය හා බැඳුණු ජීවීන්ගේ ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය දියුණු කිරීම

වැරදි ඉඩම් පරිහරණයන්, මුහුදු බාදනයන්, පරිසර දූෂණයන්, හිතකර සීමාව ඉක්මවා සම්පත් භාවිතයට ගැනීමත් නිසා බොහෝ වෙරළාශ්‍රිත පරිසර පද්ධතීන් පරිහානියට පත් වේ. උෂ්ණත්වය අධික වීමත්, කාලගුණ රටාව වෙනස්වීමත් නිසා වෙරළාශ්‍රිත පරිසර පද්ධතීන්ගේ ක්‍රියාවලි අනිවාර්යයෙන්ම භෞතික, රසායනික සහ ජීව විද්‍යාත්මක වෙනසකට භාජනය වේ. මිනිස් ක්‍රියා නිසා ද මේවා තවදුරටත් පරිහානියට පත්වීම අවම කළ යුතුය. තවද “විශේෂ ප්‍රදේශ කළමනාකරණය” ට අවශ්‍ය නව ප්‍රදේශ හඳුනාගෙන ඒවා සඳහා සැලසුම් සකස් කළ යුතුය. දැනට පවතින “විශේෂ ප්‍රදේශ කළමනාකරණය” කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා ඒකාබද්ධ වෙරළාශ්‍රිත ප්‍රදේශ කළමනාකරණ ප්‍රවේශයන් ප්‍රවර්ධනය කළ යුතුය. තිරසාර වෙරළ සම්පත් භාවිතය ට ප්‍රජාව දිරිමත් කළ යුතුය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. ප්‍රධාන වශයෙන් “විශේෂ ප්‍රදේශ කළමනාකරණය” තුළ ඒකාබද්ධ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ වැඩපිළිවෙල ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- ii. පිරිහෙමින් පවත්නා වෙරළාශ්‍රිත පරිසර පද්ධතියන්, වඳ වී යන වෙරළාශ්‍රිත ජීවීන් ප්‍රතිස්ථාපනය හා පුනරුත්ථාපනය කිරීම.

ඈ) අභ්‍යන්තර තෙත් බිම් හා ඒ ආශ්‍රිත ශාක හා සත්ව විශේෂ වල දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑමට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව නංවාලීම

රට ඇතුළත ඇති තෙත් බිම් බොහෝ ජීවීන්ගෙන් පොහොසත් වන අතර ගෘහස්ථ පරිභෝජනයට, කෘෂිකර්මයට සහ මිරිදිය මසුන් ඇති කිරීමට අවශ්‍ය ජල සම්පාදනයට ඉවහල්වෙයි. වැසි ජලය රඳවා ගන්නා භූමි ලෙසත්, නාගරික ජෛව විවිධත්ව ප්‍රදේශ ලෙසත් පවත්නා මෙම තෙත් බිම් මානව ක්‍රියා තුළින් පරිහානියට හෝ විනාශයට පත් වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෑත වර්ෂවලදී විශාල නාගරික ජල ගැලීම් ඇතිවිය. රට ඇතුළත ඇති තෙත් බිම් දූෂණය වීම නිසා පරිසර පද්ධති හා ජෛව විවිධත්වය පරිහානියට පත් වී තිබේ. අපගේ පැවැත්මට අවශ්‍ය පරිසර පද්ධති සේවා රැක ගැනීමට නම් තෙත් බිම් ආරක්ෂා කර ගත යුතුය. අධික ලෙස ජල සම්පත් පරිහරණය නිසා කරදිය රටතුලට ගලා ඒමත්, ගංගා ඇලවෑම වැලි ගොඩ දැමීමත්, මුහුදු ජල මට්ටම ඉහළ යාමත් නිසා වෙරළබඩ මිරිදිය තෙත් බිම් හා ජෛව විවිධත්වය ට ඇතිවන දරුණු අවදානම පිළිබඳව දැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතුය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. වැසි ජලය රැඳෙන නාගරික වගුරු බිම් ආරක්ෂා කර ගැනීම සහ ඒවා වෙනත් භාවිතවලට යෙදීම අවම කර ගැනීම.
- ii. කාර්මාන්ත ශාලාවලින් බැහැර කරන දියර සහ ඝන අපද්‍රව්‍ය තෙත් බිම්වලට ගලා ඒම වැළැක්වීම.
- iii. මුහුදුකරයේ මිරිදිය තෙත් බිම් තුළට කරදිය ගලා ඒම පාලනය කිරීම හා කළමනාකරණය කිරීම.
- iv. අදාළ පාර්ශවයන් හරහා තෙත්බිම් කළමනාකරණය සහ සම්බන්ධීරකරණය ශක්තිමත් කිරීම.

ඉ) දේශගුණ විපර්යාසයන් නිසා ජෛව විවිධත්වයට සිදුවන බලපෑම හේතු කොට ගෙන ඇතිවන සමාජ ආර්ථික කරුණු පිළිබඳ කටයුතු කිරීම

ජෛව විවිධත්වය මත යැපෙන ජීවනෝපායන් හා ප්‍රජාවන් දේශගුණ විපර්යාස නිසා අහිසි බලපෑමකට ලක් වේ. නිදසුන් ලෙස ගතහොත් මුහුදු ජල මට්ටමේ ඉහළ යාම ධීවර කටයුතුවලටත්, ජීවනෝපායන්ටත්, වෙරළබඩ ජනතාවගේ ජීවන රටාවටත් බලපායි. වියළි කලාපයේ සිදුකරන අක්‍රමවත් කැළෑ හෙළි කිරීම නිසා සතුන්ගේ, විශේෂයෙන් ම අලින්ගේ ගමන් මාර්ග හා කෘම රටාව උග්‍ර ලෙස වෙනස් වීම හේතුකොට ගෙන අලි-මිනිස් ගැටුම් වැඩි වී ඇත. ජෛව සම්පත් වෙනස් වීමේදී එම තත්වයට පුරුදුවීම සඳහා අවශ්‍ය නිපුණතා ගොඩ නැගීමත්, විකල්ප ජීවනෝපායන් කරා යාමත්, සමහර විට නැවත පදිංචි කිරීමත් කළ යුතුවේ.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාසයන්ගේ බලපෑම ගම් මට්ටමේ ප්‍රජාවට කෙසේ බලපෑම් ඇති කරන්නදැයි හඳුනාගැනීම හා ඒ සඳහා කටයුතු කිරීම.
- ii. අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී විකල්ප ජීවනෝපායන් කරා යාමට හා නැවත පදිංචි වීමට ප්‍රජාවන්ට සහාය වීම.

ඊ) ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම් පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත්වීම, අධීක්ෂණය කිරීම හා ක්‍රියා කිරීම

ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වාභාවික සම්පත් හා ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම මනාව අවබෝධ කර ගැනීමට පුළුල් පරීක්ෂණ කළ යුතු වේ. පුළුල් පරාසයක පවතින පාරිසරික පද්ධතීන්, ඒ තුළ ඇති ජීවීන් හා ඔවුන්ගේ සිදුවන හැසිරීම් රටාව අධ්‍යයනය කර අවබෝධයක් ලබා ඒ සඳහා ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග හඳුනා ගැනීමද එම පර්යේෂණයන්ට ඇතුළත් විය යුතුය. ආගන්තුක ආක්‍රමණික ජීවීන් පිළිබඳ කරන පර්යේෂණ හා අධීක්ෂණ කටයුතු ශක්තිමත් කොට ඔවුන්ගේ පාලනය සඳහා වැඩි සටහන් දියත් කළ යුතුය. සංරක්ෂණය පිළිබඳ සම්ප්‍රදායික දැනුමද උපයෝගී කර ගත යුතුය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. දේශගුණික විපර්යාස හා භෞමික ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ දැනුම වැඩි කිරීම සඳහා පර්යේෂණ හා අධීක්ෂණ වැඩි සටහන් ඇති කිරීම.
- ii. දේශගුණික විපර්යාස හා ජලජ ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ දැනුම වැඩි කිරීමට පර්යේෂණ හා අධීක්ෂණ වැඩි සටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- iii. ආගන්තුක ආක්‍රමණික ජීවීන්ගේ පැමිණීම, ස්ථාපිත වීම හා පැතිරීම අවම කිරීම.

උ) ජෛව විවිධත්වය හා පරිසර පද්ධතිය සේවා සංරක්ෂණය පිළිබඳ පාර්ශවකරුවන්ගේ දැනුම වැඩිකර ඔවුන් සජීවකරණය කිරීම

ස්වාභාවික සම්පත් හා ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණයේ වැදගත්කම පිළිබඳව දැනුම නංවාලීම අත්‍යවශ්‍යය. වත්මන් ප්‍රශ්න, කාලගුණික විපර්යාස නිසා උසු වියහැකි බව සහ මෙවැනි දිගුකාලීන ප්‍රශ්න විසඳීම සඳහා කෙසේ සහාය දිය හැකි ද යන්න පිළිබඳව පාර්ශවකරුවන්ට අධ්‍යාපනයක් ලබාදීම අනිවාර්යය වේ. පරිසර පද්ධතීන් හා ජීවීන් සුරැකීම පිළිබඳව මහජනතාවගේ දැනුම වැඩි වී ඇති නමුත් නව සංකල්පයක් වන පරිසර පද්ධති සේවා ගැන දැනුම සීමිතය. එම දැනුම වැඩි කිරීම, දේශගුණ අනුවර්තන සඳහා පරිසර පද්ධතීන් මුල්කරගත් ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ දී ප්‍රයෝජනවත් ය.

ගතයුතු ප්‍රමුඛ අනුවර්තන පියවර:

- i. පරිසර පද්ධතීන් තුළ දැනට පවතින ප්‍රශ්න අවම කිරීම සඳහා අවධානය යොමු කිරීම.
- ii. සංරක්ෂණ කටයුතු සඳහා පරිසර පද්ධති ප්‍රවේශය භාවිතා කිරීම පිළිබඳ දැනුම හා පුහුණුව වැඩි දියුණු කිරීම.
- iii. දේශගුණික අනුවර්තන ක්‍රියාදාමයන් පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත් වීම සඳහා ශිෂ්‍යයන්ගේ හා සංරක්ෂණ ආයතන වල නිලධාරීන්ගේ ධාරිතාවය ගොඩනැගීම.
- iv. ජලජ හා මුහුදු පරිසර පද්ධතීන්ගේ වටිනාකම් පිළිබඳව මහජනතාවගේ දැනුම වැඩි කිරීම.
- v. පුළුල්ව පැතිරී ගිය පාර්ශවකරුවන් සමග සංවාදයක් ගොඩනැගීම.

දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තනය වීමේ ජාතික ක්‍රමෝපාය කෙටියෙන්

උපාය මාර්ගික ක්‍රම 1: ජාතික සංවර්ධනයට සහ සැලසුම්කරණයට දේශගුණික විපර්යාස අනුගත කිරීම

- අ) ජාතික මට්ටමේ දේශගුණික අනුවර්තන සැලසුම්කරණයේ හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ධාරිතාවන් ශක්තිමත් කිරීම.
  - i දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම හා ශක්තිමත් කිරීම
  - ii දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ නියමිත පුහුණු වැඩසටහන් අදාළ අංශයන්හි ඇතුළත් කිරීම
  - iii විශ්වවිද්‍යාල මට්ටමේදී දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ අධ්‍යාපන වැඩසටහන් හඳුන්වා දීම
- ආ) අනාගත ආයෝජන හා ආර්ථික සැලසුම් දේශගුණ විපර්යාසයන්ට ඔරොත්තු දෙන බවට සහතික වීම
  - i පාරිසරික උපාය මාර්ග ඇගයීම් ක්‍රියාවලියට දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ කරුණු ඇතුළත් කිරීම
  - ii සෑදුම්කරුවන් සහ පෝෂ්ඨ නිලධාරීන් අතර දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ තාක්ෂණික දැනුම වැඩි කිරීම
  - iii දේශගුණික විපර්යාස නිසා අදාළ ක්‍ෂේත්‍රයන්ට අහිමිවන මුදල් ප්‍රමාණය ඇස්තමේන්තු කොට පෙන්වීම
- ඇ) අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ පර්යේෂණ ක්‍රමානුකූලව සිදු කිරීම හා දැනුම බෙදාහැරීම
  - i සම්බන්ධීකරණය වූ පර්යේෂණ වැඩ පිළිවෙළක් ස්ථාපිත කිරීම හා තොරතුරු පුළුල් ලෙස ප්‍රචලිත කිරීම
  - ii කල්පිත අනාගත බලපෑම් පිළිබඳ ආකෘති සැකසීම
  - iii විවිධ අංශයන් කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම් පිළිබඳව නිතිපතා ජාතික මට්ටමේ සාකච්ඡා පැවැත්වීම
  - iv අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ සාම්ප්‍රදායික දැනුම ගොනු කරගැනීම, විශ්ලේෂණය කිරීම හා ප්‍රචලිත කිරීම
- ඈ) දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන කටයුතු සඳහා මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන වැඩි කිරීම
  - i දේශගුණික විපර්යාස වැඩසටහන් වෙනුවෙන් මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන ලබාගැනීමට පෙළඹ වීම සඳහා ජාතික ක්‍රම සම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව සහ විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව ශක්තිමත් කිරීම
  - ii දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග සඳහා සුළු පරිමාණ මූල්‍යමය ආධාර ලබාගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් ස්ථාපිත කිරීම
  - iii දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා විවිධ අංශයන්ගෙන් සැදුම්ලත් වදිවතුන්ගෙන් සමන්විත කණ්ඩායමක් ශ්‍රී ලංකාව සඳහා ස්ථාපිත කිරීම
  - iv දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා රෙගුලාසි සම්පාදනය කිරීම සහ හැකි අවස්ථාවන් හිදී දීර්ඝමනා තුළින් කෙටිකාලීනව කිරීම
- ඉ) දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව විවිධ මට්ටම්වල පාර්ශවකරුවන් දැනුවත් කිරීම හා ක්‍රියාවේ යෙදවීම
  - i අධ්‍යාපන සේවය මාධ්‍ය හා තොරතුරු සපයන අනෙකුත් පාර්ශවයන් තොරතුරු බෙදා හරින්නන් ලෙස පත් කරවාගැනීම
  - ii දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා ගම් මට්ටමේ ඇති විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව තොරතුරු ලබාගැනීම
  - iii කුඩා කණ්ඩායම් උපදේශන තුළින් දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන කටයුතු කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීමට උත්සුක වීම
  - iv ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධීකරණය සඳහා පවත්නා ආයතන හා ප්‍රජා මූලික යාන්ත්‍රණ යොදාගැනීම
  - v භානිකර මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් (වැලි ගොඩ දැමීම වැනි) පාලනය කිරීමට යොමු වීම

උපාය මාර්ගික ක්‍රම 2: මානව ජනාවාස දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ගොඩ නැගීම

- අ) ජනාවාසවල දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා පාර්ශවකරුවන් යෙදවීම
  - i දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු වෙනුවෙන් ජනාවාසවල සම්බන්ධීකරණ ආයතන / යාන්ත්‍රණ ස්ථාපිත කිරීම
  - ii දේශගුණික විපර්යාස වලට ඔරොත්තු දෙන ඉදිකිරීම් ක්‍රමෝපායන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම
  - iii දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තනය වීමේ ක්‍රියාමාර්ග දීර්ඝමනා තුළින් කෙටිකාලීනව කිරීම
- ආ) දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සැලකිල්ල සැලසුම්කරණයට තුළට අන්තර්ගත කිරීම
  - i ජනාවාස සඳහා ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ විස්තරාත්මක ආපදා සිතියම්ගත කිරීම
  - ii ප්‍රධාන ජනාවාස වල ජලාපවහන කටයුතු නැවැත්වීම
  - iii ජනාවාස තුළ ගනකොළ වැවීම හා ස්වාභාවික පරිසර පද්ධතීන් රැකගැනීමට උනන්දු කරවීම
  - iv නාගරික හා ගම්බද ප්‍රදේශවල ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කිරීම හා අධීක්ෂණය කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම
  - v ජනාවාසවල තුළ දේශගුණික බලපෑම් පිළිබඳ පර්යේෂණ පවත්වා ලබාගන්නා අවබෝධය සැලසුම්කරණයට ඇතුළත් කිරීම
- ඇ) ජනාවාස සඳහා ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක ජලය ලබාදීම සහතික කිරීම
  - i ජලය අර්ධිරූපයකින් භාවිතා කිරීමේ තාක්ෂණය මෙන්ම වැසිවතුර රැස්කර ගැනීමද ප්‍රවර්ධනය කිරීම
  - ii අධීක්ෂණය කිරීම, සම්පූර්ණ පැවැත් වීම සහ පාර්ශවයන් අතර දත්ත හුවමාරු කරගැනීම වැඩිදියුණු කිරීම
  - iii ජල සම්පත් හා ජල මූලාශ්‍ර කල්බෙහාකරණය සඳහා ඒකාබද්ධ වැඩපිළිවෙළවල් ප්‍රවර්ධනය කිරීම
  - iv ජල සැපයුම මත ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත්වීම හා බලපෑම් මට්ටම පිළිබඳව ආකෘති ඇති කිරීම
- ඈ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා ජනාවාසවල මතුවන සෞඛ්‍ය ප්‍රශ්න ජයගැනීම
  - i රෝග කාරකයන් මගින් බෝවන රෝග පාලනය කිරීම හා අධීක්ෂණය කිරීම
  - ii සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය හා අනෙකුත් ආයතන අතර දත්ත හුවමාරු කරගැනීම හා මවුනතර අනුකූලතාවයන් ඇතිකර ගැනීම
  - iii සෞඛ්‍ය විශේෂඥයන් ද ප්‍රාදේශීය සැලසුම් සම්පාදනය සඳහා එක් කර ගැනීම
  - iv ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය කෙරෙහි ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාස බලපෑම් පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත් වීම
- ඉ) දේශගුණික විපර්යාසයන්හිදී ඇතිවන පීඩාවන් හා ඒ සඳහා ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව ජනතාව දැනුවත් කිරීම
  - i ජනාවාස පිළිබඳව තොරතුරු රැස් කිරීම, විශ්ලේෂණය කිරීම හා බෙදාහැරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ප්‍රවර්ධනය කිරීම
  - ii දේශගුණික විපර්යාසයන්ට ඔරොත්තු දිය හැකි ඉදිකිරීම් පිළිබඳ දැනුම හා ඉල්ලුම වැඩි කිරීමට කටයුතු කිරීම
  - iii පවත්නා ආයතනික යාන්ත්‍රණ මගින් සම්බන්ධීකරණය හා තොරතුරු බෙදාහැරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම
  - iv කලින් සකස් කළ පණිවුඩ පාර්ශවකරුවන්ට ලබාදීම සඳහා කාර්යක්ෂම ව මාධ්‍ය යොදාගැනීම

උපාය මාර්ගික ක්‍රම 3: දේශගුණික විපර්යාස නිසා ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට පිදවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම

- අ) ආහාර නිෂ්පාදනය හා පෝෂණය වෙනුවෙන් ඇති වන ඉල්ලුම සැපයීම සහතික කිරීම
  - i පෝෂණ අවශ්‍යතා සපුරාගැනීම සඳහා විකල්පයන් පිළිබඳ දැනුම වැඩි කිරීම
  - ii කාළගුණ අනාවැකි හා තොරතුරු බෙදාහැරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම
  - iii වර්ෂාපතනයේ වෙනස්වීම්වලට මුහුණ දීම සඳහා බීජ වර්ග පහසුවෙන් ලබා ගැනීමට විකල්ප මාර්ග සැලසීම
  - iv කෘෂිකර්මය, පශු සම්පත් හා ධීවර කර්මාන්තය සඳහා දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම් හා අනුවර්තන සම්බන්ධීකරණ පර්යේෂණ පැවැත්වීම
  - v කෘෂි හා පශු සම්පත්වලට අදාළ ජාතික සම්පත් අනාගතය සඳහා ආරක්ෂා කර ගැනීම
- ආ) කෘෂිකර්මාන්තය සඳහා ප්‍රමාණවත් ජලය සැපයීමට සහතික වීම
  - i ජලයේ වලදාශිතව නැවැත්වීම සඳහා ජලය පිරිමැසෙන බීජ සහ වගා ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම
  - ii ජල මූලාශ්‍ර, පෝෂක ප්‍රදේශ සහ පවතින වැව් හා ජලාශ නිසි ලෙස නඩත්තු කොට දියුණු කිරීම
  - iii ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කල්බෙහාකරණ ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම
  - iv අවශ්‍යතාව අනුව ඇවිතින් ප්‍රලාහ හා අන්තර් ද්‍රෝණි හැරවුම් ඉදි කිරීම

අ) ආහාර සුරක්ෂිත බව හා සම්බන්ධ සමාජ ආර්ථික බලපෑම් අවම කිරීම

- i රක්ෂා මාර්ග තුළින් අවදානම පැවරීමට අනුබලදීම
- ii ආහාර සුරක්ෂිත බව සම්බන්ධව සහ කෘෂිකර්මය කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස ඇතිකරන දීර්ඝ කාලීන බලපෑම් පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත්වීම
- iii පීඩාවට ගොදුරුවිය හැකි ධීවර ජනතාව හඳුනාගෙන ඔවුන් නැවත පදිංචි කරවීමට හෝ නැතිකිරීමට අවශ්‍ය සහය ලබාදීම

(ඇ) දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑමට අනුව හැඩගැසීම කෙරෙහි ප්‍රජාව යොමුකිරීම හා ඔවුන්ගේ දැනුම නැවැත්වීම

- i ආහාර සුරක්ෂිත බව කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස බලපාන අයුරු හා ඒ සම්බන්ධ ගතයුතු පියවර පිළිබඳව දැනුම වැඩි කිරීම
- ii ප්‍රාග්ධන ක්‍රියාත්මක කාමිකාර්මික, සත්ව පාලන සහ ධීවර කර්මාන්ත සඳහා ආදර්ශ ගියවු වැඩසටහන් දියත් කිරීම
- iii කේන්ද්‍ර මට්ටමේ පවතින සම්බන්ධීකරණ ආයතන හා සිවිල් සමාජ සංවිධාන සහභාගිත්වය වැඩි කිරීම
- iv රක්ෂා මාර්ග තුළින් අවදානම පැවරීමේ ක්‍රියාවලියන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම

උපාය මාර්ගික ක්‍රියා 4: මූලික ආර්ථික ධාවක දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ශක්තිමත් කිරීම

(අ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා යටිතල පහසුකම්වලට සිදුවන බලපෑම අවම කිරීම

- i ගමනාගමන යටිතල පහසුකම් සඳහා වන දේශගුණික විපර්යාසවල වල අවදානම හඳුනා ගැනීම හා ඒ සඳහා අනුවර්තන සැකසීම
- ii යටිතල නිව්මණ සැලසුම් හා සංවර්ධනය සඳහා පවතින ප්‍රමිතීන් හා මාර්ගෝපදේශකයින් සාවත්කාලීන කිරීම
- iii සංචාරක සැලසුම් මාර්ගෝපදේශයන් සඳහා දේශගුණික විපර්යාස ඇතුළත් කිරීම

(ආ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා වැටිලි කෙරුණු සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම

- i වැටිලි කර්මාන්තයේ අනු අංශ කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස බලපාන අන්දම හා ඒ සඳහා ගතයුතු පියවර පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත්වීම
- ii එම අනු අංශ දියුණු කිරීම සඳහා අවැසි නියමිත පියවර ගැනීමට නියමු වැඩසටහන් පැවැත්වීම
- iii දේශගුණික විපර්යාස නිසා ඇති විය හැකි ඵලදායීතාවය තක්සේරු කිරීම හා වාසිය ලබාගැනීම

ඇ) දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් වලට මුහුණදීම සඳහා ප්‍රධාන කර්මාන්ත වලට සහය වීම

- i දේශගුණික පීඩාවන්ට ගොදුරු විය හැකි ඒ ඒ ක්‍ෂේත්‍ර පිළිබඳ තොරතුරු ආයෝජකයන්ට හා නියාමකයන්ට ලබා ගැනීමට පහසු කිරීම
- ii ප්‍රධාන කර්මාන්ත සඳහා දේශගුණික විපර්යාස අවදානම පැවරීමේ රක්ෂා ක්‍රියාමාර්ග දිරිමත් කිරීම
- iii ප්‍රධාන කර්මාන්ත සඳහා දේශගුණික වෙනස්වීමේ බලපෑම් හා ඉදිරියේදී ඒ සඳහා ගතයුතු පියවර පිළිබඳව පර්යේෂණ කිරීම
- iv කර්මාන්ත වල ඉන්ධන පිරිසිදු කිරීමේ ක්‍රියාවලි හා ප්‍රතිජනනය කළ හැකි ශක්ති ප්‍රභව භාවිතය සඳහා දිරිදීමනා ලබා දීම

(ඈ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා පීඩාවට ගොදුරුවීම පිළිබඳව ප්‍රධාන ආර්ථික ක්‍ෂේත්‍ර දැනුවත් කිරීම

- i දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ දැනුම කේන්ද්‍රයක් සෑම මට්ටමකම නැවැත්වීම
- ii ප්‍රධාන ආර්ථික ක්‍ෂේත්‍ර තුළ දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන සඳහා ධාරිතාවක් ගොඩනැගීම
- iii දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සංවාදයක් සඳහා පාර්ශවකරුවන් බොහෝ දෙනෙකු සහභාගි කරවාගැනීම

උපාය මාර්ගික ක්‍රියා 5: ස්වාභාවික සම්පත් සහ ජෛව විවිධත්වය දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීම

(අ) මිනිසාගේ යහපත් පැවැත්ම සහ පරිසර පද්ධති සේවා සඳහා අවශ්‍ය ජලය ප්‍රමාණාත්මකවත් ගුණාත්මකවත් ලැබෙන බව සහතික වීම

- i ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ නිර්දේශ යොදා ගනිමින් කාර්යක්ෂමව ජල සම්පත භාවිතා කිරීම හා සංවර්ධනය කිරීම
- ii විවිධ ජලය භාවිතයන් සඳහා යහ පුරුදු පිළිබඳව හවුල් පර්යේෂණ ප්‍රවර්ධනය කිරීම
- iii ජල සම්පත් කළමනාකරණය සම්බන්ධීකරණය කිරීම සඳහා ආයතනයක් පිහිටුවා එය ශක්තිමත් කිරීම

(ආ) නොමිඳ පරිසර පද්ධති සහ එම සේවා සතු දේශගුණික විපර්යාස වලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව නැවැත්වීම

- i පරිසර පද්ධති වල හා ජීවීන්ගේ ඔරොත්තුදීමේ ශක්තිය වැඩි කිරීම සඳහා කලාප හා වාසස්ථාන එකිනෙකට යා කිරීම/සංරක්ෂණය කිරීම / ප්‍රකාශිත කිරීම
- ii ඒකීය වන වනාවන් බහු වාර්ගික වන වනාවන් බවට පත්කිරීම
- iii ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීමට හා වනාන්තර වෙනත් භාවිතයන්ට නොගැනීම පිණිස ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම
- iv සෑම දේශගුණික කලාපයකම ආරක්ෂිත කලාප ස්ථාපිත කිරීම හා පවතින ආරක්ෂිත කලාප කාර්යක්ෂමව කළමනාකරණය කිරීම

(ඇ) ගොදුරු වීමට ඉඩ ඇති වෙරළ හා සමුද්‍රික පරිසර පද්ධතිය හා බැඳුණු ජීවීන්ගේ ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය දියුණු කිරීම

- i ප්‍රධාන වශයෙන් "විශේෂ ප්‍රදේශ කළමනාකරණය" තුළ ඒකාබද්ධ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ වැඩපිලිවෙල ප්‍රවර්ධනය කිරීම
- ii පිරිනෙමින් පවත්නා වෙරළාශ්‍රිත පරිසර පද්ධතියන්, වද වී යන වෙරළාශ්‍රිත ජීවීන් ප්‍රතිස්ථාපනය හා ප්‍රතිරෝධීතාවය කිරීම

(ඈ) අභ්‍යන්තර තෙත් බිම් හා ඒ ආශ්‍රිත විශේෂ වල දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව නැවැත්වීම

- i වැසි ජලය රැඳෙන භාගරක වගුරු බිම් ආරක්ෂා කර ගැනීම සහ ඒවා වෙනත් භාවිතවලට යෙදීම අවම කර ගැනීම
- ii කර්මාන්ත ශාලාවලින් බැහැර කරන දියර සහ ඝන අපද්‍රව්‍ය තෙත් බිම්වලට ගලා ඒම වැළැක්වීම
- iii මුහුදුකරයේ මිරිදිය තෙත් බිම් තුළට කරදිය ගලා ඒම පාලනය කිරීම හා කළමනාකරණය කිරීම
- iv අදාළ පාර්ශවයන් හරහා තෙත්බිම් කළමනාකරණය සහ සම්බන්ධීකරණය ශක්තිමත් කිරීම

(ඉ) දේශගුණික විපර්යාසයන් නිසා ජෛව විවිධත්වයට සිදුවන බලපෑම හේතු කොට ගෙන ඇතිවන සමාජ ආර්ථික කරුණු පිළිබඳ කටයුතු කිරීම

- i ජෛව විවිධත්වයන් කෙරෙහි ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාසයන්ගේ බලපෑම ගම් මට්ටමේ ප්‍රජාවට කෙසේ බලපෑම් ඇති කරන්නදැයි හඳුනාගැනීම හා ඒ සඳහා කටයුතු කිරීම
- ii අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී විකල්ප ජීවනෝපායන් කරා යාමට හා හා නැවත පදිංචි වීමට ප්‍රජාවන්ට සහාය වීම

(ඊ) ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත්වීමට අධීක්ෂණය කිරීම හා ක්‍රියා කිරීම

- i දේශගුණික විපර්යාස හා නොමිඳ ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ දැනුම වැඩි කිරීම සඳහා පර්යේෂණ හා අධීක්ෂණ වැඩ සටහන් ඇති කිරීම
- ii දේශගුණික විපර්යාස හා ජලය ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ දැනුම වැඩි කිරීමට පර්යේෂණ හා අධීක්ෂණ වැඩ සටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම
- iii ආගන්තුක ආකූලනීය ජීවීන්ගේ පැමිණීම, ස්ථාපිත වීම හා පැතිරීම අවම කිරීම

(උ) ජෛව විවිධත්වය හා පරිසර පද්ධතිය සේවා සංරක්ෂණය පිළිබඳ පාර්ශවකරුවන්ගේ දැනුම වැඩිකර ඔවුන් සජීවකරණය කිරීම

- i පරිසර පද්ධතීන් තුළ දැනට පවතින ප්‍රශ්න අවම කිරීම සඳහා අවධානය යොමු කිරීම
- ii සංරක්ෂණ කටයුතු සඳහා පරිසර පද්ධති ප්‍රවේශය භාවිතා කිරීම පිළිබඳ දැනුම හා පුහුණුව වැඩි දියුණු කිරීම
- iii දේශගුණික අනුවර්තන ක්‍රියාදාමයන් පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත් වීම සඳහා ශිෂ්‍යයන්ගේ හා සංරක්ෂණ ආයතන වල නිලධාරීන්ගේ ධාරිතාවය ගොඩනැගීම
- iv ජලය හා මුහුදු පරිසර පද්ධතීන්ගේ වටිනාකම් පිළිබඳව මහජනතාවගේ දැනුම වැඩි කිරීම
- v පුළුල්ව පැතිරී ගිය පාර්ශවකරුවන් සමග සංවාදයක් ගොඩනැගීම

හතරවන පරිච්ඡේදය

මූල්‍ය අවශ්‍යතා සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ඉලක්ක

දේශගුණ විපර්යාස වලට අනුවර්තනය වීමේ ජාතික ක්‍රමෝපාය 2011- 2016 කාල පරාසය තුළ ශ්‍රී ලංකාව ගතයුතු ප්‍රමුඛ ක්‍රියාමාර්ග සහ ආයෝජන වැඩසටහන් රාමුවක් ඔස්සේ දේශගුණික විපර්යාස වලට මුහුණදිය හැකි දිජිටල් තාක්ෂණ භාගතයකට යොමුකරන්නට වෙර දුරයි.

දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුවර්තනය වීමේ ක්‍රියාමාර්ග සඳහා ශ්‍රී ලාංකීය සමාජයේ වෙසෙන සියළුම අයගේ, එනම් දේශපාලඥයින්, නායකයින්, රාජ්‍ය ආයතන, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, පර්යේෂකයන්, අධ්‍යාපනඥයින්, පුද්ගලික අංශය මෙන්ම සෑම තරුණියකම ජීවත්වන පුද්ගලයින් සහ ප්‍රජාවගේ සහයෝගය අවශ්‍ය වේ. මෙම උපාය මාර්ගික සැලසුම අපේක්ෂා කරන්නේ එමගින් ප්‍රමුඛතා ගත කරන ලද වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පාර්ශවකරුවන් පුළුල් සම්බන්ධීකරණයකට සහ සජීවීකරණයකට යොමු කරවන රාමුවක් ස්ථාපිත කිරීමයි.

මෙම සැලසුම වසර 6 ක් පුරා ක්‍රියාත්මක කිරීමට නම් දැනටමත් වැය කරන මුදල් වලින් ඔබ්බට ගිය රුපියල් බිලියන 47.7 ඇස්තමේන්තුගත අමතර මුදලක් වර්ධක ලෙස ඉදිරි වසර 6 ක කාලය සඳහා අවශ්‍ය වී ඇත. මෙම මූල්‍ය සම්පත් රාජ්‍ය ආයතන, ජාත්‍යන්තර සංවිධාන හවුල්කරුවන්, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ පුද්ගලික අංශයේ ආයෝජන හරහා සපුරා ගැනීමට අපේක්ෂිතය.

ඇස්තමේන්තුගත මූල්‍ය අවශ්‍යතා (රුපියල් මිලියන)

උපායමාර්ගික ක්ෂේත්‍ර	2011	2012	2013	2014	2015	2016	එකතුව
1: ජාතික සංවර්ධනයට සහ සැලසුම්කරණයට දේශගුණික විපර්යාස අනුගත කිරීම	50	554	669	637	820	820	3,550
2: මානව ජනාවාස දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ගොඩ නැගීම	91	496	2,768	2,434	2,398	2,098	10,285
3: ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට දේශගුණික විපර්යාස නිසා සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම	8	183	2,123	1,690	1,755	7,215	12,974
4: මූලික ආර්ථික ධාවක දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ශක්තිමත් කිරීම	160	375	3,785	3,610	3,875	3,375	15,160
5: ස්වාභාවික සම්පත් සහ ජෛව විවිධත්වය දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීම	20	219	279	1,652	1,770	1,790	5,730
මුළු මුදල	329	1,837	9,604	10,023	10,618	15,298	47,699

මෙම මූල්‍ය ප්‍රතිපාදනවලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් දේශගුණ විපර්යාස සඳහා වන විවිධ මට්ටමේ අනුවර්තන වීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පාර්ශවකරුවන් සහ හවුල්කරුවන් (රජයේ සහ රජයේ නොවන) බහුතරයක් වෙත සෘජුව ම යොමු කරනු ඇතැයි විශ්වාස කෙරේ. මෙවන් මැදිහත් වීම් දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුවර්තනය වීමේ එකලා ව්‍යාපෘති ලෙස හෝ දැනටමත් ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින වැඩසටහන් වලට එකතුවන ව්‍යාපෘති ලෙස හෝ ක්‍රියාත්මක වනු ඇත. පාරිසරික අමාත්‍යාංශය මෙම ක්‍රියාවලිය සඳහා පහසුකම් සැපයීම සහ සම්බන්ධීකරණ කටයුතු භාරව ක්‍රියාකරනු ඇත.

අපේක්ෂිත මූල්‍ය අවශ්‍යතා පිළිබඳ වැඩිදුර විස්තර සඳහා ඇමුණුම 4 බලන්න. මෙම උපාය මාර්ගික සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂිත කාල රාමුවක් ඇමුණුම 5 හි ඇතුළත්ව ඇත.

මෙම සැලසුම සම්පාදනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී ම කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කොට ආයෝජනය කිරීම සඳහා එක් එක් ක්‍රමෝපායන්ට අදාළව මූලික ව්‍යාපෘති ද ගොඩනංවන ලදී. මූල්‍යාධාර අපේක්ෂිත යෝජිත ව්‍යාපෘති සංකල්ප ඇමුණුම 3 මගින් ඉදිරිපත් කොට ඇත. විවිධ පාර්ශව කරුවන් විසින් සකස් කරන ලද මෙම ව්‍යාපෘති සඳහා වන සංකල්පනා අමතර වෙළුමක් ලෙස පරිසර අමාත්‍යාංශයේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ලේකම් කාර්යාලයෙන් ලබා ගත හැකිය. ව්‍යාපෘති සංකල්පනා සැකසීම අඛණ්ඩව සිදු කරනු ලබන ක්‍රියාවලියකි.

අරමුණුම

wuŋKiq 1

Wmfoi a, ndfok , o mpa , yd wdh; k kdu f, LKh

රාජ්‍ය ආයතන

එස්. අබේවර්ධන, අධ්‍යක්‍ෂක, ජාතික විද්‍යා පදනම
 ඩී. එල්. පී. ආර්. අබේරත්න, ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර
 ලේකම්, සංචාරක අමාත්‍යාංශය
 අයි. එස්. අබේසිංහ, අධ්‍යක්‍ෂක, තේ පර්යේෂණ
 ආයතනය
 ඩී. එම්. අභයරත්න, අධ්‍යක්‍ෂක / සැලසුම්, වාරිමාර්ග
 හා ජල සම්පත් කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය
 ඩී. අලවතුගොඩ, පර්යේෂණ නිලධාරී, වන
 සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
 ඒ. අමරසිංහ, අංශ ප්‍රධානී, ජාතික විද්‍යා පදනම
 පී. කේ. ඩී. අමරවර්ධන, අතිරේක ලේකම්, ආපදා
 කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය
 එස්. බාලනාදන්, තාක්ෂණික නිලධාරී, ජල සම්පත්
 මණ්ඩලය
 එස්. බාලසිංහම්, ලේඛකාධිකාරී, ප්‍රජා මාෂධ,
 සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය
 ජේ. ඔණ්ඩා, කණ්ඩායම් නායක, අධ්‍යාපන, පුහුණු
 සහ දැනුවත් කිරීම, දෙවන ජාතික සන්නිවේදන
 ව්‍යාපෘතිය
 ආර්. එම්. එස්. ඔණ්ඩාර, ප්‍රධානී, නායකයෙහි අධ්‍යයන
 සහ සේවා අංශය, ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ
 ආයතනය
 එච්. එම්. ඔණ්ඩාරතිලක, ජාතික ව්‍යාපෘති
 කළමනාකරු, දෙවන ජාතික සන්නිවේදන ව්‍යාපෘතිය
 එල්. පී. බටුච්චේ, අතිරේක ලේකම්, පරිසර
 අමාත්‍යාංශය
 යූ. ඩබ්. එල්. චන්ද්‍රදාස, අධ්‍යක්‍ෂක, තාක්ෂණ හා අවම
 කිරීම, ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය, ආපදා
 කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය
 එල්. චන්ද්‍රපාල, අධ්‍යක්‍ෂක, ජාතික ආපදා
 කළමනාකරණ සභාව
 එච්. ද කොස්තා, පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී,
 ජෛව විවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය, පරිසර
 අමාත්‍යාංශය
 එස්. ඩී. ඒ. ද සිල්වා, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය
 අයි. ජේ. ද සොයිසා, අධ්‍යක්‍ෂ ජනරාල්, කෘෂිකර්ම
 දෙපාර්තමේන්තුව
 එස්. ධර්මකීර්ති, සහකාර අධ්‍යක්‍ෂක, දේශගුණික
 විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය, පරිසර අමාත්‍යාංශය
 ඩී. එම්. ටී. කේ. දිසානායක, සහකාර අධ්‍යක්‍ෂක
 (වැඩබලන), මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය

කේ. එම්. ඩී. පී. දිසානායක, ජ්‍යෙෂ්ඨ ඉංජිනේරු,
 වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
 එම්. පී. එස්. ප්‍රනාන්දු, අධ්‍යක්‍ෂ ජනරාල්, වන
 සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
 පී. ජේ. ඩී. ප්‍රනාන්දු, සහකාර අධ්‍යක්‍ෂක, නිවාස සහ
 පොදු පහසුකම් අමාත්‍යාංශය
 එස්. ප්‍රනාන්දු, පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී,
 සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය
 පී. ගමගේ, අධ්‍යක්‍ෂක, ජෛව විවිධත්ව ලේකම්
 කාර්යාලය, පරිසර අමාත්‍යාංශය
 එම්. ගමගේ, අධ්‍යක්‍ෂ ජනරාල්, විදේශ මූල්‍යාධාර
 සහ අයවැය, මුදල් අමාත්‍යාංශය
 එම්. ගමගේ, ජල විද්‍යාවේදී, ජල සම්පත් මණ්ඩලය
 එච්. එම්. ගුණසේකර, අධ්‍යක්‍ෂ ජනරාල්, ජාතික
 සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව, මුදල් අමාත්‍යාංශය
 කේ. පී. එස්. ඩී. ගුණසිංහ, ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සහ
 හෝටල් කළමනාකරණ ආයතනය
 ඩබ්. ඒ. ඩී. එස්. ගුණසිංහ, අධ්‍යක්‍ෂක, පොදු කටයුතු,
 මුදල් අමාත්‍යාංශය
 පී. එම්. ජේ. කේ. ගුණවර්ධන, අධ්‍යක්‍ෂක, ප්‍රවර්ධන
 හා අධ්‍යාපන, පරිසර අමාත්‍යාංශය
 ජේ. ගුණවර්ධන, පරිසර හිතීඥ, මධ්‍යම පරිසර
 අධිකාරිය
 එල්. හපුආරච්චි, පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී,
 ජෛව විවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය, පරිසර
 අමාත්‍යාංශය
 එස්. හපුනන්ත්‍රි, ප්‍රධානී, ජාතික ජලජ සම්පත්
 පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන නියෝජිතායතනය
 ඒ. හේරත්, සහකාර අධ්‍යක්‍ෂක, දේශගුණික
 විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය, පරිසර අමාත්‍යාංශය
 එච්. ඩී. ඩී. හේරත්, සම්බන්ධීකාරක, ආපදා
 කළමනාකරණය, සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය
 ඩී. කේ. හෙට්ටිආරච්චි, ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන
 අධිකාරිය
 පී. හෙට්ටිආරච්චි, අධ්‍යක්‍ෂ ජනරාල්, ආපදා
 කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය, ආපදා කළමනාකරණ
 අමාත්‍යාංශය
 කේ. හේවාපතිරණ, මත්ස්‍ය ජීව විද්‍යාඥ, ධීවර සහ
 ජලජ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව
 ටී. ඉනෝකා, පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී,
 දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය, පරිසර
 අමාත්‍යාංශය

එම්. සී. එම්. ඉක්බාල්, කණ්ඩායම් ප්‍රධානී, ගොදුරුවිම් සහ අනුවර්තනය, දෙවන ජාතික සන්නිවේදන ව්‍යාපෘතිය

ඩී. ජාගොඩ, ජ්‍යෙෂ්ඨ වාස්තු විද්‍යාඥ, ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය

එස්. ආර්. ජයසේකර, නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ, ආපදා කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය

පී. ජයසිංහ, අධ්‍යක්ෂ, පාරිසරික කළමනාකරණය සහ තක්සේරුකරණය, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය

ඩී. ජයසූරිය, ධීවර සහ ජලජ සම්පත් අමාත්‍යාංශය

එස්. ජයසුන්දර, වැඩසටහන් සහකාර, ජෛව විවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය, පරිසර අමාත්‍යාංශය

එම්. ඒ. ආර්. ඩී. ජයතිලක, නිටපු ලේකම්, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ඒ. ජයතිලක, අධ්‍යක්ෂ, වායු සම්පත් කළමනාකරණය සහ ජාත්‍යන්තර සබඳතා, පරිසර අමාත්‍යාංශය

එස්. ජයතුංග, අධ්‍යක්ෂ, තිරසාර සංවර්ධනය, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ආර්. ජයතිස්ස, ප්‍රධානී, පෝෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, වෛද්‍ය පර්යේෂණ ආයතනය

ඩී. එස්. ජයවීර, අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, මූල්‍ය සංවර්ධන, මුදල් අමාත්‍යාංශය

එස්. කලෙයිසෙල්වම්, අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරිය

ජේ. ඒ. ඒ. එන්. කන්නන්ගර, ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර ලේකම්, නිවාස හා පොදු පහසුකම් අමාත්‍යාංශය

එස්. එච්. කාරියවසම්, අධ්‍යක්ෂ, ආපදා කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය

එස්. කාරියවසම්, ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර ලේකම් (වැඩබලන) ජල සම්පත් මණ්ඩලය

එන්. කරුණාරත්න, පරිසර අමාත්‍යාංශය

කේ. කස්තුරිආරච්චි, පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී, දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය, පරිසර අමාත්‍යාංශය

එම්. ඩී. කිරිඇල්ල, අධ්‍යක්ෂ, ජාත්‍යන්තර සබඳතා සහ පර්යේෂණ, ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරිය

ජේ. සී. කොඩිතුවක්කු, සහකාර අධ්‍යක්ෂ, මුදල් අමාත්‍යාංශය

ඒ. ඒ. කුලතුංග, අධ්‍යක්ෂ, ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණය, පරිසර අමාත්‍යාංශය

පී. කුමාර, සහකාර සාමාන්‍යාධිකාරී, ජල සම්පත් මණ්ඩලය

වී. කුරුකුලසූරිය, අධ්‍යක්ෂ, පර්යේෂණ, ජාතික භෞතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව

එස්. ලේකම්ගේ, අධ්‍යක්ෂ, ප්‍රාථමික අධ්‍යාපන, ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

පී. පී. මහීපාල, නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය

යූ. එන්. මල්ලවාරච්චි, සහකාර අධ්‍යක්ෂ, සැලසුම්, ප්‍රවාහන අමාත්‍යාංශය

ආර්. ඩබ්. එස්. එම්. එන්. මනෝරත්න, සහකාර අධ්‍යක්ෂ, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය

එර්. මුස්තාෆා, නියෝජ්‍ය අමාත්‍ය, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ඩබ්. එම්. වී. නාරම්පනාව, අතිරේක ලේකම්, පරිසර අමාත්‍යාංශය

කේ. නිරංජන්, ඉංජිනේරු, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය

එස්. පී. නිස්සංක, ප්‍රධානී, පවිත්‍ර සංවර්ධන යාන්ත්‍රණය මධ්‍යස්ථානය

යූ. පී. එල්. ඩී. පතිරණ, අධ්‍යක්ෂ, පරිපාලන, පරිසර අමාත්‍යාංශය

එන්. සී. පතිරණ, අධ්‍යක්ෂ, සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය

එස්. පතිරණ, පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී, දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ඩී. පෙරේරා, පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී, ජෛව විවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය, පරිසර අමාත්‍යාංශය

එච්. එන්. ආර්. පෙරේරා, වැඩබලන ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ, වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

එච්. එස්. පෙරේරා, රසායනාගාර තාක්ෂණික, පොල් සංවර්ධන අධිකාරිය

කේ. ඩී. එස්. ආර්. පෙරේරා, අධ්‍යක්ෂ, ජාතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව, මුදල් අමාත්‍යාංශය

එන්. පෙරේරා, අධ්‍යක්ෂ, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය

එන්. පෙරේරා, කණ්ඩායම් ප්‍රධානී, හට්ටාගාර වායු ලැයිස්තුව, දෙවන ජාතික සන්නිවේදන ව්‍යාපෘතිය

එස්. පෙරේරා, අධ්‍යක්ෂ, බාහිර සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව, මුදල් අමාත්‍යාංශය

ඩබ්. පෙරේරා, සහකාර අධ්‍යක්ෂ, ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

කේ. එච්. එස්. එම්. ප්‍රේමලාල්, නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ, කාලගුණ විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව

එන්. සී. ප්‍රියලාල්, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව, කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය

කේ. එම්. එච්. පී. එස්. ප්‍රියන්ත, පශු වෛද්‍ය, සත්ව නිෂ්පාදන සහ සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව

එන්. ප්‍රියන්ත, ප්‍රධාන ඉංජිනේරු, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය

එස්. ප්‍රියන්ති, පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ඩී. යූ. ආර්. ප්‍රණයවර්ධන, ප්‍රධානී, දේශගුණ විපර්යාස අංශය, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව

ඒ. රාජසූරිය, පර්යේෂණ නිලධාරී, ජාතික ජලජ සම්පත් පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන නියෝජිතායතනය

එස්. ජී. ජේ. රාජ කුමාර්, සහකාර සාමාන්‍යාධිකාරී, ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවාහන මණ්ඩලය

ඒ. රණසිංහ, විද්‍යාත්මක නිලධාරී, ජාතික විද්‍යා පදනම

එච්. රණසිංහ, කණ්ඩායම් ප්‍රධානී, අවමකරණය අයි. රණසිංහ, අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, සංවර්ධන, ධීවර හා ජලජ සම්පත් අමාත්‍යාංශය

ආර්. ඒ. එස්. රණවක, ඉංජිනේරු, සංවර්ධන, වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

පී. සී. රණවක, ගිටපු අමාත්‍ය, පරිසර අමාත්‍යාංශය

සී. රණවීරආරච්චි, අධ්‍යක්ෂක, නිරසාර සංවර්ධන, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ජේ. එම්. රංඛණ්ඩා, පෝෂණ සහකාර, වෛද්‍ය පර්යේෂණ ආයතනය

එල්. රත්දෙන, පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී, ප්‍රවර්ධන හා අධ්‍යාපන, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ඩී. රත්න, වැඩසටහන් සහකාර, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ආර්. එම්. ජේ. සී. රත්නායක, ජාතික භෞතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව

එස්. රත්නායක, පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී, ජෛව විවිධත්ව ලේකම්, පරිසර අමාත්‍යාංශය

පී. යූ. රත්නායක, අධ්‍යක්ෂක, ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරිය

කේ. රචිණ්ද්‍රලිංගම්, ජ්‍යෙෂ්ඨ ඉංජිනේරු, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය

එස්. සමන්සිරි, සහකාර අධ්‍යක්ෂක, ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය, ආපදා කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය

ජේ. ඩබ්. කේ. සමරනායක, ශාක ජාන සම්පත් මධ්‍යස්ථානය

යූ. එම්. එම්. සමරනායක, අධ්‍යක්ෂක, පෝෂණ, සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය

එල්. සමරප්පුලි, අංශ ප්‍රධානී, පාංශු සහ ශාක පෝෂණය, රබර් පර්යේෂණ ආයතනය

පී. බී. සමරසිංහ, අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, කාලගුණ විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව

ආර්. එච්. එස්. සමරතුංග, ලේකම්, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ඒ. ඩබ්. එම්. සරත්චන්ද්‍ර, අධ්‍යක්ෂක, සැලසුම් සහ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම, ප්‍රවාහන අමාත්‍යාංශය

ඒ. සතුරුසිංහ, සංරක්ෂක, වන සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව

පී. සේනානායක, සහකාර අධ්‍යක්ෂක, බාහිර සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව, මුදල් අමාත්‍යාංශය

ඒ. සෙනෙවිරත්න, සහකාර අධ්‍යක්ෂක, ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය, ආපදා කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය

ඒ. සිල්වා, අධ්‍යක්ෂක, ප්‍රතිපත්ති සහ සැලසුම්කරණය, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ඩී. ඒ. සී. සිල්වා, ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී, ශ්‍රී ලංකා සංචාරක හා හෝටල් කළමනාකරණ ආයතනය

පී. බී. ඊ. ටී. සිල්වා, ගිණුම් අංශය, පරිසර අමාත්‍යාංශය

පී. සිල්වා, අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය

එන්. සියඹලාපිටිය, නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂක, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය

ටී. සූරියගොඩ, අතිරේක ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂක, සංචාරක අමාත්‍යාංශය

කේ. සුගතපාල, අංශ ප්‍රධානී, මානව ජනාවාස අංශය, ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ ආයතනය

ඩබ්. එල්. සුමතිපාල, ජ්‍යෙෂ්ඨ තාක්ෂණික උපදේශක, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ඒ. ටී. එච්. නරිඳු, පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී, පරිසර අමාත්‍යාංශය

එච්. තිසේරා, උපදේශක, වසංගත රෝග අංශය, සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය

යූ. උඩුගහපත්තාව, සහකාර අධ්‍යක්ෂක, බාහිර සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව, මුදල් අමාත්‍යාංශය

පී. උයන්වත්ත, සංචාරක අමාත්‍යාංශය

ටී. එල්. සී. විනෝද්, ඉංජිනේරු, වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

ඒ. ආර්. වර්ණසූරිය, කාලගුණ විද්‍යාඥ, කාලගුණ විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, ආපදා කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය

එන්. වාසලඛණ්ඩාර, සහකාර සාමාන්‍යාධිකාරී, ජල සම්පත් මණ්ඩලය

අයි. එස්. විරසූරිය, නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය

එන්. ඩී. ආර්. විරවර්ධන, පර්යේෂණ නිලධාරී, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

යූ. ඩබ්. බී. ඒ. වේරගොඩ, නියෝජ්‍ය සාමාන්‍යාධිකාරී, පොල් සංවර්ධන මණ්ඩලය

එස්. එම්. වේරහැර, සහකාර අධ්‍යක්ෂක, පරිසර අමාත්‍යාංශය

එන්. ඩී. වික්‍රමාරච්චි, සහකාර අධ්‍යක්ෂක, පරිසර අමාත්‍යාංශය

වික්‍රමසිංහ, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව

කේ. ජී. ආර්. ජී. ආර් වික්‍රමවර්ධන, සහකාර අධ්‍යක්ෂක, මුදල් අමාත්‍යාංශය
 ජී. එම්. විජේරත්න, නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂක, ශාක ජාන සම්පත් මධ්‍යස්ථානය
 ජී. ආර්. විජේසිංහ, ප්‍රජා වෛද්‍ය, වසංගත රෝග විද්‍යා අංශය, සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය
 ආර්. විජේසිංහ, ලේකම්, ආපදා කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය
 ඩබ්. එම්. විජේසූරිය, අතිරේක ලේකම්, පරිසර අමාත්‍යාංශය
 ඩී. එස්. ඒ. විජේසුන්දර, අධ්‍යක්ෂක, උද්භිද උද්‍යාන දෙපාර්තමේන්තුව
 එස්. එම්. විජේසුන්දර, අධ්‍යක්ෂක, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව
 කේ. ඩී. ඩී. විජේවර්ධන, ප්‍රධාන ඉංජිනේරු, වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

විශ්වවිද්‍යාල

එස්. ප්‍රනාන්දු, පර්යේෂණ නිලධාරී, විද්‍යා පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය.
 එල්. එච්. පී. ගුණරත්න, ජ්‍යෙෂ්ඨ කටිකාචාර්ය, කෘෂිකර්ම පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය.
 අයි. ඒ. යූ. එන්. ගුණතිලක, මහාචාර්ය, විද්‍යා පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය.
 එස්. ගුණතිලක, මහාචාර්ය, විද්‍යා පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය.
 එස්. කොච්චුවක්කු, ජ්‍යෙෂ්ඨ කටිකාචාර්ය, කෘෂි කර්ම පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය.
 එස්. ඩබ්. කොටගම, මහාචාර්ය, සත්ත්ව විද්‍යා අංශය, විද්‍යා පීඨය, කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලය.
 බී. මාර්ෂ්, මහාචාර්ය, කෘෂිකර්ම පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය.
 එම්. මිහසකුඹුර, කටිකාචාර්ය, විද්‍යා පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය.
 යූ. කේ. ජී. කේ. පද්මලාල්, ජ්‍යෙෂ්ඨ කටිකාචාර්ය, ශ්‍රී ලංකා විවෘත විශ්ව විද්‍යාලය.
 ඒ. පෙරේරා, ජ්‍යෙෂ්ඨ කටිකාචාර්ය, විද්‍යා පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය
 කේ. එන්. ජී. පුෂ්පකුමාර, මහාචාර්ය, කෘෂිකර්ම පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය
 පී. සිල්වා, ජ්‍යෙෂ්ඨ කටිකාචාර්ය, කෘෂිකර්ම පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය
 ජේ. වර්ගේවා, ජ්‍යෙෂ්ඨ කටිකාචාර්ය, කෘෂිකර්ම පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය

පර්යේෂණ සංවිධාන

එම්. එම්. බානිඊ, පර්යේෂක, තැප්‍රොබොනියා ස්වාභාව සංරක්ෂණ සමිතිය
 ඒ. බාලසූරිය, කණිෂ්ඨ වෘත්තීයවේදී, දුර්ද්‍රතා විශ්ලේෂණ කේන්ද්‍රය (CEPA)
 ආර්. චන්කරේසන් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරී, දකුණු ආසියානු පාරිසරික සහයෝගිතා වැඩසටහන (SACEP)
 එන්. ඊරියගම, ජල සම්පත් ඉංජිනේරු, ජාත්‍යන්තර ජල කළමනාකරණ ආයතනය (IWMI)
 කේ. ප්‍රනාන්දු, ජ්‍යෙෂ්ඨ වෘත්තීයවේදී, දුර්ද්‍රතා විශ්ලේෂණ කේන්ද්‍රය (CEPA)
 එච්. මන්ත්‍රීතිලක, ප්‍රධානී, නිරසාර සංවර්ධන මූලාරම්භය, ජාත්‍යන්තර ජල කළමනාකරණ ආයතනය (IWMI)
 එම්. මාටින්, කළමනාකරු, GIS / RS දත්ත කළමනාකරණ අංශය, ජාත්‍යන්තර ජල කළමනාකරණ ආයතනය (IWMI)
 එෆ්. නිරංජන්, ජ්‍යෙෂ්ඨ පර්යේෂණ නිලධාරී, ශ්‍රී ලංකා කෘෂිකර්මක පර්යේෂණ ප්‍රතිපත්ති සභාව
 එන්. පෙරේරා, දකුණු ආසියානු පාරිසරික සහයෝගිතා වැඩසටහන (SACEP)
 ඩබ්. කේ. රත්නදීර, ජ්‍යෙෂ්ඨ වැඩසටහන් නිලධාරී, දකුණු ආසියානු පාරිසරික සහයෝගිතා වැඩසටහන (SACEP)
 ඒ. සේනාරත්න, පර්යේෂණ නිලධාරී, ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයන ආයතනය (IPS)
 වි. ස්මාක්ට්ස්, කණ්ඩායම් නායක, ජාත්‍යන්තර ජල කළමනාකරණ ආයතනය (IWMI)
 ජේ. එස්. නිසේරා, වැඩ බලන අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, දකුණු ආසියානු පාරිසරික සහයෝගිතා වැඩසටහන (SACEP)
 ආර්. වීරක්කොඩි, ජ්‍යෙෂ්ඨ පර්යේෂණ නිලධාරී, හෙක්ටර් කොබ්බෑකඩුව කෘෂි පර්යේෂණ සහ පුහුණු ආයතනය
 කේ. වික්‍රමසිංහ, පර්යේෂණ නිලධාරී, ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයන ආයතනය(IPS)
රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන
 ඒ. අජන්ත, ප්‍රකටිකල් අක්ෂන්
 ටී. ආරියනන්දු, අධ්‍යක්ෂක, වැසි ජල රැස්කරන සංසදය
 කේ. අතුකෝරාල, පහසුකාරක, ජල හවුල්කාරිත්වය සඳහා කාන්තාව
 ජී. චන්ද්‍රන්ත, වැඩසටහන් නිලධාරී, ශ්‍රී ලංකා රතු කුරුස සමාජය

එච්. එම්. යූ. චූලරත්න, විධායක අධ්‍යක්ෂක, සෙවනන ආර්. කුරේ, වැඩසටහන් සම්බන්ධීකාරක, ආසියානු ආපදා පෙර සූදානම් මධ්‍යස්ථානය (ADPC)

එස්. ක්‍රිෂි, ශ්‍රී ලංකා සොබා සංසදය

ඩී. ද අල්විස්, ජ්‍යෙෂ්ඨ වැඩසටහන් නිලධාරී, ලෝක සංරක්ෂණ සංවිධානය (IUCN)

එම්. ද මැල්, පාරිසරික විද්‍යාඥ, පාරිසරික පදනම ආර්. දැරණියගල, සභාපති, වනසත්ව හා ස්වාභාව සංරක්ෂණ සංගමය

වයි. දැරණියගල, කළමනාකරු, පර්යේෂණ හා පුහුණු, MIND

කේ. ඒකරත්න, ජ්‍යෙෂ්ඨ වැඩසටහන් නිලධාරී, ලෝක සංරක්ෂණ සංවිධානය (IUCN)

ඩී. හපුආරච්චි, ව්‍යාපෘති කළමනාකරු, ආපදා අවදානම අවම කිරීම, ප්‍රැක්ටිකල් ඇක්ෂන්

චී. හිදැල්ලගේ, ජාතික අධ්‍යක්ෂක, ප්‍රැක්ටිකල් ඇක්ෂන්

ඩී. පීවන්ති, පාරිසරික නිලධාරී, පාරිසරික සාධාරණත්වය සඳහා මධ්‍යස්ථානය

ටී. කාරියවසම්, අධ්‍යක්ෂක, ශ්‍රී ලංකා සොබා සංසදය

ඩබ්. කරුණාරත්න, නීති නිලධාරී පාරිසරික පදනම

ඩී. කැකුලන්දල, සම්බන්ධීකාරක, ප්‍රැක්ටිකල් ඇක්ෂන්

සී. ලියනගේ, පාරිසරික නිලධාරී, CEJ

ආර්. මිරුන්ඩා, සන්නිවේදන ප්‍රධානී, ප්‍රැක්ටිකල් ඇක්ෂන්

ආර්. පල්ලෙවල, කණ්ඩායම් නායක, පර්යේෂණ සහ තත්වපාලක, ප්‍රැක්ටිකල් ඇක්ෂන්

ආර්. පෙරේරා, වැඩසටහන් කළමනාකරු, ප්‍රැක්ටිකල් ඇක්ෂන්

එන්. ප්‍රීතිවිරාජ්, මාධ්‍ය සම්බන්ධීකාරක, සර්වෝදය

ටී. රත්නවීර, ප්‍රැක්ටිකල් ඇක්ෂන්

ආර්. සාලින්ද, වැඩසටහන් කළමනාකරු, ශ්‍රී ලංකා හරිත පදනම

ඒ. සෙනෙවිරත්න, ප්‍රධානී, මාධ්‍ය හා සන්නිවේදන, ශ්‍රී ලංකා හරිත පදනම

ඒ. තෙන්නකෝන්, කලාපීය අධ්‍යක්ෂක, සේවා ලංකා පදනම

එස්. පී. විදානගේ, වැඩසටහන් සම්බන්ධීකාරක, IUCN

ආර්. විල්කසිම්, පාරිසරික නිලධාරී, පාරිසරික පදනම

ඒ. වික්‍රමරත්න, වැඩසටහන් නිලධාරී, TVEAP

පුද්ගලික අංශයල මාධ්‍ය සහ වෘත්තීයවේදී ආයතන

එස්. බාලන්, සභාපති, ශ්‍රී ලංකා භූ දර්ශන වාස්තු විද්‍යාඥයන්ගේ සංගමය

එච්. බස්නායක, හිටපු සභාපති, ශ්‍රී ලංකා භූ දර්ශන වාස්තු විද්‍යාඥයන්ගේ සංගමය

එන්. ද සිල්වා, ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී, ශ්‍රී ලංකා සම්පන්න පර්යේෂණ පුද්ගලික ආයතනය (SRL)

එම්. ඒ. ටී. ද සිල්වා, නිදහස් උපදේශක

ඒ. ඩයස්, අධ්‍යක්ෂක, MTV

එල්. ගුණරත්න, සභාපති, ජාතික විද්‍යා ඇකඩමිය

එල්. ගුණරත්න, කළමනාකරණ අධ්‍යක්ෂ, LGA

ඩී. හඳුන්තෙන්නි, නිදහස් මාධ්‍යවේදී

ඩබ්. මඩවනආරච්චි, අධ්‍යක්ෂක, CIC

එම්. රෝද්‍රිගෝ, නිදහස් මාධ්‍යවේදී

එස්. සල්ගාද, ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී, ඔග්ලිව් ඇක්ෂන්

ඩී. උඩුමාන්, ප්‍රධාන පර්යේෂණ නිලධාරී, ශ්‍රී ලංකා සම්පන්න පර්යේෂණ පුද්ගලික ආයතනය (SRL)

ඩී. ඩී. වනසිංහ, සභාපති, සමස්ථ ලංකා කුකුල් වෙළඳුන්ගේ සංගමය

මූල්‍යාධාර සංවිධාන

එම්. අමරසිංහ, ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නිලධාරී, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව

එම්. බේල, ඕස්ට්‍රේලියානු ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන නියෝජිතායතනය, ඕස්ට්‍රේලියානු මහ කොමසාරිස් කාර්යාලය

ඩී. ද සිල්වා, පාරිසරික විශේෂඥ, ලෝක බැංකුව

ජේ. දෙප්පා, අධ්‍යක්ෂක, මූල්‍ය හා පරිපාලන

ටී. දිසානායක, උපදේශක, එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන (UNDP) / GEF

එස්. ෆොටුනා, වැඩසටහන් නිලධාරී, UNEP

ඩී. එස්. හැන්සනි, ජ්‍යෙෂ්ඨ ව්‍යාපෘති කළමනාකරු, NORAD

එල්. එච්. ඉන්, ව්‍යාපෘති සම්බන්ධීකාරක, KOICA

ඩී. ජයසිංහ, වැඩසටහන් සහකාර, GEF

එම්. ජුන්ටොප්ස්, පර්යේෂණ නිලධාරී, UNEP

ඩී. කරවන්චිච්චි, පර්යේෂණ සහකාරී, එක්සත් ජාතීන්ගේ පාරිසරික වැඩසටහන (UNEP)

ඒ. මල්ලවතන්ත්‍රී, සහකාර නේවාසික නියෝජිත, UNDP / Environment / DRM

එස්. මන් හියුන්, නියෝජිත, KOICA

පී. පෙරල්ලා, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව

එස්. පිලපිරිය, ප්‍රධාන පාරිසරික විශේෂඥ, ලෝක බැංකුව

එස්. ප්‍රියා, ජ්‍යෙෂ්ඨ තාක්ෂණික සම්බන්ධීකාරක,
UNEP

එස්. රණවත, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව

සී. රොජර්ස්, ජ්‍යෙෂ්ඨ ජල සහ දේශගුණික විපර්යාස
විශේෂඥ, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව

වී. සමරසේකර, දේශගුණික විපර්යාස විශේෂඥ,
ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව

එස්. සමරසූරිය, ජාතික සම්බන්ධීකාරක, UNDP /
GEF

එච්. සුසුමි, නියෝජිත, JICA

එල්. විජයනාතන්, ජ්‍යෙෂ්ඨ උපදේශක, NORAD

ආර්. චෝක්ස්, අධ්‍යක්ෂක, ආසියානු සංවර්ධන
බැංකුව

සී. එස්. චූ, නියෝජිත, KOICA

එච්. යකන්දාවල, ජාතික වෘත්තීය නිලධාරී, ලෝක
සෞඛ්‍ය සංවිධානය (WHO)

ඇමුණුම 2

ක්‍රමෝපායික මැදිහත්වීම් පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක වගුව

උපායමාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 1:
ජාතික සංවර්ධනයට සහ සැලසුම්කරණයට දේශගුණික විපර්යාස අනුකූල කිරීම

මැදිහත් වියයුතු ක්‍ෂේත්‍ර	ප්‍රධාන දර්ශකය	ප්‍රධාන හවුල්කරු	ක්‍රියාකාරකම් මාදිලිය
(අ) ජාතික මට්ටමේ දේශගුණික අනුවර්තන සැලසුම්කරණයේ හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ධාරිතාවන් ශක්තිමත් කිරීම			
i දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම හා ශක්තිමත් කිරීම			
පවතින ව්‍යුහය දියුණු කළ, ප්‍රමාණවත් කාර්ය මණ්ඩලයක් ද සහිත ව දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම හා ශක්තිමත් කිරීම කළ යුතුය. ජාතික දේශගුණික විපර්යාස න්‍යාය පත්‍රය ක්‍රියාත්මක කිරීමට නායකත්වය දෙමින් මැදිහත් වීම් නිසි ලෙස සම්බන්ධීකරණය කරමින් දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධ තොරතුරු හා විශ්ලේෂණය පිළිබඳ මූලික ආයතනය ලෙස විශ්වාසනීය බව වර්ධනය කළ යුතුය.	<ul style="list-style-type: none"> කාර්යාල ව්‍යුහය සංශෝධන සඳහා ඉදිරිපත් කළ කැබිනට් පත්‍රිකාව අනුමත වීම සුදුසු නිලධාරීන් පත් කර ගිබීම නව ව්‍යුහය ක්‍රියාත්මක වීම 	පරිසර අමාත්‍යාංශය මුදල් අමාත්‍යාංශය	CB/IS,PI
ii දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ නියමිත පුහුණු වැඩසටහන් අදාළ අංශයන්හි ඇතුළත් කිරීම			
දේශගුණික විපර්යාසයන්ට ගොදුරුවීම හා ඒ සඳහා කළ යුතු මැදිහත් වීම් ක්‍ෂේත්‍ර අතර වෙනස් වේ. එම නිසා ඇතුළත් කරනු ලබන මැදිහත් වීම් සාර්ථක වීමට නම් නිශ්චිත පුහුණුවීම් කළ යුතුය. පුහුණු පාඨමාලා සකස් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම කරනු ලබන මැදිහත් වීම් වලට සමගාමීව කළ යුතු වේ. මෙම පුහුණුවීම් කටයුතු විධිමත් කිරීම සඳහා කාර්යක්ෂම මධ්‍යස්ථානයක් ස්ථාපිත කළ යුතුය.	<ul style="list-style-type: none"> පැවැත් වූ පුහුණු පාඨමාලා සංඛ්‍යාව පුහුණු කර ඇති තාක්ෂණික නිලධාරීන් සංඛ්‍යාව ආවරණය වූ ක්‍ෂේත්‍ර සංඛ්‍යාව 	විවිධ ආයතන	CB/IS
iii විශ්වවිද්‍යාල මට්ටමේදී දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ අධ්‍යාපන වැඩසටහන් හඳුන්වා දීම			
දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සහතික පත්‍ර, ඩිප්ලෝමා මෙන්ම පශ්චාත් උපාධි පාඨමාලාද ස්ථාපිත කළ යුතුය. සියළුම ක්‍ෂේත්‍ර හරහා දේශගුණික විපර්යාස වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අදාළ ගැඹුරු දැනුමක් ඇති මානව සම්පත් ගොඩනැංවීමට එය ඉවහල් වනු ඇත.	<ul style="list-style-type: none"> ජාතික විශ්ව විද්‍යාලයක හෝ කිහිපයක දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ පශ්චාත් උපාධි පාඨමාලා ස්ථාපිත කර ගිබීම 	විශ්ව විද්‍යාල	CB/IEC
(ආ) අනාගත ආයෝජන හා ආර්ථික සැලසුම් දේශගුණ විපර්යාසයන්ට ඔරොත්තු දෙන බවට සහතික වීම			
i පාරිසරික උපාය මාර්ගික ඇගයීම් ක්‍රියාවලියට දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ කරුණු ඇතුළත් කිරීම			
දැවැන්ත සංවර්ධන කටයුතු සැලසුම් කරන ආරම්භක අවස්ථාවේදීම දේශගුණික විපර්යාස කරුණු ඇතුළත් කිරීම සඳහා දැනට පවතින උපාය මාර්ගික පරිසර ඇගයීම් ක්‍රියාවලිය සංශෝධනය කළ යුතුය. එය අනුමත කරගත යුතු අවශ්‍යතාවයක් ලෙස දේශගුණික විපර්යාස ප්‍රතිපත්තියේ වගන්තියක් ඇතුළත් කිරීම තව දුරටත් පිටුවහලක් වේ.	<ul style="list-style-type: none"> උපාය මාර්ගික පරිසරික ඇගයීම් සංශෝධනය වීම දේශගුණික විපර්යාස ප්‍රතිපත්තියේ එය අනුමත කරගත යුතු අවශ්‍යතාවයක් ලෙස වගන්තියක් ඇතුළත් වීම 	පරිසර අමාත්‍යාංශය මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය	PI
ii සැලසුම්කරුවන් සහ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් තුළ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ තාක්ෂණික දැනුම වැඩි කිරීම			
ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රතිපත්ති සකස් කරන්නන්, සැලසුම්කරුවන් හා ප්‍රධාන ආයතන වල බලධාරීන් ඉලක්ක කරගත් දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ පාඨමාලා දැනුමක් හා අවබෝධයක් ලබා දෙන ක්‍රමානුකූල වැඩසටහනක් අවශ්‍යවේ. ඔරොත්තු දීම සහතික වීම සමස්ථ ඇගයීම් ක්‍රියාවලියේ කොටසක් ලෙස සැලකේ. මේ තුළින් සාධාරණ ඇගයුමේදී අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග අනුගත කළ හැකි වනු ඇත.	<ul style="list-style-type: none"> දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සකස් කර ක්‍රියාත්මක කිරීම ක්‍ෂේත්‍ර සැලසුම් තුළ දේශගුණික විපර්යාස ඇතුළත් කිරීම 	විවිධ ආයතන	CB/I
iii දේශගුණික විපර්යාස නිසා අදාළ ක්‍ෂේත්‍රයන්ට අහිමිවන මුදල් ප්‍රමාණය අස්තමේන්තු කොට පෙන්වීම			
දැකිය හැකි දේශගුණික විපර්යාස නිසා ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයට අහිමිවන මුදල් ප්‍රමාණය අස්තමේන්තු කිරීම අවශ්‍යය. එය අනුවර්තන ආයෝජනයන් හේ ප්‍රමුඛතාවය පැහැදිලිකර ගැනීමට උදව් වේ. ශ්‍රී ලංකාව වෙනුවෙන් අන්තර් ජාතික කේවල් කටයුතු කිරීමට ද එය අවශ්‍යය.	<ul style="list-style-type: none"> දේශගුණික විපර්යාස වල ආර්ථික බලපෑම් පිළිබඳව ඇගයීම කර තොරතුරු බෙදාගැනීම 	පරිසර අමාත්‍යාංශය දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය විවිධ ආයතන	RPD

අ) අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ පර්යේෂණ ක්‍රමානුකූලව සිදු කිරීම හා දැනුම බෙදාහැරීම

i සම්බන්ධීකරණය වූ පර්යේෂණ වැඩ පිළිවෙළක් ස්ථාපිත කිරීම හා තොරතුරු පුළුල් ලෙස ප්‍රචලිත කිරීම.

<p>දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා ජාතික මට්ටමේ මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටවිය යුතුය. දේශගුණික බලපෑම් සහ අනුවර්තන පිළිබඳව සියළුම ක්‍රමෝපායන්ට අදාළවූත්, සංවිධිතවූත් පර්යේෂණ ක්‍රියාවලියක් අවශ්‍යය. ලබාගන්නා එම දැනුම සාප්‍රච ම ජාතික මට්ටමේ සැලසුම් ක්‍රියාවලියට බද්ධ කළ යුතු අතර බෙදාහැරීමද සිදු කළ යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ එක් එක් උපාය මාර්ගය පදනම්කොට දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ පර්යේෂණ වැඩසටහන් සකස් කිරීම ■ පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල 	<p>NSF විශ්ව විද්‍යාල පරිසර අමාත්‍යාංශය සහ වෙනත් ආයතන</p>	<p>RPD</p>
--	---	---	------------

ii කල්පිත අනාගත බලපෑම් පිළිබඳ ආකෘති සැකසීම

<p>ශ්‍රී ලංකාවට බලපෑ හැකි දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව පැහැදිලි අවබෝධයක් ලබාගැනීම සඳහා තව දුරටත් පර්යේෂණ කිරීම අවශ්‍යය. මෙය අවශ්‍ය වන්නේ දේශීය වශයෙන් කල්පිත අනුවර්තන මට්ටම් තීරණය කොට සැලසුම් ක්‍රියාවලියට අදාළත් කිරීමටත්, ජාත්‍යන්තර වශයෙන් කරන සාකච්ඡාවලදී ශ්‍රී ලංකාව වෙනුවෙන් කේවල් කටයුතු කිරීමටත් ය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ පිලිගත හැකි මූලාශ්‍ර මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව සැකසූ ආකෘති 	<p>කාලගුණ විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව විශ්ව විද්‍යාල හා වෙනත් ආයතන</p>	<p>RPD</p>
---	---	---	------------

iii විවිධ ආංශයන් කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම් පිළිබඳව නිතිපතා ජාතික මට්ටමේ සාකච්ඡා පැවැත්වීම

<p>දේශගුණික විපර්යාස උපායමාර්ග පිළිබඳව අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමටත් විවාදාත්මක සාකච්ඡා පැවැත්වීමටත් ඒ ඒ ක්ෂේත්‍රයන්හි තීරණ වි සිටින විද්වතුන්, පර්යේෂකයන් හා වෘත්තිකයන් සහභාගි වන ජාතික මට්ටමේ පිලිගත් සාකච්ඡා මාලාවක් පැවැත්විය යුතුය. පූර්ණ අවධානයක් නොමැතිව අවිධිමත්ව කෙරෙන සාකච්ඡා වළක්වා ගැනීමට මෙවැනි ජාතික මට්ටමේ පදනමක් ඉවහල් වේ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ සෑම උපාය මාර්ගයක් සඳහාම ජාතික මට්ටමේ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සාකච්ඡා 	<p>දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය, NSF විශ්ව විද්‍යාල හා සහ වෙනත් ආයතන</p>	<p>RPD, IEC</p>
--	---	--	-----------------

iv අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ සාම්ප්‍රදායික දැනුම ගොනු කරගැනීම, විශ්ලේෂණය කිරීම හා ප්‍රචලිත කිරීම

<p>පරිසර වෙනස් වීම් වලදී අනුවර්තන ලෙස යොදාගන්නා සම්ප්‍රදායික ක්‍රම පිළිබඳව පර්යේෂණ කල යුතු අතර යෝග්‍ය ක්‍රම පිළිගෙන භාවිතය ප්‍රචලිත කල යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ හඳුනාගෙන ලේඛනගත කළ සම්ප්‍රදායික ක්‍රම සංඛ්‍යාව ■ එම ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය ආරම්භ කර තිබීම 	<p>දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය, NSF රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ වෙනත් ආයතන</p>	<p>PI CB/IS</p>
---	--	--	-----------------

ආ) කාලගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන වැඩි කිරීම

i දේශගුණික විපර්යාස වැඩසටහන් වෙනුවෙන් මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන ලබාගැනීමට පෙළඹ වීම සඳහා ජාතික ක්‍රම සම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව (NPD) සහ විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව (ERD) ශක්තිමත් කිරීම

<p>ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍රවල අවදානම සහ ඒ මත පදනම් වූ අනුවර්තන ව්‍යාපෘති නොදින සකස් කර මුදල් අමාත්‍යාංශයට ලබා දීමෙන් ඒවාට මුදල් වෙන් කිරීම හෝ ආයෝජන සොයා ගැනීම කළහැකිය. එම යෝජනා අදාළ ආයතන විසින් පරිසර අමාත්‍යාංශයේ සහයද ඇතිව සකස් කළ යුතුවේ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ව්‍යාපෘති සකස් කර ජාතික ක්‍රම සම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුවට ඉදිරිපත් කර තිබීම. ■ ව්‍යාපෘති සඳහා මුදල් වෙන්කර තිබීම. 	<p>පරිසර අමාත්‍යාංශය මුදල් අමාත්‍යාංශය වෙනත් ආයතන</p>	<p>CB/IS</p>
--	--	---	--------------

ii දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග සඳහා සුළු පරිමාණ මූල්‍යමය ආධාර ලබාගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් ස්ථාපිත කිරීම

<p>දේශගුණික විපර්යාස ව්‍යාපෘති වෙනුවෙන් ප්‍රජා මට්ටමේ හා ගම් මට්ටමේ සිදුකරන ක්‍රියාවලි සඳහා සුළු පරිමාණ මුදල් ප්‍රදානයන් ආරම්භ කළ යුතු අතර, ඒවා බෙදාහැරීම, අධීක්ෂණය කිරීම සහ ඇගයීම සඳහා පරිසර අමාත්‍යාංශය යටතේ වෘත්තික ආයතනයක් පිහිටුවීම අවශ්‍යය. සිවිල් සමාජය ඇතුළුව සියලුම පාර්ශවකරුවන්ට මෙම ප්‍රදානයන් ලබාගත හැකි විය යුතු අතර තරඟකාරී ලෙස සම්පත් වෙන් කිරීම සඳහා පැහැදිලි මාර්ගෝපදේශයක් තිබිය යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ සුළු පරිමාණ මුදල් ප්‍රදානය ස්ථාපිත වීම ■ මාර්ගෝපදේශයක් සකසා තිබීම ■ ව්‍යාපෘති අනුමත වී තිබීම ■ මුදල් ප්‍රදානය කොට තිබීම 	<p>පරිසර අමාත්‍යාංශය මුදල් අමාත්‍යාංශය වෙනත් ආයතන</p>	<p>PI, CB/IS</p>
--	--	---	------------------

iii දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා විවිධ ආංශයන්ගෙන් සැදුම්ලත් විද්වතුන්ගෙන් සමන්විත කණ්ඩායමක් ශ්‍රී ලංකාව සඳහා ස්ථාපිත කිරීම

<p>දේශගුණික විපර්යාස අවදානම පවතින ක්ෂේත්‍රවල විශේෂඥයන් කණ්ඩායමක් සාකච්ඡා කිරීම සඳහා ඒකරාශි කළ යුතුය. එම කණ්ඩායම ජාත්‍යන්තර වශයෙන් කරන සාකච්ඡාවල දී ශ්‍රී ලංකාව වෙනුවෙන් සහභාගි වීම හෝ නියෝජනය කරන කණ්ඩායම ට උපදෙස් ලබා දීම හෝ කළ යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීමේ කණ්ඩායම ස්ථාපිතවීම ■ විශේෂඥ නියෝජනය සිදුවීම 	<p>පරිසර අමාත්‍යාංශය විදේශ කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය</p>	<p>CB/I</p>
---	--	--	-------------

iv දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා රෙගුලාසි සම්පාදනය කිරීම සහ හැකි අවස්ථාවන්හි දී දිරිදීමනා තුළින් ධෛර්යමත් කිරීම.

මනාව සකස් කළ නීති රීති හෝ මාර්ගෝපදේශයන් පමණක් යමක් ක්‍රියාවට නැංවීම සහතික නොකරයි. අනුවර්තන සඳහා දිරිදීමනා තුළින් ඒවා වඩා උනන්දුවෙන් උපයෝගීකර ගැනීමට පෙළඹවිය හැකිය. දිරිදීමනා ප්‍රදානය කළ යුත්තේ විවිධ ආයතන දියත් කරන්නා වූ මැදිහත්වීම් එකින් එක වෙන්ව සලකා බැලීමෙන් පසුවය.

■ යෝග්‍ය අනුවර්තන මැදිහත්වීම් සඳහා දිරිදීමනා ප්‍රදානය කර තිබීම.	විවිධ ආයතන	වෙනත්
---	------------	-------

ඉ) දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව විවිධ මට්ටම්වල පාර්ශවකරුවන් දැනුවත් කිරීම හා ක්‍රියාවේ යෙදවීම

i අධ්‍යාපන සේවය, මාධ්‍ය හා තොරතුරු සපයන අනෙකුත් පාර්ශවයන් තොරතුරු බෙදා හරින්නන් ලෙස පත් කරවා ගැනීම.

මිනිසුන්ගේ හැසිරීම් රටාව වෙනස් කිරීමට නම් තොරතුරු ප්‍රචලිත කිරීම තොරතුරු බෙදා හරින්නන්ගේ ක්‍රියාකාරී සහභාගිත්වයෙන් සිදු විය යුතුය. මේවා සඳහා නිදසුන් වන්නේ අධ්‍යාපන පද්ධතිය, සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් හා ජන සන්නිවේදන මාධ්‍යයන් ය. මොවුන් සමාජයේ සෑම සමාජ ආර්ථික තරාතිරමක ම පුද්ගලයන් වෙත පණිවිඩ විකාශනය සඳහා අවශ්‍ය සම්පත් සහිතව ස්ථාන ගතවී සිටී.

■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න	තොරතුරු, අධ්‍යාපන සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න	IEC
--	---	-----

ii දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා ගම් මට්ටමේ ඇති විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව තොරතුරු ලබාගැනීම.

දේශගුණික විපර්යාස බලපෑම් වලදී ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ග මූලිකව ආරම්භ කරන්නේත්, පවත්වා ගෙන යන්නේත් ඊට මුහුණ දෙන පුද්ගලයන්, පවුල්, අසල්වාසීන් හා අතිකුත් ප්‍රජාවන්ය. එම නිසා ගත යුතු අනුවර්තන, තාක්ෂණය හා භාවිතය පිළිබඳ තොරතුරු ලබාදිය යුත්තේ ඔවුන්ට තේරෙන භාෂාවෙන් ය.

■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න	තොරතුරු, අධ්‍යාපන සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න	IEC
--	---	-----

iii කුඩා කණ්ඩායම් උපදේශන තුළින් දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන කටයුතු කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීමට උත්සුක වීම.

මෑත කාලයේදී රට ආපදා අවදානම අවම කිරීම සඳහා ආකල්පමය වෙනසකට නැඹුරු කිරීමේ දී අභුල අමාත්‍යාංශ, දෙපාර්තමේන්තු හා අතිකුත් රාජ්‍ය ආයතන කුඩා කණ්ඩායම් ලෙස සහභාගී කරවා ගෙන කළ උපදේශන සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලබා දී ඇත. දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන ක්‍රියාවලියේදී ද නායකයන් හා අනුගාමිකයන් බිහි කිරීම පිණිස එවැනිම ක්‍රියාමාර්ගයක් අනුගමනය කළ යුතුය.

■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න	තොරතුරු, අධ්‍යාපන සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න	IEC
--	---	-----

iv ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධීකරණය සඳහා පවත්නා ආයතන හා ප්‍රජා මූලික යාන්ත්‍රණ යොදාගැනීම.

රාජ්‍ය ආයතන හා සිවිල් සංවිධාන මගින් සංවර්ධනය, සංරක්ෂණය හා සහන කටයුතු සඳහා පිහිටුවා ගත් විධිමත් හා අවිධිමත් සංවිධාන ජාලයක් රට තුළ පවතී. නිදසුන් වන්නේ කෘෂිකාර්මික ව්‍යප්තිය, ග්‍රාමීය ණය, ආපදා අවම කිරීම, ජල සම්පාදන හා සෞඛ්‍යය ආදියයි. දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන සඳහා ද එවැනි පවතින යන්ත්‍රණ භාවිතය සුදුසු වේ.

■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න	තොරතුරු, අධ්‍යාපන සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න	IEC
--	---	-----

v හානිකර මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් (වැලි ගොඩ දැමීම වැනි) පාලනය කිරීමට යොමු වීම.

දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා පෙර සූදානම් ක්‍රියාකාරකම් මෙන්ම වැලක්වීමේ ක්‍රියාමාර්ගද ගත යුතුය. පාරිසරික ප්‍රත්‍යස්ථිතියට හානිවන හෝ දුර්වල කරන බිම් මට්ටමේ සිදුවන විවිධ ක්‍රියා මැඩලීම, වැලක්වීමේ ක්‍රියාමාර්ගයට ඇතුළත් වේ. බොහෝ විට මෙම ක්‍රියාවලට හේතු වන්නේ නොදැනුවත්කම, දරිද්‍රතාවය, තණ්හාව හා නීතිය නිසියාකාරව ක්‍රියාත්මක නොකරීමත්ය. දැනුවත් කිරීමෙන් හා නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම ශක්තිමත් කිරීමෙන් ද අධීක්ෂණය කිරීමෙන් ද මෙම කටයුතු සීමාකළ හැක.

■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න	තොරතුරු, අධ්‍යාපන සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න	IEC
--	---	-----

උපායමාර්ගික කෙරුම 2:
මානව ජනාවාස දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ගොඩ නැගීම

මැදිහත් වියයුතු කෙරුම	ප්‍රගති දර්ශකය	ප්‍රධාන හවුල්කරු	ක්‍රියාකාරකම් මාදිලිය
-----------------------	----------------	------------------	-----------------------

අ) ජනාවාසවල දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා පාර්ශවකරුවන් යෙදවීම

i දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු වෙනුවෙන් ජනාවාසවල සම්බන්ධීකරණ ආයතන/යාන්ත්‍රණ ස්ථාපිත කිරීම.

<p>විවිධ ආයතන පවතින ජනාවාස වල දේශගුණික විපර්යාස සඳහා ගන්නා වූ අනුවර්තන ක්‍රියා ඒකාබද්ධ කිරීම සඳහා කේන්ද්‍රස්ථ ආයතනයක් හා ඊට බද්ධ වූ සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණයක් තිබිය යුතුය. පිහිටුවා ඇති අන්තර් අමාත්‍යාංශ සම්බන්ධීකරණ කමිටුව වැනි දැනට පවතින යාන්ත්‍රණයක් මේ සඳහා යොදා ගැනීම නිර්දේශ කළ හැක.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ කේන්ද්‍රස්ථ ආයතනයක් හා ඊට බද්ධ වූ සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණය හඳුනාගැනීම ■ හිතපතා රැස්වීම් පැවැත්වීම හා දේශගුණික විපර්යාස න්‍යාය පත්‍රයට ඇතුළත් කර තිබීම 	<p>නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය ජාතික ජල සම්පාදන සහ ජලාපවාහන මණ්ඩලය ජාතික ජල සම්පත් මණ්ඩලය, ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය පළාත් පාලන ආයතන වෙනත්</p>	<p>PI, CB/IS</p>
---	--	---	------------------

ii දේශගුණික විපර්යාස වලට ඔරොත්තු දෙන ඉදිකිරීමේ ක්‍රමෝපායන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

<p>ජනාවාස හා නිවාස සංවර්ධනයේදී දේශගුණික විපර්යාසයන්ට ඔරොත්තු දීම අවධාරණය කළාවූ තාක්ෂණික පුහුණු වැඩ සටහන් සකස් කිරීම හා ඒවා අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍යය. ඉදිකිරීම් ක්‍රමෝපායන් ජනාවාස හා නිවාස සංවර්ධනයේදී අනුගත වන්නේ එවිට ය. ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ පාර්ශවයන් විසින් දේශගුණික විපර්යාසවලට ඔරොත්තු දෙන ඉදිකිරීම් ක්‍රමෝපායන් වෙනුවෙන් මාර්ගෝපදේශ සකස් කර ඇති නමුත් ඒවා පුළුල් ලෙස ප්‍රචලිත වී හෝ ක්‍රියාත්මක වී නොමැත.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ පුහුණුවීම් පාඨමාලා සකස් කර තිබීම ■ ප්‍රධාන ආයතන සඳහා පුහුණු පාඨමාලා පවත්වා තිබීම ■ පුහුණු කර ඇති පුද්ගලයන් සංඛ්‍යාව ■ විශ්ව විද්‍යාල හා තාක්ෂණික ආයතනවල විෂය මාලාවට එම ක්‍රමෝපායන් ඇතුළත් කර තිබීම 	<p>DMC, ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ ආයතනය පළාත් පාලන ආයතන විශ්ව විද්‍යාල තාක්ෂණික ආයතන</p>	<p>CB/IS</p>
---	---	--	--------------

iii දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තන වීමේ ක්‍රියාමි දිරිදීම හා තුළින් ධෛර්යමත් කිරීම.

<p>දේශගුණික විපර්යාසයන්ට ඔරොත්තු දීමේ ක්‍රමෝපායන් භාවිතය (වැසි ජලය භාවිතා කිරීම, ජලය ප්‍රතිවක්‍රීකරණය කිරීම, වන ආවරණය වැඩි කිරීම වැනි ක්‍රියාමාර්ග දිරිදීම හා තුළින් ධෛර්යමත් කිරීම ගැන විපරම් කර තියමු ව්‍යාපෘති දියත් කළ යුතුය. හැසිරීමේ රටාව වෙනස් කිරීමට හිතවර්ති වලට වඩා දිරි දීම හා ප්‍රබල සාධකයක් වනු ඇත.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ දිරිදීම හා ස්ථාපිත වී තිබීම ■ අනුවර්තන ක්‍රියා භාවිතය වැඩි වීම 	<p>විවිධ ආයතන</p>	<p>වෙනත්</p>
--	---	-------------------	--------------

ආ) දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සැලකිල්ල සැලසුම්කරණයට අන්තර්ගත කිරීම

i ජනාවාස සඳහා ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ විස්තරාත්මක ආපදා සිතියමගත කිරීම.

<p>රටේ ප්‍රධාන ජනාවාසවල දේශගුණික විපර්යාසයන්ට ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය සහතික කිරීමට නම් ඇතිවිය හැකි ආපදා සිතියම ගතකර ප්‍රාදේශීය සැලසුම් වලට ඇතුළත් කළ යුතුය. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය සහ පැකට්කල් ඇක්ෂන් ආයතනය වැනි පාර්ශවකරුවන් දැනටමත් සිතියම් ගත කිරීමේ ක්‍රම සාර්ථකව අත්හදා බලා ඇත. අනිකුත් ප්‍රධාන ජනාවාස වලටද මේවා අනුගත කිරීමට පුළුවන.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ජනාවාසවල විස්තරාත්මක ආපදා සිතියම ගත කර තිබීම ■ සැලසුම් කිරීමේදී ආපදා සිතියම් භාවිතා කිරීම 	<p>DMC, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය පළාත් පාලන ආයතන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන විශ්ව විද්‍යාල</p>	<p>RPD</p>
---	--	--	------------

ii ප්‍රධාන ජනාවාස වල ජලාපවාහන කටයුතු නංවාලීම.

<p>දේශගුණික විපර්යාස නිසා ඇතිවන අධික වර්ෂාපතන රටාවට ගැලපෙන සේ සැලසුම් කොට ඉදි කළ ජලාපවාහන පද්ධති දැනට දිවයින පුරා නැත. ප්‍රධාන ජනාවාස තුළ දැනට පවතින ජලාපවාහන පද්ධති විධිමත් ලෙස ඇගයීමට ලක් කළ යුතුය. ඉන් පසු දැනට පවතින ජලාපවාහන පද්ධතීන් දියුණු කිරීම</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ප්‍රධාන ජනාවාසවල ජලාපවාහන පද්ධතීන් ඇගයීමට ලක්කර තිබීම ■ ජලාපවාහන පද්ධතීන් දියුණු කර තිබීම 	<p>නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය</p>	<p>Phi</p>
---	--	--	------------

සඳහා ආයෝජනය කළ යුතු අතර අවශ්‍ය වුවහොත් අළුතින් ජලපවහන පද්ධතීන් ඉදි කළ යුතුය.

පළාත් පාලන ආයතන වෙතත්

iii ජනාවාස තුළ ගහකොළ වැවීමට හා ස්වභාවික පරිසර පද්ධතීන් රැකගැනීමට උනන්දු කරවීම.

ගෘහ හා පුජා මට්ටමෙන් වන ආවරණ වැඩි කිරීම, උෂ්ණත්වය අඩු කිරීමට හා ජල ප්‍රභව සංරක්ෂණයට ඉවහල්වන අතර දිසී කාලීන වශයෙන් ජෛව විවිධත්වය සුරැකීමටද ආධාර වේ. නීති රීති දියුණු කිරීම, දැනුම වැඩි කිරීම හා දිරිදීමා තුළින් කෙරෙන ක්‍රියාවලියකින් මෙය සාර්ථක කරගත හැක.

- වන ආවරණයේ වැඩිවීමක් දක්නට තිබීම
- අදාළ සැලසුම් මාර්ගෝපදේශන සංශෝධනය වී තිබීම

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, පළාත් පාලන ආයතන පාසැල් වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

PI, Phi

iv නාගරික හා ප්‍රාදේශීය ප්‍රදේශවල ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කිරීම හා අධීක්ෂණය කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් දැනට ක්‍රියාත්මක වන්නේ නගර සංවර්ධන අධිකාරිය යටතේ නම්කර ඇති නාගරික ප්‍රදේශවල පමණි. එසේ නොවන ප්‍රදේශ වල අනුමතව පැතිරී යන ජනාවාස, දේශගුණික විපර්යාස වලට ගොදුරු වීම වැඩි කරයි. එය අවම කිරීමට නම්, රෙගුලාසි සංශෝධනය කර සෑම මට්ටමකම ධාරිතාව වැඩි කළ යුතුය.

- නාගරික සංවර්ධන අධිකාරි බල ප්‍රදේශයෙන් බැහැරවූ ප්‍රදේශ සඳහා ද ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් පිළිබඳ නීති සංශෝධනය වී අදාළ වී තිබීම
- ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් ගණනාවක් සකස් වීම

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය පළාත් පාලන ආයතන

PI

v ජනාවාසවල තුළ දේශගුණික බලපෑම් පිළිබඳ පර්යේෂණ පවත්වා ලබාගන්නා අවබෝධය සැලසුම්කරණයට ඇතුළත් කිරීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාවාස දේශගුණික විපර්යාසවලට ගොදුරු වීම පිළිබඳව මනා අවබෝධයක් ලබා ගැනීම සඳහා පර්යේෂණ දියත් කළ යුතුය. ඒ ඔස්සේ ප්‍රායෝගික වූ අනුවර්තන මට්ටම් තීරණය කළ යුතුය. එවැනි පර්යේෂණ වලින් ලැබෙන ප්‍රතිඵල, සැලසුම් ක්‍රියාවලියට ඇතුළත් විය යුතුය. මෙම සම්බන්ධතාවය ශක්තිමත් කළ යුතුවේ. එසේම විශේෂිත නව පර්යේෂණ ක්‍රියාදාමයන් ද ශක්තිමත් කළ යුතුවේ. ජනාවාස වල ඇතිවන ප්‍රවණතාවයන් සහ හත්වයන් අධීක්ෂණය කිරීමට එය උපකාරීවේ.

- පූර්ණ පර්යේෂණ ව්‍යාපෘතියක් සකසා මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන ලබාදී තිබීම
- පර්යේෂණ සොයාගැනීම් හා නිර්දේශ පිළිගෙන තිබීම සහ ක්‍රියාත්මක කර තිබීම

ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ ආයතනය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන විශ්ව විද්‍යාල වෙතත්

NSF RPD

ඇ) ජනාවාස සඳහා ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක ජලය ලබාදීම සහතික කිරීම.

i ජලය අර්පිරීමක්මෙන් භාවිතා කිරීමේ තාක්ෂණ මෙන්ම වැඩිපුර රැස්කර ගැනීමද ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

ජලය පිරිමැසීමේ යම් යම් තාක්ෂණික/විකල්ප සකස් කර ඇත්නම්ද ඉඩම් ක්‍රී ලංකාව තුළ ඒවා භාවිතා කරන්නේ සීමිතවය. රෙගුලාසි සම්පාදනය හා දිරිදීමා තුළින් මෙම විකල්ප භාවිතය විශේෂයෙන්ම වියලි කලාපයේ ඉහළ නැංවීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

- ජලය පිරිමැසීමේ තාක්ෂණික/විකල්ප භාවිතය

ජාතික ජල සම්පත් මණ්ඩලය, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන පළාත් පාලන ආයතන

RPD

ii අධීක්ෂණය කිරීම, සම්පන්න පැවැත් වීම, සහ පාර්ශවයන් අතර දත්ත හුවමාරු කරගැනීම වැඩිදියුණු කිරීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ ආයතන මගින් ජලයෙහි ප්‍රමාණය/ගුණය, රෝග හත්වයන් ඇතිවීම, ගොඩනැගිලි අනුමැතිය ලබාදීම යනාදිය පිළිබඳ දත්ත අධීක්ෂණය කරනු ලබයි. කෙසේ වෙතත් එවැනි අධීක්ෂණ ව්‍යාපෘති අන්තර් ක්ෂේත්‍ර සම්බන්ධතාවය සඳහා ශක්තිමත් කළ යුතුය. දත්ත හුවමාරුව සඳහා යාන්ත්‍රණයක් සහ සම්බන්ධීකරණ ඒකකයක් ද ස්ථාපිත විය යුතුය.

- ජලයෙහි ගුණය අධීක්ෂණය කරන ව්‍යාපෘතියක් ඇරඹා තිබීම
- දත්ත හුවමාරු කර ගැනීම සඳහා යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපිත කර තිබීම
- දත්ත නිවැරදි ලෙස ගොනුකළ කිරීම
- දත්තලබා ගැනීමේ හැකියාව තිබීම

ජාතික ජල සම්පත් මණ්ඩලය, සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය පළාත් පාලන ආයතන වෙතත් RPD

iii ජල සම්පත් හා ජල මූලාශ්‍ර කලමනාකරණය සඳහා ඒකාබද්ධ වැඩපිළිවෙළවල් ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාවාසවල ජලය මත ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම දරාගැනීම සඳහා ඒවා ශක්තිමත් කිරීමට නම් ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවට නැගිය යුතුය. මේ සඳහා නියම ව්‍යාපෘති ආරම්භ කිරීමෙන් ලැබෙන වාසිපෙන්වුම් කළ හැක. පාර්ශවකරුවන් සමග එකතු වී ප්‍රතිපත්ති හා රෙගුලාසි සඳහා කළ හැකි ක්‍රියාදාමයන් දියත් කිරීම ද අවශ්‍යය.

- ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ නියමු ව්‍යාපෘති ඇරඹා තිබීම
- ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම හමාර වීම සහ එය පිළිගෙන තිබීම

ජාතික ජල සම්පත් මණ්ඩලය, DoI නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන පළාත් පාලන

iv ජල සැපයුම මත ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත් වීම හා බලපෑම් මට්ටම පිළිබඳව ආකෘති ඇති කිරීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ වැඩිවන ජනාවාස වල ජල සැපයුම කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස බලපෑම් පිළිබඳව පර්යේෂණ ඇතිකළ යුතුය. ඒ ඔස්සේ ලබන පැහැදිලි අවබෝධය තුළින් ප්‍රායෝගික වූ අනුවර්තන මට්ටම් තීරණය කර ගත හා ප්‍රජා මට්ටමේ මෙන්ම මහාපරිමාණ ව්‍යාපෘති ද ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

- පූර්ණ පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති සකසා මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන ලබාදී තිබීම
- පර්යේෂණ සොයාගැනීම් හා නිර්දේශ පිළිගෙන තිබීම සහ ක්‍රියාත්මක කර තිබීම

NSF ජාතික ජල සම්පත් මණ්ඩලය, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන විශ්ව විද්‍යාල වෙනත්

RPD

ඇ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා ජනාවාසවල මතුවන සෞඛ්‍ය ප්‍රශ්න ජයගැනීම.

i රෝග කාරකයන් මගින් බෝවන රෝග පාලනය කිරීම හා අධීක්ෂණය කිරීම.

දේශගුණික විපර්යාස සමඟ වැඩිවන රෝග කාරකයින් (විශේෂයෙන් මැසි උවදුර) පාලනය කිරීමට හා අධීක්ෂණය කිරීමට කාර්යක්ෂම විධිමත් වැඩ සටහනක් රටපුරා දියත් කිරීම හදිසි අවශ්‍යතාවයකි. ඉදිරියේදී ඇතිවිය හැකි පැතිරීම් තත්වයන් පිළිබඳ නිවැරදිව අනාවැකි පැවසීමට එම තත්වයන් පාලනය කිරීමටත්, මෙය ඉටුහල් වේ. දේශගුණික විපර්යාස රෝග කාරකයින් මත බලපෑම් පිළිබඳ පාතල පර්යේෂණ ද ඇතිකළ යුතුය.

- රටපුරා රෝග කාරකයින් අධීක්ෂණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කර තිබීම හා ක්‍රියාත්මක වී තිබීම
- පැතිරීම් තත්වයන් පිළිබඳ නිවැරදිව අනාවැකි පැවසීමටත් එම තත්වයන්ට ප්‍රතිචාර දැක්වීමටත් හැකිවීම
- රෝග පැතිරීම් අඩු වී තිබීම

සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය පළාත් පාලන ආයතන

Phi, RPD

ii සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය හා අනෙකුත් ආයතන අතර දත්ත හුවමාරු කරගැනීම හා ඔවුනගේ අනුකූලතාවයක් ඇතිකර ගැනීම.

සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී කලාප මායිම් භූගෝලීය වශයෙන් පැහැදිලිව සිතියම් ගත කොට වෛද්‍ය නිලධාරී කලාප හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශවල පවතින සවිස්තරාත්මක දත්ත සම්මත ක්‍රමවේදයකට සංසන්දනය කළ හැකිවන සේ සැලසුම් කිරීම තීරණාත්මක අවශ්‍යතාවයකි. මෙම මැදිහත් වීම ඉක්මන් ප්‍රතිඵල ගෙන දෙනවා මෙන්ම දිස්කාලීන වාසි ද අත්පත් කර දෙයි. සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළ දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුවර්තන තීරණයට මෙන්ම සැලැමිකරණයට ද එය ඉටුහල් වේ.

- සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී මායිම් සිතියම් ගත කොට භූ සැඟහුම් කර තිබීම

සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය පළාත් පාලන ආයතන

CB/IS

iii සෞඛ්‍ය විශේෂඥයන් ද ප්‍රාදේශීය සැලසුම් සම්පාදනය සඳහා එක් කර ගැනීම.

දේශගුණික විපර්යාස හා දුර්වල පරිසර කළමනාකරණය නිසා පැතිරෙන බෝවන හා බෝ නොවන රෝග වැළැක්වීමටත්, පාලනය කිරීමටත් ජනාවාස සැලසුම් කිරීමේදී සෞඛ්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ කාර්යක්ෂම සහභාගීත්වය අවශ්‍යය.

- රාජ්‍ය හා පළාත් මට්ටමේ ජනාවාස සැලසුම්කරණයේ දී සෞඛ්‍ය නිලධාරීන් රැස්වීම්වලට සහභාගී වීම

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය පළාත් පාලන ආයතන

CB/IS

iv ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය කෙරෙහි ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාස බලපෑම් පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත් වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළ දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් ස්වභාවය පිළිබඳ පුළුල් පර්යේෂණ පැවැත්වීම අවශ්‍යය.

- පූර්ණ පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති සකසා මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන ලබාදී තිබීම
- පර්යේෂණ සොයාගැනීම් ප්‍රචලිත කර තිබීම

NSF සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය විශ්ව විද්‍යාල

RPD

ඉ) දේශගුණික විපර්යාසයන්හිදී ඇතිවන පීඩාවන් හා ඒ සඳහා ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව ජනාවාසීන් දැනුවත් කිරීම.

i ජනාවාස පිළිබඳව තොරතුරු රැස් කිරීම, විශ්ලේෂණය කිරීම හා බෙදාහැරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

සිසුයෙන් නාගරීකරණයට ලක්වෙන මානව ජනාවාස පිළිබඳ තොරතුරු විවිධ අංශයන් හරහා විසිරී ගොස් ඇත. නිදසුන් වන්නේ ජනගහනය, භූ අවකාශය, අත්‍යවශ්‍ය සේවා හා සෞඛ්‍යය යනාදියයි. දේශගුණික විපර්යාස සඳහා ඒකාබද්ධ පිවිසුමක් ගැනීමට එවැනි තොරතුරු එක්රැස් කර සංවිච්ඡා කිරීමට අත්‍යවශ්‍ය වන බැවින් කාලීන හා ඉලක්කගත අනුවර්තන තීරණය ගැනීම සඳහා පදනමක් වේ.

- තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න

තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න

IEC

ii දේශගුණික විපර්යාසයන්ට ඔරොත්තු දිය හැකි ඉදිකිරීම් පිළිබඳ දැනුම හා ඉල්ලුම වැඩි කිරීමට කටයුතු කිරීම.

<p>ඉදිකිරීම් ක්ෂේත්‍රයේ උපදෙස් ලබාදෙන තාක්ෂණික පිරිස් ඉලක්ක කර ගනිමින් ඉදිකිරීම් ක්‍රමෝපායන් පිළිබඳව දැනුම් වේගවත්ව වැඩි කිරීමේ ව්‍යාපෘතියක් රටපුරා දියත් කළ යුතුය. මෙම පිරිසට අඳුනුපත් වන්නේ පෙදෙස්වෙන්, වවුචන්, සැලසුම් ගිවිසුම් කරුවන් ආදීන් මෙන්ම වෘත්තිකයන්, ඉංජිනේරු ශිල්පීන්, වාස්තු විද්‍යා හා සැලසුම්කරණ ශිෂ්‍යයන්ය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදන සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදන සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
---	---	--	------------

iii පවත්නා ආයතනික යාන්ත්‍රණ මගින් සම්බන්ධීකරණය හා තොරතුරු බෙදාහැරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

<p>විවිධ අංශයන් හරහා විසිරී ගොස් ඇති ජනාවාස පිළිබඳ තොරතුරු එක්රැස් කර සංවිනයක් ඇති කිරීම මෙන්ම ඒවා මහජනයාටද ලබාගත හැකිවන පරිදි ප්‍රවර්ධනය කළ යුතුය. යුද සමයේ භූ අවකාශය සහ වෙනත් තොරතුරු පිළිබඳ පනවන නිකුත් තහනම් ඉවත්කොට සෑම මට්ටමකදීම තොරතුරු පදනම් වූ නිර්ණා ගැනීම දෙවර්ධනය කළ යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදන සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදන සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
---	---	--	------------

iv කලින් සකස් කළ පනිවුඩ් පාර්ශවකරුවන්ට ලබාදීම සඳහා කාර්යක්ෂම ව මාධ්‍ය යොදාගැනීම.

<p>නාගරීකරණය වීම හා සමානව නාගරීක ප්‍රේෂකයන් ඉලක්ක වූ විද්‍යුත් මාධ්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත ද දැක්විය හැකිය. මෙම බහුවිධ මාධ්‍ය විකාශනය නිසා තව දුරටත් ජාතික මට්ටමේ තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට අවශ්‍ය නොවේ. ඒවා ප්‍රාදේශීය වශයෙන් සීමා කළ හැක. වෙන් වෙන් වශයෙන් ඒ ඒ පාර්ශවයන්ට නියමිත වූ තොරතුරු ලබාදීමට නාගරීක මාධ්‍ය උපයෝගී කරගත හැක.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදන සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදන සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
--	---	--	------------

උපායමාර්ගික ක්ෂේත්‍ර 3: දේශගුණික විපර්යාස නිසා ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම

මැදිහත් වියයුතු ක්ෂේත්‍ර	ප්‍රගති දර්ශකය	ප්‍රධාන හවුල්කරු	ක්‍රියාකාරකම් මාදිලිය
--------------------------	----------------	------------------	-----------------------

අ) ආහාර නිෂ්පාදනය හා පෝෂණය වෙනුවෙන් ඇති වන ඉල්ලුම සැපයීම සහතික කිරීම.

i පෝෂණ අවශ්‍යතා සපුරාගැනීම සඳහා විකල්පයන් පිළිබඳ දැනුම වැඩි කිරීම.

<p>ශ්‍රී ලංකාවේ මත්ද පෝෂණය බැරැරැම් කරණක් වන අතර දේශගුණික විපර්යාස සමඟ එම තත්වය වඩාත් වී ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට තර්ජනයක් ඇති විය හැක. එම තත්වයන්ට ඔරොත්තු දීමටත් අපගේ ප්‍රජාව සෞඛ්‍යමත් කිරීමටත්, පෝෂණ ඉල්ලුමට ප්‍රමාණවත් සැපයුම, විශේෂයෙන් කාන්තාවන් හා දරුවන් වෙනුවෙන් ලබාදීමට විකල්ප ක්‍රියාමාර්ගයන් ඇතිකළ යුතුය. ඒවැනි තර්ජනයන්ට මුහුණ දීමට නම් ගෘහ මට්ටමේ ආහාර සුරැකුම හා පෝෂණය පිළිබඳව ප්‍රමුඛතාවය දිය යුතුය. එසේ කිරීමට නම් අප රටේ කාන්තාවන් විශේෂයෙන් උප්පත් ගොවි පවුල්වල කාන්තාවන් බලගැන්විය යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ දේශගුණික විපර්යාස සමඟ බැරැරැම් වන පෝෂණ ගැටළු වලට ප්‍රමුඛතාවය දීම ■ විවිධ ජන කොටස් සඳහා දැනුවත් කිරීමේ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කර තිබීම ■ ගෘහ මට්ටමේ ආහාර සුරක්ෂිතභාවය හා පෝෂණය පවත්වාගැනීමට උප්පත් ගොවි පවුල්වල කාන්තාවන් බලගන්වා තිබීම 	<p>MoA DOM DON</p>	<p>IEC</p>
--	---	----------------------------	------------

ii කාලගුණ අනාවැකි හා තොරතුරු බෙදාහැරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

<p>වෙනස්වන වර්ෂා රටාව පිළිබඳ තොරතුරු නිවැරදිව හා නියමිත වේලාවට නොලැබීම බොහෝ වගා පාඨවලට හේතු වී ඇත. නිවැරදිව කාලගුණ අනාවැකි දැක්වීමට නිබේන අපහසුව හෝ ගොවීන්ට තොරතුරු ප්‍රචාරණයවීමේ සුදුසු යාන්ත්‍රණයක් නැතිවීම මෙයට හේතුව විය හැකිය. කාලගුණය පිළිබඳ නිවැරදි අනාවැකි දැක්වීමෙන් හා තොරතුරු නිවැරදිව ප්‍රචාරණය කිරීමෙන් එම අවස්ථාවන්ට යෝග්‍ය පරිදි හැකි ගැසිය හැකි බැවින් වගා පාඨව අවම කර ගැනීමට හැකි වන්නේය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ නව/දියුණු කළ කාලගුණ අනාවැකි පැවසීමේ තාක්ෂණ ස්ථාපිත වීම ■ අනාවැකි පැවසීමේ ධාරිතාව නංවා තිබීම ■ තොරතුරු ප්‍රචාරණයට යෝග්‍ය යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපිත වීම 	<p>MoDM MoA</p>	<p>RPD, IEC</p>
--	--	---------------------	-----------------

iii වර්ෂාපතනයේ වෙනස්වීම්වලට මුහුණ දීම සඳහා බීජ වර්ග පහසුවෙන් ලබා ගැනීමට විකල්ප මාර්ග සැලසීම.

<p>වෙනස් වන වර්ෂාපතන රටාව, නියතය හා ගංවතුර තත්වයන්ට හැකි ගැසිය හැකි පරිදි බීජ වර්ග පහසුවෙන් ලබාගැනීමට ගොවි ජනතාවට උදව් කළ යුතුය. ප්‍රජා මට්ටමේදී බීජවර්ග ඉතා ඉක්මනින් බෙදා දීම සඳහා යාන්ත්‍රණයක් තිබිය යුතුය. එසේම විවිධ තත්වයන්ට ගැලපෙන පරිදි බීජ වර්ග රැස්කර තැබීමද වැගන්විය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ බීජ වර්ග ගබඩා කිරීමේ ව්‍යාපෘති ප්‍රජා මට්ටමේ ස්ථාපිත වීම ■ මේ සඳහා ප්‍රජා මට්ටමේ තාක්ෂණික ධාරිතාව ගොඩ නංවා තිබීම 	<p>MoA CBO</p>	<p>RPD, Phi</p>
---	---	--------------------	-----------------

iv කෘෂිකර්මය, පශු සම්පත් හා ධීවර කර්මාන්තය සඳහා දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම් හා අනුවර්තන සම්බන්ධයෙන් පර්යේෂණ පැවැත්වීම.

<p>දේශගුණික විපර්යාස කෘෂිකර්මය කෙරෙහි විශේෂයෙන් ධීවර හා සත්ව පාලන කෙරෙහි බලපාන අන්දම මෙතෙක් සම්පූර්ණ වශයෙන් අවබෝධ කරගෙන නැත. මෙම දැනුම දේශගුණික විපර්යාසයන්ට මුහුණ දීමට ඉතාමත් වැදගත්ය. ප්‍රායෝගික වූ අනුවර්තන මට්ටම් හඳුනා ගැනීමට මෙම දැනුම උපකාරී වේ. දේශගුණික විපර්යාස නිසා පීඩිත මත ඇති වන අවාසි මෙන් ම වාසි දායක තත්වයන් ද මෙයින් මතු කර ගත හැක. කෘෂි, ලෙඩරෝග සහ ආගන්තුක ආක්‍රමණික පීඩිත කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම් පිළිබඳ අවබෝධය වැඩි කරගත යුතු අතර කළමනාකරණයද කළ යුතුය. සාම්ප්‍රදායික පුරුදු මෙන්ම ප්‍රජා මට්ටමේදී ගත හැකි පියවර ද හඳුනා ගත යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ කේන්ද්‍ර ප්‍රමුඛ අනුවර්තන හඳුනාගෙන තිබීම ■ තවදුරටත් පර්යේෂණ කළ යුතු කේන්ද්‍ර හඳුනාගෙන තිබීම ■ අනුවර්තන යාන්ත්‍රණ හඳුනාගෙන තිබීම 	<p>DoA NARA NAQDA MoF පශු පර්යේෂණ ආයතනය සත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව</p>	<p>RPD</p>
--	---	--	------------

v කෘෂි හා පශු සම්පත්වලට අදාළ ජාන සම්පත් අනාගතය සඳහා ආරක්ෂා කර ගැනීම.

<p>අනාගත වගා හා සත්ව සංවර්ධනය සඳහා අදාළ ජාන සංරක්ෂණය කාර්යක්ෂමව කළයුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ජාන සංරක්ෂණ බැංකු යාවත්කාලීන කර දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන අවශ්‍යතාවයන් සමග බද්ධ කර තිබීම ■ ජාන සංරක්ෂණ කළ යුතු කේන්ද්‍ර හඳුනාගෙන තිබීම 	<p>DoA පශු පර්යේෂණ ආයතනය සත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව</p>	<p>RPD</p>
--	--	---	------------

ආ)කෘෂිකර්මාන්තය සඳහා ප්‍රමාණවත් ජලය සැපයීමට සහතික වීම

i ජලයේ වලදායීතාව නැවැත්වීම සඳහා ජලය පිරිමැසෙන බිජ සහ වගා ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

<p>දේශගුණික විපර්යාස හේතුවෙන් වැඩිවන නියඟයන් වැඩිවන ජල ඉල්ලුමක් නිසා පවතින ජල ප්‍රමාණයෙන් ආහාර සුරක්ෂිතතාවය සහතික කිරීම සඳහා මුල්ම ප්‍රමුඛතාවය ලබාදීමට වගබලා ගැනීම සුදුසුය. මේ සඳහා ජලය පිරිමැසෙන ක්‍රම වන අස්වැද්දීම ශුන්‍ය ගොවිතැන් හා අවම වාරි සම්පාදනය සහිත ගොවිතැන් ක්‍රම වැඩි දියුණු කළ යුතුය. අනාගත තිරසාර පැවැත්ම සඳහා ජලය පිරිමැසෙන විවිධ වගාවන් හඳුන්වා දිය යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ජලය පිරිමැසෙන ගොවිතැන් සඳහා වන තාක්ෂණ ප්‍රවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක වීම ■ ජලය පිරිමැසෙන විවිධ වගාවන් සඳහා සඳහා දිරිදීමනා යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපිත වීම 	<p>MoA CBO</p>	<p>Phi</p>
--	---	--------------------	------------

ii ජල මූලාශ්‍ර, පෝෂක ප්‍රදේශ සහ පවතින වැව් හා ජලාශ නිසි ලෙස නඩත්තු කොට දියුණු කිරීම.

<p>වෙනස්වන කාලගුණ තත්වයන් යටතේ වැඩිවන ජල ඉල්ලුමට මුහුණ දීමට දැනට පවතින වැව් හා ජලාශවල ජල ධාරිතාව උපරිම ලෙස හැරවීම සඳහා නඩත්තු කටයුතු කිරීම අවශ්‍යය. මේ සඳහා ගතයුතු පියවර නම්, නිසි අධීක්ෂණය, මඩ කැණීම, රොන්මඩ ගලා ඒම අවම කිරීම සඳහා පාංශු බාදනය වැලැක්වීම යනාදියයි. එසේම වැලි ගොඩ දැමීම වැනි මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් ද පාලනය කළ යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ වැව්, ජලාශ හා වාරි පද්ධතීන්ට අවශ්‍ය නඩත්තුව තක්සේරු කිරීම ■ නවීකරණය හා නඩත්තු කටයුතු ප්‍රමුඛතා ගත කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම 	<p>Dol CEB මහවැලි අධිකරණ ගෙවිපන සේවා</p>	<p>Phi</p>
---	--	--	------------

iii ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති පිළිගැනීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

<p>ඉදිරියේ ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ අනාවැකි අනුව පවතින ජල සම්පත බුද්ධිමත්ව කළමනාකරණය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වුවකි. ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තිය විවිධ පාර්ශවයන් සමග ගනුදෙනු ව පහසු කරන අතර ජලධාරාවන් පාලනය කිරීමට ද ඉඩ ලබා දෙයි. මෙය කළ හැක්කේ විවිධ අංශ සම්බන්ධීකරණය කිරීමෙන් හා ඔවුන් සමග සාකච්ඡා කිරීමෙන්ය. පවතින ජල සම්පත පදනම් වී ඇත්තේ හෙත් බිම් මත බැවින් එහි ජල අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව ද සැලකිල්ලක් විය යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ශ්‍රී ලංකාව සඳහා ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ සැලැස්මක් ඇතිකිරීම ■ ගංගා දෝණි සඳහා ප්‍රමුඛතාවය දී ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණය ස්ථාපිත කිරීම 	<p>MoA Dol රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන</p>	<p>PI, IEC</p>
---	---	--	----------------

iv අවශ්‍යතාව අනුව අළුතින් ජලාශ හා අන්තර් දෝණි හැරවුම් ඉදි කිරීම.

<p>ආහාර නිෂ්පාදනය සඳහා වැඩිවන ජල ඉල්ලුමට මුහුණ දීමට අළුතින් ජලාශ ඉදිකළ යුතු විය හැකිය. වැඩි විය හැකි නියඟය හා ගංවතුර සඳහා විසඳුමක් ලෙස ජල ගැලීම ඇතිවිය හැකි ප්‍රදේශවල සිට නියඟය ඇති විය හැකි ප්‍රදේශ වලට ගංගා දෝණි හැරවීම මගින් ජලය ගෙන යා හැක.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ගංගා දෝණි හැරවීමේ ඉඩකඩ හඳුනා ගැනීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම ■ නව ජලාශ වල අවශ්‍යතාවය තක්සේරු කර තිබීම ■ අනාගත ජල අවශ්‍යතාවය තක්සේරු කර තිබීම 	<p>MoA Dol CEB මහවැලි අධිකරණ ගෙවිපන සේවා</p>	<p>Phi</p>
---	---	--	------------

ආ) ආහාර සුරක්ෂිතබව හා සම්බන්ධ සමාජ ආර්ථික බලපෑම් අවම කිරීම.

i රක්ෂණ මාර්ග ක්‍රමයන් අවදානම පැවරීමට අනුබලදීම.

<p>දේශගුණික විපර්යාස හේතුවෙන් ආපදා සිදුවීමේ ප්‍රවණතාවය වැඩිවීම නිසා ගොවිජනතාව හා ධීවර ජනතාව ඒවාට ගොදුරු වීමේ තර්ජනය ද වැඩි වේ. ඔවුන්ගේ ජීවන වෘත්තිය අඛණ්ඩව කර ගෙන යාම ජාතික ආහාර සුරක්ෂිතතාවයට අත්‍යවශ්‍ය වන බැවින් එයට දිරිගැන්වීමක් ලෙස රක්ෂණය වැඩි අවදානම පැවරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ඇති කර ඒවා ප්‍රවර්ධනය කළ යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ රක්ෂණ ක්‍රම ස්ථාපිත කිරීම 	<p>MoA MoF MoL රක්ෂණ සමාගම් ප්‍රජා මූල සංවිධාන</p>	
---	---	--	--

ii ආහාර සුරක්ෂිත බව සම්බන්ධව සහ කෘෂිකර්මය කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස ඇතිකරන දීර්ඝ කාලීන බලපෑම් පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත්වීම.

<p>දීර්ඝ කාලීන ආහාර සුරක්ෂිතතාවය සහ කෘෂිකාර්මික වටිනාකම් දාමය කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස කෙසේ බලපාන්නේදැයි අධ්‍යයනය කළ යුතුයි. පාර්ලිමේන්තුවට ළඟා වන නිෂ්පාදනයට හෝ සේවාච්චකට අදාළ සියළු ක්‍රියා කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම අධ්‍යයනය කළ යුතුය. නිෂ්පාදන හා සේවා ක්‍රියාවලිය, කෘෂිකාර්මික වටිනාකම් දාමයේ පාර්ශවකරුවන් අතර ආර්ථික සම්බන්ධතා, කෘෂිකාර්මික වටිනාකම් දාමයේ ව්‍යුහයට ඇතිවෙන වෙනස් කම්, මුළු දාමයටම ඇතිවන තර්ජන යනාදිය හොඳින් අවබෝධ කර ගැනීමෙන් යෝග්‍ය අනුවර්තන මොනවාදැයි තීරණය කළ හැකි වෙයි.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ කෘෂිකාර්මික වටිනාකම් දාමයේ උපාංග හොඳින් හඳුනා ගෙන තිබීම ■ ඒ ඒ උපාංගයට අදාළ අනුවර්තන හඳුනා ගෙන තිබීම 	<p>MoA කෘෂිකාර්මික ව්‍යාපාර කේන්ද්‍රය පෝරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය</p>	<p>RPD</p>
--	--	---	------------

iii පීඩාවට ගොදුරුවිය හැකි ධීවර ජනතාව හඳුනාගෙන ඔවුන් නැවත පදිංචි කරවීමට හෝ හැඩගැසීමට අවශ්‍ය සහය ලබාදීම.

<p>දේශගුණික විපර්යාස හේතුවෙන් මුහුදු ජල මට්ටමේ ඉහල යාම නිසා විශේෂයෙන් මුහුදු හා කලපු ධීවර ජනතාව පීඩාවට ගොදුරු වේ. මොවුන් ගේ ජීවන වෘත්තිය මෙන්ම නිවාස ද තර්ජනයට ලක්වේ. මොවුන් සඳහා විකල්ප රැකියා හඳුනාගැනීම හා ගොදුරු වීම දරුණු ප්‍රදේශවලින් ඉවත් කොට නැවත පදිංචි කරවීමේ ව්‍යාපෘති ඇරඹිය යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පවත්වා තිබීම ■ විකල්ප ජීවන වෘත්තීන් හඳුනාගෙන තිබීම ■ ගොදුරු වන ප්‍රජාව හඳුනාගෙන නැවත පදිංචි කර තිබීම 	<p>MoF CBO</p>	<p>Phi</p>
--	--	--------------------	------------

ආ)දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑමට අනුව හැඩගැසීම කෙරෙහි ප්‍රජාව යෙදවීම හා ඔවුන්ගේ දැනුම නැතිවීම

i ආහාර සුරක්ෂිත බව කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස බලපාන අයුරු හා ඒ සම්බන්ධ ගතයුතු පියවර පිළිබඳව දැනුම වැඩි කිරීම

<p>පසුගිය දශකයන්හි ගොවීන්ට ලබා දුන් නිවැරදි තොරතුරු, කෘෂිකාර්මික අස්වැන්න වැඩිවීම සඳහා ඉවහල් වී ඇත. ඒ හා සමානව ගොවීන්ගේ හා ධීවරයන්ගේ වෘත්තීන් වලට දේශගුණික විපර්යාස බලපාන අයුරු හා ඊට මුහුණදීමේදී ගතයුතු පියවරයන් පිළිබඳ තොරතුරු ලබාදීමේ වැඩසටහන් ආරම්භ කළ යුතුය. එම තොරතුරු ප්‍රායෝගික වීම සහ පහසුවෙන් ලබා ගතීමට හැකිවීම තීරණාත්මක සාධකයකි. කෘෂිකාර්මික වටිනාකම් දාමයේ පුරුක වන ආහාර නිෂ්පාදකයන් හා අනිකුත් පාර්ශවකරුවන් දේශගුණික විපර්යාස වලට ඔරොත්තු දීම ද මෙම තොරතුරු වලින් සිදු විය යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
---	--	---	------------

ii ප්‍රජා මට්ටමේ ක්‍රියාත්මක කෘෂිකාර්මික, සත්ව පාලන සහ ධීවර කටයුතු සඳහා ආදර්ශ නියමු වැඩසටහන් දියත් කිරීම.

<p>හරිත විප්ලවයෙන් ලබාගත් මූලික පාඩම වූයේ නව ක්‍රම භාවිතය, ආදර්ශයෙන් පෙන්වුම් කිරීමේ වටිනාකමයි. මෙම ක්‍රමය දේශගුණික විපර්යාස වැඩසටහන් ආරම්භ කිරීමේදී ද නියමු ව්‍යාපෘති ලෙස යොදාගත හැකි අතර පසුව ඒවා අවශ්‍ය මට්ටමට වර්ධනය කළ හැක.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
--	--	---	------------

iii කේන්ද්‍ර මට්ටමේ පවතින සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණ හා සිවිල් සමාජ සංවිධාන සහභාගිත්වය ය වැඩි කිරීම.

<p>හෝන වගාව, සත්ව පාලනය හා ධීවර අංශ සඳහා තොරතුරු ප්‍රචලිත කිරීමට මනාව ස්ථාපිත වූ රාජ්‍ය අංශ පද්ධති ඇත. සමහර අවස්ථා වලදී සිවිල් ජාල ඒවාට අනුබල දෙයි. දේශගුණික විපර්යාස වැඩසටහන් පිළිබඳව තොරතුරු ලබාදීම, සම්බන්ධීකරණය හා අධීක්ෂණය කිරීමට එම පාර්ශවකරුවන්ගේ උපාය මාර්ගිකව යොදා ගත හැක.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
---	--	---	------------

iv රක්ෂණ මාර්ග චක්‍රයේ අවදානම පැවරීමේ ක්‍රියාවලියන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

දේශගුණික විපර්යාස බලපෑම් වලදී කෘෂි හා සත්ව පාලනය කරන්නාවූ ගොවීන් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා වර්ධනය වූ රක්ෂණ ක්‍රමයක් නිකුත් කළ යුතුය. ශ්‍රී ලංකාවේ ගොවීන් හා රක්ෂණ ව්‍යාපෘති අතර ඇත්තේ දුරස්ථ සම්බන්ධතාවයක් නිසා නව රක්ෂණ ව්‍යාපෘති ප්‍රවර්ධනය කළ යුතුය. ඒ සඳහා රක්ෂණ ක්‍ෂේත්‍රය මෙන්ම ගොවි සංවිධාන ජාලයන් සමඟ වැඩ පිලිවෙලක් දියත් කළ යුතුය.

- තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න

තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න

IEC

උපායමාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 4: මූලික ආර්ථික ධාවක දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ශක්තිමත් කිරීම

මැදිහත් වියයුතු ක්‍ෂේත්‍ර **ප්‍රති දර්ශකය** **ප්‍රධාන හවුල්කරු** **ක්‍රියාකාරකම් මාදිලිය**

අ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා යටිතල පහසුකම්වලට සිදුවන බලපෑම අවම කිරීම.

i ගමනාගමන යටිතල පහසුකම් සඳහා වන දේශගුණික විපර්යාසවල වල අවදානම හඳුනා ගැනීම හා ඒ සඳහා අනුවර්තන සැකසීම.

බලපෑම් වලට ගොදුරු වියහැකි ප්‍රදේශවල අවදානමට ලක්වෙන මහා මාර්ග හඳුනාගැනීමත් වියහැකි හානිය තක්සේරු කිරීමත් කළ යුතුය. එම යටිතල පහසුකම් දේශගුණික විපර්යාස වලට ඔරොත්තු දීම සඳහා ගතයුතු ඉංජිනේරුමය විසඳුම් හා කළ යුතු ආයෝජන ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ අගයීම් කොට ක්‍රියත්මක කළ යුතුය.

- ආයෝජන ක්‍රියාවලිය සකසා තිබීම

මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව පළාත් පාලන ආයතන

RPD, PhI

ii යටිතල නිර්මාණ සැලසුම් හා සංවර්ධනය සඳහා පවතින ප්‍රමිතීන් හා මාර්ගෝපදේශයන් යාවත්කාලීන කිරීම.

දේශගුණික විපර්යාස සලකා බැලෙන මාර්ගෝපදේශන හා උපදෙස් අලුතින් සකස් කිරීම හෝ සංශෝධනය කිරීමත්, වර්ෂාපතන වගු මෙන්ම වංගු, පාලම් හා මහාමාර්ග ඉදි කිරීම සඳහා වූ අත්පොත් ආදිය ද සංශෝධනය කොට යාවත්කාලීන කිරීමත් ඉතා ඉක්මනින් කළ යුතුය. දේශගුණික විපර්යාස සඳහා වූ මාර්ගෝපදේශන "ගම නැගුම" වැනි සෑම ජාතික මට්ටමේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියකටම අනුලත් කළ යුතුය.

- සංශෝධිත මාර්ගෝපදේශන, උපදෙස් හා අත්පොත් සැකසී තිබීම සහ පිලිගෙන තිබීම
- සංශෝධිත අත්පොත් කර්මාන්ත ප්‍රමිති ලෙස පිලිගෙන තිබීම

මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය DOM විශ්ව විද්‍යාල

RPD, PI

iii සංචාරක සැලසුම් මාර්ගෝපදේශයන් සඳහා දේශගුණික විපර්යාස අනුලත් කිරීම.

දේශගුණික විපර්යාස අවදානම පිළිබඳව ක්‍රියාකාරී මට්ටමේදී ගත යුතු ක්‍රියා මාර්ග ගෙන සංචාරක කර්මාන්තයේ නියැලී පාර්ශවකරුවන්ට වැඩි අවබෝධයක් ලබාදිය යුතුය. එම ක්‍රියාවලි, සංචාරක සැලසුම් මාර්ගෝපදේශන වලට අනුලත් කිරීමෙන් ආයෝජන පැවතීම තහවුරු වේ. මානව ජනවාස ක්‍රියාවලියේදී මාර්ගෝපදේශන සකස් කළා සේ මෙහිදී ද එම මාර්ගෝපදේශන සකස් විය යුතුය.

- දේශගුණික විපර්යාස අනුලත් වූ සංචාරක මාර්ගෝපදේශන සංශෝධනය වී තිබීම

SLTDA ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ ආයතනය නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, CCD පළාත් පාලන ආයතන

PI

ආ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා වැවිලි ක්‍ෂේත්‍රයට සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම.

i වැවිලි කර්මාන්තයේ අනු අංශ කෙරෙහි දේශගුණික විපර්යාස බලපාන අන්දම හා ඒ සඳහා ගතයුතු පියවර පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත්වීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ වැවිලි කර්මාන්තයේ අනු අංශ වල ඵලදායිතාවය හා තරඹකාරීත්වය මත දේශගුණික විපර්යාස බලපාන ආකාරය පිළිබඳව ව්‍යවහාරික පර්යේෂණ පැවැත්විය යුතු වේ.

- පූර්ණ ව්‍යවහාරික පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති සකසා මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන ලබා දී තිබීම
- පර්යේෂණ සොයාගැනීම් ප්‍රචලිත කර තිබීම හා පිලිගෙන තිබීම

MoP, NSF රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වැවිලි කර්මාන්ත සමාගම් පර්යේෂණ ආයතන විශ්ව විද්‍යාල

RPD

ii එම අනු අංශ දියුණු කිරීම සඳහා අවැසි නියමිත පියවර ගැනීමට නියමු වැඩසටහන් පැවැත්වීම.

දේශගුණික විපර්යාස නිසා පීඩාවට පත්විය හැකි වැවිලි ක්‍ෂේත්‍රයේ අංශවල අනුවර්තන සඳහා නියමු ව්‍යාපෘති පවත්වා ඒවායේ ප්‍රතිඵල කර්මාන්තකරුවන්ට ලැබීමට කටයුතු කළ යුතුය.

- නියමු ව්‍යාපෘති පවත්වා ඒවායේ ප්‍රතිඵල ප්‍රචලිත කර තිබීම

NSF රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන පර්යේෂණ ආයතන විශ්ව විද්‍යාල

RPD

iii දේශගුණික විපර්යාස නිසා ඇති විය හැකි ඵලදායීතා තක්සේරු කිරීම හා වාසිය ලබාගැනීම.

<p>දේශගුණික විපර්යාස නිසා වැඩිදුරටත් කාර්යක්ෂමතාවය අඩු අංශවල ඵලදායීතාවය හා වටිනාකම දායක කෙරෙහි ඇතිවන වාසිදායක බලපෑම් මතුකර ගැනීමටත්, ඒවායින් ප්‍රයෝජන ගැනීමටත් පර්යේෂණ කළ යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති සකසා මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන ලබා දී තිබීම ■ වාසිදායක අවස්ථාවන් හඳුනාගෙන ඒවායින් ප්‍රයෝජන ගෙන තිබීම 	<p>NSF රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන පර්යේෂණ ආයතන විශ්ව විද්‍යාල</p>	<p>RPD</p>
--	---	--	------------

ආ) දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් වලට මුහුණදීම සඳහා ප්‍රධාන කර්මාන්ත වලට සහය වීම

i දේශගුණික පීඩාවන්ට හොදුරු විය හැකි ඒ ඒ ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳ තොරතුරු ආයෝජකයන්ට හා නියාමකයන්ට ලබා ගැනීමට පහසු කිරීම

<p>සාමාන්‍ය දේශගුණික අවදානම් තොරතුරු වලට අමතරව ඒ ඒ අංශ වලට විශේෂිත වූ විශ්ලේෂණ, සිතියම් හා දේශගුණික අවදානම් සම්බන්ධ දත්ත මෙන්ම ඒවාට මුහුණ දීම සඳහා ගත යුතු ක්‍රියා මාර්ග හා උපදෙස් අදාල ආයෝජකයින්ට, ක්‍රියාකරුවන්ට සහ නියාමකයන්ට සැපයිය යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ඒ ඒ අංශ වලට විශේෂිත වූ දේශගුණික අවදානම් තොරතුරු සකස් වී තිබීම ■ එම තොරතුරු ප්‍රචලිත කර තිබීම 	<p>ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය BOI නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, වෙනත්</p>	<p>IEC</p>
--	---	---	------------

ii ප්‍රධාන කර්මාන්ත සඳහා දේශගුණික විපර්යාස අවදානම පැවරීමේ රක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග දිරිමත් කිරීම

<p>රක්ෂණය වැඩි අවදානම පැවරීමේ විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග ආරම්භ කළ යුතුය. ඒ මක් නිසාද යත් ඉදිරියේදී ඇති විය හැකි දේශගුණික අවදානම් වලින් කර්මාන්ත හා ව්‍යාපාර වලට ඇතිවිය හැකි අවදානම අඩුකර ඊට මුහුණ දීමේ ශක්තිය වැඩි කර ගැනීම සඳහා ය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ආපදා අවදානම් සඳහා රක්ෂණ වෙළඳ පොල ප්‍රවර්ධනය කර තිබීම 	<p>ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය රක්ෂණ සමාගම් කර්මාන්ත</p>	<p>IEC</p>
--	--	--	------------

iii ප්‍රධාන කර්මාන්ත සඳහා දේශගුණ වෙනස්වීමේ බලපෑම් හා ඉදිරියේදී ඒ සඳහා ගතයුතු පියවර පිළිබඳව පර්යේෂණ කිරීම.

<p>ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන කර්මාන්ත කෙරෙහි බලපාන දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධව ඇති සීමිත පර්යේෂණ ප්‍රමාණය, අවදානම හඳුනාගැනීමටත් ඇති විය හැකි වාසි සහගත තත්වයන් මතු කිරීමටත් පුළුල් කළ යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති සකසා මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන ලබා දී තිබීම ■ කර්මාන්ත කණ්ඩායම් විසින් සොයාගත් කරුණු පදනම් කරගෙන ක්‍රියාකිරීම 	<p>NSF විශ්ව විද්‍යාල කර්මාන්ත කණ්ඩායම්</p>	<p>RPD</p>
--	--	---	------------

iv කර්මාන්ත වල ඉන්ධන පිරිමැසීමේ ක්‍රියාවලි හා ප්‍රතිජනනය කළ හැකි ශක්ති ප්‍රභව භාවිතය සඳහා දිරිදීමනා ඇති කිරීම.

<p>කර්මාන්ත වල ඉන්ධන පිරිමැසීම හා ප්‍රතිජනනය කළ හැකි ශක්ති ප්‍රභව භාවිතය සඳහා දිරිදීමනා සාමන්‍යයෙන් ඇති කොට ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් බලශක්තිය ඉතිරි කිරීමට පෙළඹවිය යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ දිරිදීමනා ස්ථාපිත කර තිබීම ■ ප්‍රතිජනනය කළ හැකි ශක්ති ප්‍රභව භාවිතය වැඩිවීම 	<p>CEB කර්මාන්ත කණ්ඩායම් ශක්ති ප්‍රතිජනන තාක්ෂණ කණ්ඩායම්</p>	<p>PI</p>
---	--	--	-----------

ආ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා පීඩාවන්ට හොදුරුවීම පිළිබඳව ප්‍රධාන ආර්ථික ක්ෂේත්‍ර දැනුවත් කිරීම.

i දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ දැනුම ක්ෂේත්‍රයේ සෑම මට්ටමකම නොවැලීම.

<p>දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන කර්මාන්ත තුළ ඇති අවබෝධය සීමිතය. මේ නිසා එම දැනුම ඉක්මනින්ම වැඩිකිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතී. ගතයුතු අනුවර්තන පිළිබඳවත් ඒ සඳහා වැයවෙන මුදල පිළිබඳවත් පැහැදිලි අවබෝධයක් ලබාගැනීමට මෙය ඉවහල් වේ. මෑතකදී ආපදා අවදානම් තත්වයන් සංවර්ධන ප්‍රවාහය ට ඇතුළත් කළා සේම ආර්ථික ක්ෂේත්‍ර වලට දේශගුණික විපර්යාස අනුගත කිරීමේ දී විධිමත් වූත්, සමබර වූත් ප්‍රවේශයක් අවශ්‍යය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
---	--	---	------------

ii ප්‍රධාන ආර්ථික ක්ෂේත්‍ර තුළ දේශගුණ විපර්යාස අනුවර්තන සඳහා ධාරිතාවක් ගොඩනැගීම.

<p>දැනුම නොවැලීම සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා සෑම ප්‍රධාන ආර්ථික ක්ෂේත්‍රක් තුළම විශාල වශයෙන් තාක්ෂණික ධාරිතාවක් තිබිය යුතුය. එවැනි ධාරිතාවක් ගොඩ නැගීමේ දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තනයේදී මූලික ප්‍රමුඛතාවක් ගනී.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
---	--	---	------------

iii දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ සංවාදයක් සඳහා පාර්ශවකරුවන් බොහෝ දෙනෙකු සහභාගී කරවාගැනීම.

<p>ඉදිරි දශකය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ යෝජිත සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය සඳහා බහු පාර්ශවීය දායකයන්, පුද්ගලික විදේශීය ආයෝජකයන්, දේශීය හා විදේශීය ඉංජිනේරු උපදේශන සමාගම් සහ රක්ෂණ සමාගම් සහභාගී වෙයි. දේශගුණික විපර්යාස සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය ට අනුගත කිරීමේ දී මෙම පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වය වැදගත්ය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
--	--	---	------------

**උපායමාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 5:
ස්ථානාත්මක සම්පත් සහ ජෛව විවිධත්වය දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් ආරක්‍ෂා කර ගැනීම**

මෙදිහත් වියයුතු ක්‍ෂේත්‍ර **ප්‍රති** **ප්‍රධාන** **ක්‍රියාකාරකම්**
දර්ශකය **හවුල්කර** **මාදිලිය**

අ) මිනිසාගේ ශක්තිමත් පැවැත්ම සහ පරිසර පද්ධති සේවා සඳහා අවශ්‍ය ජලය ප්‍රමාණාත්මකවත් ගුණාත්මකවත් ලැබෙන බව සහතික වීම.

i ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ නිර්දේශ යොදා ගනිමින් කාර්යක්ෂමව ජල සම්පත භාවිතා කිරීම හා සංවර්ධනය කිරීම.

<p>බහුවිධ ජල පරිභෝජකයින් හඳුනා ගෙන ඔවුන් අතර සම්බන්ධීකරණයක් ඇති කොට, කාර්යක්ෂම වූ ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ ක්‍රියා ස්ථාපිත කිරීම තුළින් අනාගත ජල සුරක්ෂිතභාවය හා අඛණ්ඩ පරිසර පද්ධති සේවාවක් තහවුරු කළ යුතුව තිබේ. ඒ සඳහා භූ දර්ශන පරිසර පද්ධති සේවා ප්‍රවීණතාවය අවශ්‍ය වන අතර භූගත හා මතුපිට ජලය මෙන් ම වැසි ජලය භාවිතය, ගංගා ද්‍රෝණි ජලය හැරවීම, ජලයේ තත්වය අධීක්ෂණය කිරීම (ලබන ජලය ඇතුළුවීම වැළැක්වීම ද ඇතුළත්ව) තෙත්බිම් හා ජල මූලාශ්‍ර ආරක්‍ෂා කිරීම, භූගත ජලය කෙරෙහි බලපාන විදේශික ජීවීන් කළමනාකරණය කිරීම ආදිය ඇතුළත් වේ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණ සැලැස්මක් ක්‍රියාත්මක කිරීම ■ විශාල ගංගා සඳහා පාරිසරික ගලායෑම් ■ ජල සම්පත් කළමනාකරණය සඳහා යටත් පිරිසෙයින් එක් ව්‍යාපෘතියක් සඳහා වත් පරිසර පද්ධති ප්‍රවේශය යොදා ගැනීම 	<p>DoI ජාතික ජල සම්පත් මණ්ඩලය, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වෙනත්</p>	<p>PI / IEC</p>
--	---	--	-----------------

ii විවිධ ජලය භාවිතයන් සඳහා යන පුරුදු පිළිබඳව හවුල් පර්යේෂණ ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

<p>විවිධ ගිවිසුණා හා තාක්ෂණ පහසුකම් ඇති බහුවිධ පාර්ශවකරුවන් අතර හවුල් පර්යේෂණ පැවැත්වීම අවශ්‍යය. ඒ තේතුවෙන්, භූගත හා මතුපිට ජලය බහුවිධ අවශ්‍යතා සඳහා කාර්යක්ෂමව භාවිතා කිරීමත්, ජල මූලාශ්‍ර හා තෙත්බිම් සඳහා අඛණ්ඩ පරිසර පද්ධති සේවා සුරැකීමත් වැනි නොදු පුරුදු ප්‍රතිඵල ලෙස ලැබෙනු ඇත.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ බහුවිධ පර්ශවකරුවන්ගේ හවුල් පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති ඇති කිරීමේ ක්‍රමයක් පිහිටුවීම 	<p>CEA, DoF, NSF, විශ්ව විද්‍යාල වෙනත්</p>	<p>RPD CB/IS</p>
---	--	--	----------------------

iii ජල සම්පත් කළමනාකරණය සම්බන්ධීකරණය කිරීම සඳහා ආයතනයක් පිහිටුවා එය ශක්තිමත් කිරීම.

<p>ගිවිසුණා හා තාක්ෂණ පහසුකම් වල හවුල් භාවිතය ඇතිකිරීම පිණිස විවිධ පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයෙන්, භූගත හා මතුපිට ජලයේ (දිවයින පුරා හා වෙරළබඩ) ගුණාත්මක භාවය අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා දිගු කාලීන වැඩපිළිවෙලක් ස්ථාපිත කළ යුතුව තිබේ. අධීක්ෂණය තුළින් භාවිතයට සුදුසු උසස් ගුණාංගයන් යුත් ජලයන්, පරිසර පද්ධති සේවා සහ ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණයන් ඇති කළ යුතුය. අධීක්ෂණය කළ යුත්තේ (i) අපවිත්‍ර වීම/විෂද්‍රව්‍ය හා ලවණාභාවය (ii) ජල ධාරා (විශේෂයෙන් විඳි දේශගුණයේදී) (iii) ජල මූලාශ්‍ර කෙරෙහි බලපාන දේශගුණික විපර්යාස වේ</p> <p>දැනට විවිධ ආයතන ජලය සම්බන්ධ කටයුතු වල යෙදී සිටියද ඔවුනතර ඇති වගකීම හා සම්බන්ධීකරණය අල්පය. විවිධ පාර්ශව කරුවන් විසින් කරනු ලබන ජල සම්පත් කළමනාකරණය සම්බන්ධීකරණය කිරීමට මධ්‍යම ආයතනයක් පිහිටුවා එය ශක්තිමත් කිරීම අවශ්‍යය. එහිදී ජාතික හිඟ සහ ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීම වැදගත් ය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ජල සම්පත් සඳහා නියාමක ආයතනයක් පිහිටුවා තිබීම ■ ජල සම්පත් සඳහා හිඟ හා ප්‍රතිපත්ති සංකෝචනය වීම 	<p>ජාතික ජල සම්පත් මණ්ඩලය, වාර්මාර්ශ දෙපාර්තමේන්තුව, වෙනත්</p>	<p>PI, CB/IS</p>
--	---	--	------------------

ආ) භෞමික පරිසර පද්ධති සහ එම සේවා සතු දේශගුණ විපර්යාස වලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව නංවාලීම.

i පරිසර පද්ධති වල හා ජීවීන්ගේ ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය වැඩි කිරීම සඳහා කැලෑ හා වාසස්ථාන එකිනෙකට යා කිරීම/සංරක්ෂණය කිරීම/ප්‍රකෘතිමත් කිරීම.

<p>වනාන්තර හා අනෙකුත් භෞමික වාසභූමි ද ඒවා තුළ ඇති ජීවීන්ගේ ද ඔරොත්තුදීමේ ශක්තිය වැඩි කිරීම සඳහා සෑම දේශගුණික කාලපරාසයකම මනා කළමනාකරණයක් සහිත ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ ස්ථාපිත කළ යුතුව තිබේ. පරිසර පද්ධති ප්‍රවේශය යොදා ගනිමින් ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ හා ඒවායේ ස්ථාරක්ෂක කලාප ද අනෙකුත් භෞමික වාසභූමි ද සඳහා පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වය ඇතිව ඒකාබද්ධ කළමනාකරණ ක්‍රියා ස්ථාපිත කළ හැක. දැනටමත් තර්ජනයට ලක් වී ඇති හෝ දේශගුණික විපර්යාසයන් බලපාන ආවේණික/ජනකාන්ත /අවශිෂ්ට හෝ කේන්ද්‍රගලා ම සිටිත් සිටින ප්‍රදේශ හෝ කැබලි වූ වනාන්තර පිළිබඳව දැඩි අවධානයක් යොමුකළ යුතුය. මහජනතාව, ප්‍රජාව හා පොද්ගලික අංශයේ හවුල් සහභාගිත්ව ප්‍රවේශය මගින් කැබලි වූ වනාන්තර සම්බන්ධ කිරීම සඳහා වන වගාව, ගෙවතු වගාවන් හා බෝග වගාවන් යොදා ගත හැක.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ආරක්ෂිත කලාප හා ස්ථාරක්ෂක කලාප එකිනෙකට සම්බන්ධ කරන්නාවූත් සත්ව මංකඩවල් වල පැවැත්ම තහවුරු කරන්නාවූත් උපාය මාර්ග සැලසුමක් ස්ථාපිත කර තිබීම 	<p>DoF DWLC CCD වෙනත්</p>	<p>PI, PhI</p>
---	--	---------------------------------------	----------------

ii ඒකීය වන වගාවකි බහු වාර්ගික වන වගාවන් බවට පත්කිරීම.

දේශගුණික විපර්යාස බලපෑම් නිසා ඒකීය වන වගාවේ ඵලදායිතාවය ට හා පැවැත්මට බාධා ඇති විය හැකිය. මෙම වන වගා විවිධ වර්ගයන් යුත් මිශ්‍ර වන වගා කිරීමෙන් වන ජීවිතට යහපතක් වන අතර කෘමි උවදුර ද, ඉඩම් පරිහානියණිය ද පසේ තෙතමනය හැනිවීම ද වැළැක්වේ. වැවිලි හෝන වර්ග හා ප්‍රදේශයේ ඇති පැළෑටි වර්ග මිශ්‍ර කිරීමේ පර්යේෂණ දිරිගැන්විය යුතුයි.

■ ඒකීය වන වගා ප්‍රදේශ මිශ්‍ර වන වගා කිරීමේ ප්‍රමාණය DoF DoA Phi

iii ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීමට හා වනාන්තර වෙනත් භාවිතයන්ට නොගැනීම පිණිස ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

ව්‍යාප්තවීමේදී යෝග්‍ය නොවන අපවර්තනය හා ඉඩම් බෙදුම් (විශේෂයෙන් කඳු බෑවුම් හා කුඹුරු) අවම කළ යුතුය. ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති වලට අනුකූලව හු දර්ශන මට්ටමේ සැලසුම් යටතේ භෞමික ජෛව විවිධත්වය සුරැකීම ප්‍රවර්ධනය කළ යුතුවේ. පරිසර පද්ධති ප්‍රවේශය යොදා ගනිමින් පාරිභවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වය ඇතිව ඉඩම් පරිහරණ කලාපනය ස්ථාපිත කොට වනාන්තර සහ ආශ්‍රිත තෙත්තුම්, වෙරළබඩ හා කෘෂිකාර්මික පරිසර පද්ධති ඒකාබද්ධ කළමනාකරණයකට භාජනය කළ හැකිය. වනාන්තර ප්‍රතිස්ථාපනය ද යෝග්‍ය විශේෂ යොදා ගනිමින් වන ආවරණය වැඩි කිරීම ද කළ යුතුය.

■ ජෛව විවිධත්වය පදනම් කර ගත්තා වූත් ජෛව විවිධත්ව වටිනාකම සළකා බැලෙන්නා වූත් ඉඩම් තක්සේරු කිරීමේ රටපුරා දියත් කිරීම MoE MoE PI නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, DoA පළාත් පාලන ආයතන වෙතත්

iv සෑම දේශගුණික කලාපයකම ආරක්ෂිත කලාප ස්ථාපිත කිරීම හා පවතින ආරක්ෂිත කලාප කාර්යක්ෂමව කළමනාකරණය කිරීම.

වනාන්තර හා තෘණා භූමි ද ඒවා තුළ ඇති ජීවිතයේ ද ඔරොත්තුදීමේ ශක්තිය වැඩි කිරීම සඳහා සෑම දේශගුණික කලාපයකම මහා කළමනාකරණයක් සහිත ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ ස්ථාපිත කළ යුතුව තිබේ. පරිසර පද්ධති ප්‍රවේශය යොදා ගනිමින් ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ හා ඒවායේ ස්චාරක්ෂක කලාප ද අනෙකුත් භෞමික වාසභූමි ද සඳහා පාරිභවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වය ඇතිව ඒකාබද්ධ කළමනාකරණ ක්‍රියා ස්ථාපිත කළ හැක. තෙත්කලාපයේ ඇති පිරිනුණ වනාන්තර කැබලි පිළිබඳව දැඩි අවධානයක් යොමුකළ යුතුය. ඒවා සාරවත් කොට සම්බන්ධ කිරීම සඳහා සහභාගිත්ව ප්‍රවේශය මගින් වන වගාව, ගෙවතු වගාවන් හා බෝග වගාවන් යොදා ගත හැක.

■ ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ කළමනාකරණ සැලසුම් තිබීම ■ අධීක්ෂණය සිදුවීම DoF DoF PI DWLC වෙතත්

ඇ) ගොදුරු වීමට ඉඩ ඇති වෙරළ හා සමුද්‍රික පරිසර පද්ධතිය හා බැඳුණු ජීවිතයේ ඔරොත්තු දීම ශක්තිය දියුණු කිරීම.

i ප්‍රධාන වශයෙන් "විශේෂ ප්‍රදේශ කළමනාකරණය" තුළ ඒකාබද්ධ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ වැඩපිලිවෙල ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

සියලුම වෙරළාශ්‍රිත සංවර්ධන ක්‍රියාවන් කළ යුත්තේ වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ සම්බන්ධීකරණය හා අනුමැතිය යටතේය. එම ක්‍රියාවන් "වෙරළ කලාපීය කළමනාකරණ සැලසුමේ" හා "පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීමේ" අවශ්‍යතාවයන්ට ද ජාතික ඉඩම් පරිහරණ සැලසුමට ද අනුකූල විය යුතුය. දැනට තිබෙන හා නව "විශේෂ ප්‍රදේශ කළමනාකරණ" සැලසුම්ද සකස් කර ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍යයි. සියලුම පාරිභවකරුවන් හා සාකච්ඡා කර "විශේෂ ප්‍රදේශ කළමනාකරණ" ප්‍රදේශයන්හිදී ඒකාබද්ධ වෙරළ කලාපීය කළමනාකරණ වැඩ පිලිවෙල දියත් කළ යුතුය. අනවශ්‍ය වෙරළ කලාපීය සංවර්ධන හා ජනාවාස අඩු කිරීම සඳහා වෙරළ කලාපීය කළමනාකරණ සැලසුම් හා පරිසර බලපෑම් ඇගයීම් ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කළ යුතුය. මෙය කිරීමට වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ (CCD) තාක්ෂණ සැලසුම් කරුවන්ගේ ධාරිතාවය වැඩිකළ යුතු අතර වෙරළ කලාපීය කටයුතු වල නිරත වී සිටින ආයතන සම්බන්ධීකරණය ද කළ යුතුයි.

■ "විශේෂ ප්‍රදේශ කළමනාකරණය" ක්‍රියාත්මක වීම CCD NARA වෙතත් PI, CB/IS

ii පිරිහෙමින් පවතින වෙරළාශ්‍රිත පරිසර පද්ධතියකුත්, වඳ වී යන වෙරළාශ්‍රිත ජීවිතයන් ප්‍රතිස්ථාපනය හා පුනරුත්ථාපනය කිරීම.

වැරදි ඉඩම් පරිහරණයක්, යෝග්‍ය නොවන අපවර්තනයන්, වෙරළ බාදනයන්, අපවිත්‍රවීමත් නිසා බොහෝ වෙරළ පද්ධතීන් පරිහානියට පත්වී ඇත. එමෙන්ම වාණිජමය වශයෙන් වැදගත් ජීවිතයන් අස්වැන්න ප්‍රමාණයට වඩා නෙලාගෙන ඇත. පාරිභවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයන් වෙරළ සම්පත් ධරණීය අයුරින් භාවිතා කිරීමටත්, අනිජනන ව්‍යාපෘති ඇති කිරීමටත්, වාණිජමය වශයෙන් වැදගත් ජීවිතයන් අස්වැන්න නෙලීම නිරසාර ලෙස පවත්වාගැනීමටත් අදාළ වනසේ ව්‍යාපෘති ඇති කළ යුතුය.

■ වෙරළාශ්‍රිත ප්‍රධාන පරිසර පද්ධතීන් පුනරුත්ථාපනය කිරීම CCD NARA වෙතත් RPD, Phi

අ) අභ්‍යන්තර තෙත් බිම් හා ඒ ආශ්‍රිත විශේෂ වල දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑමට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව නංවාලීම.

i වැසි ජලය රැඳෙන නාගරික වතුර බිම් ආරක්‍ෂා කර ගැනීම සහ ඒවා වෙනත් භාවිතවලට යෙදීම අවම කර ගැනීම.

<p>නාගරික ප්‍රදේශවල වතුරබිම් හා ජලය රැඳෙන පහත්බිම් ගොඩ නොකර ආරක්‍ෂා කිරීම ඉතා වැදගත්ය. තෙත්බිම් ගොඩ කිරීම දැනටමත් නගරවල ජල ගැලීම් වලට හේතු වී ඇති අතර අනාගතයේ දේශගුණික විපර්යාසයන් සමඟ එය තවදුරටත් උග්‍ර විය හැකිය. නාගරික තෙත්බිම් ආරක්‍ෂා කිරීම, නාගරික ජෛව විවිධත්වය සුරැකීමට හා වඩාත් වීමට හේතු වේ. එමගින් තෙත්බිම් පාරිසරික පද්ධති හා එහි ජීවීන් දේශගුණික විපර්යාසවලට ඔරොත්තු දෙනු ඇත. මිනිසාගේ යහපත සඳහා අවශ්‍ය පාරිසරික සේවාවන්ද ඉන් ඉටුවේ. ආරක්‍ෂිත කලාප හෝ පාරිසරික ආරක්‍ෂා කලාප වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමෙන් සහ විනෝදය සඳහා හා නාගරික කෘෂි කටයුතු වැනි විකල්ප සංවර්ධන ක්‍රියා ඇති කිරීමෙන් මෙම වතුර බිම් හා ජලය රැඳෙන පහත්බිම් ආරක්‍ෂා කරගත යුතුය. එය අඛණ්ඩ පාරිසරික පද්ධති සේවාවක් ලබාදීමට උපකාරී වේ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ නාගරික පහත්බිම් ගොඩ කිරීම දැඩි ලබන වරදක් කිරීම ■ නාගරික තෙත්බිම් විනෝදය සඳහා වෙන්කල ප්‍රදේශ ලෙස පාලනය කිරීම 	<p>නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන පළාත් පාලන ආයතන වෙනත්</p>	<p>PI, IEC</p>
---	--	---	----------------

ii කම්මානිත ශාලාවලින් බැහැර කරන දියර සහ ඝන අපද්‍රව්‍ය තෙත් බිම්වලට ගලා ඒම වැළැක්වීම.

<p>රට තුළ තෙත් බිම්වලට කම්මානිත ශාලාවලින් බැහැර කරන ඝන අපද්‍රව්‍ය, දියරයන් හා අනිකුත් අපවිත්‍ර දෑ මුදා හැරීම වැළැක්විය යුතුය. මේ සඳහා කම්මානිත වෙනුවෙන් පහවා ඇති හිනි රෙගුලාසි හා පහත්බිම් සංරක්‍ෂණය සඳහා පහවා ඇති හිනි රෙගුලාසි උපයෝගී කරගත හැක. ඊට අමතරව තෙත්බිම් අධීක්‍ෂණය කාර්යක්‍ෂමව හා හිසි පරිදි පවත්වාගෙන යාම දිරි දීම කළ යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ අපද්‍රව්‍ය මුදා හැරීම පෙර පිරිසිදු කිරීමේ ව්‍යාපෘති ස්ථාපිත කර තිබීම ■ අපද්‍රව්‍ය ප්‍රතිචක්‍රීකරණය ■ අපද්‍රව්‍ය මුදා හැරීම සඳහා මාර්ගපදේශන ඇරඹීම 	<p>CEA රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන පළාත් පාලන ආයතන වෙනත්</p>	<p>PI, IEC</p>
--	--	--	----------------

iii මුහුදුකරයේ මිරිදිය තෙත් බිම් තුළට කරදිය ගලා ඒම පාලනය කිරීම හා කළමනාකරණය කිරීම.

<p>වෙරළ කලාපීය තෙත්බිම් (ස්වාභාවික සහ මිනිසා විසින් වෙනස්කම් ඇති කරන ලද) සහ ජෛව විවිධත්වය මුහුදු ජලය කාන්දු වීමෙන් පරිහානියට පත්වීම වලක්වා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මේ සඳහා තිරතූරුව වෙරළ කලාපයේ මතුපිට ජලය සහ භූගත ජලය පරීක්ෂාවට ලක්කල යුතු වේ. පාරිසරික ගලායාම් සහ භූගත ජලය අසීමිත ලෙස පරිහරණය කිරීම පාලනය ද ගැටළුව තවත් උග්‍ර කරන වැලි ගොඩ දැමීම පාලනය ද කළ යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ සියළුම ගංගා දෝණි වලින් වෙරළබඩට එන අවම ගලා යාම් තීරණය කිරීම ■ වැලි ගොඩ දැමීම පාලනය කිරීම 	<p>CCD Dol වෙනත්</p>	<p>RPD, Phi</p>
---	--	----------------------	-----------------

iv අදාළ පාර්ශවයන් හරහා තෙත්බිම් කළමනාකරණය සහ සම්බන්ධීකරණය ශක්තිමත් කිරීම.

<p>සියළුම ආයතන තෙත්බිම් කළමනාකරණය කිරීම සඳහා අනුකූලතාව කලයුතු වේ. සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණය ශක්තිමත් කිරීම තුළින් ජාතික තෙත්බිම් ප්‍රතිපත්තියට, ජාතික පාරිසරික පනතට සහ වෙනත් අණ පනත්, ප්‍රතිපත්ති සහ සැලසුම් වලට අනුකූලතාවය ඇතිකළ යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණය පිහිටුවා ක්‍රියාත්මක වීම 	<p>CEA MoE</p>	<p>CB/IS, PI</p>
---	---	----------------	------------------

ඉ) දේශගුණ විපර්යාසයන් නිසා ජෛව විවිධත්වයට සිදුවන බලපෑම හේතු කොට ගෙන ඇතිවන සමාජ ආර්ථික කරුණු පිළිබඳ කටයුතු කිරීම.

i ජෛව විවිධත්වයන් කෙරෙහි ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාසයන් ගම් මට්ටමේ ප්‍රජාවට කෙසේ බලපෑම් ඇති කරන්නදැයි හඳුනාගැනීම හා ඒ සඳහා කටයුතු කිරීම.

<p>දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් ජෛව විවිධත්වය මත යැපෙන ප්‍රජාවගේ ජීවනෝපායන්ට, සංස්කෘතික අංග වලට සහ ජීවන රටාවලට සිදුවන බලපෑම හඳුනාගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. දේශගුණික විපර්යාස නිසා සතුන්ගේ සංවර්ණ රටාවට සහ භූගෝලීය පැතිරීමේ ඇතිවිය හැකි වෙනස්කම් නිසා මිනිසා සහ වනජීවීන් අතර සිදුවිය හැකි ගැටුම්කාරී තත්වයන් පිළිබඳවද අවබෝධ කරගත යුතු වේ. සංරක්‍ෂණය සඳහා ක්‍රියාමාර්ග තක්සේරු කිරීමෙන් පසුව හඳුනාගත් ගැටළු වලට විසඳුම් සෙවීම සිදුකල යුතුවේ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ මානව ජනාසවලට සිදුවන බලපෑම් තක්සේරු කිරීම 	<p>MoE NSF පළාත් පාලන ආයතන වෙනත්</p>	<p>RPD</p>
---	--	--------------------------------------	------------

ii අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී විකල්ප ජීවනෝපායන් කරා යාමට හා හා නැවත පදිංචි කිරීමට ප්‍රජාවන්ට සහාය වීම.

<p>දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑමෙන් ජීවනෝපාය මාර්ග අවදානමට පත් වීමට ඉඩැති ප්‍රජාව ඒ සඳහා උපාය මාර්ග සැකසීමේ දී සහභාගී කරවා ගත යුතුය. අවශ්‍යවන නැවත පදිංචි කරවීමේ උපාය මාර්ග සැකසීමේදී ද ඔවුන් සහභාගී විය යුතු වේ. තවද විකල්ප ජීවනෝපාය මාර්ග සොයා බැලීම ද කළ යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ගොදුරු වීමට ඉඩැති ප්‍රජාව හඳුනා ගෙන තිබීම ■ විකල්ප ජීවනෝපාය මාර්ග පිළිබඳ නියම මැඩිසර්වන්ත පැවැත්වීම 	<p>වෙනත් පළාත් පාලන ආයතන වෙනත්</p>	<p>RPD, Phi</p>
---	--	------------------------------------	-----------------

ඊ) ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම් පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත්වීම, අධීක්ෂණය කිරීම හා ක්‍රියා කිරීම.

i) දේශගුණික විපර්යාස හා භෞමික ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ දැනුම වැඩි කිරීම සඳහා පර්යේෂණ හා අධීක්ෂණ වැඩ සටහන් ඇති කිරීම.

දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් භෞමික ජීවින්ට සිදුවිය හැකි බලපෑම පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත්වීම වැදගත්ය. ඒ මගින් අනුවර්තනයට අවශ්‍ය මැදිහත්වීම් මොනවාද? කොතැනටද? යන්න අවබෝධ වනු ඇත. මේ සඳහා වනාන්තර ශාක විශේෂ වල ජීවර්තු විද්‍යාත්මක අධ්‍යයන කළ යුතුය. දේශගුණික විපර්යාස වාසස්ථාන සහ සතුන් පිළිබඳවද සිදු කරන බලපෑම අධීක්ෂණය කළ යුතුය. දර්ශක විශේෂ වන උභය ජීවී විශේෂ, මිරිදිය කකුළුවන් ආදිය පිළිබඳව වඩාත් විමසිලිමත් විය යුතුය. දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම අධීක්ෂණය සඳහා අවශ්‍ය දැනුම, විශේෂයෙන්ම ජීවී විශේෂ හඳුනාගැනීම, ජෛව විවිධත්ව විමසුම, වර්ෂා රටා අධ්‍යයනය, සංරක්ෂණ ජීව විද්‍යා මූලධර්ම, ජීවර්තු විද්‍යාත්මක නියැදි ගැනීම, ශාක නිදර්ශක සහ අවට උෂ්ණත්වය හා වර්ෂාපතනය පිළිබඳ නිවැරදි දත්ත නිසි අයුරින් රැස් කීම ආදිය පිළිබඳ ධාරිතාව නංවාලීමට පුහුණු වැඩසටහන් පැවැත්විය යුතුය.

- බලපෑමට ලක්විය හැකි ජීවී විශේෂ සහ පරිසර පද්ධති හඳුනා ගැනීම
  - ජීවී විශේෂ සහ පරිසර පද්ධතිවලට ගැලපෙන අනුවර්තන ක්‍රියා මාර්ග ප්‍රමුඛතා ගත කිරීම
	NSF MoE වෙනත්	RPD

ii) දේශගුණික විපර්යාස හා ජලජ ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ දැනුම වැඩි කිරීමට පර්යේෂණ හා අධීක්ෂණ වැඩ සටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් වෙරළබඩ සහ මිරිදිය ජෛව විවිධත්වයට සිදුවිය හැකි බලපෑම පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත්වීම වැදගත්ය. ඒ මගින් අනුවර්තනයට අවශ්‍ය මැදිහත්වීම් මොනවාද? කොතැනටද? යන්න අවබෝධ වනු ඇත. වෙරළබඩ ජලයේ ගුණාත්මක නිර්ණායකයන් වන ආම්ලිකතාවය, උෂ්ණත්වය හා ලවණතාවය අධීක්ෂණය කළ යුතුයි. මිරිදිය ජලයට ලවණතාවය කාන්දුවීම අධීක්ෂණය වැදගත් වන්නේ මිරිදිය මත්ස්‍ය වගාවේ දී තෝරාගත් යුතු මත්ස්‍ය විශේෂ පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට උපකාරී වන නිසාය. එමෙන්ම මසුන්ගේ ව්‍යාප්තියෙහි සිදුවන වෙනස්කම් වලට අනුව ධීවරයන්ට හැකි ගැසීමට හැකිවනු ඇත. පර්යේෂණ ප්‍රවීපල වඩාත් පුළුල්ව ප්‍රචාරණය කල යුත්තේ ධීවරයන්ට ඔවුන්ගේ සාම්ප්‍රදායික ධීවර ක්‍රම සහ ප්‍රදේශ, වකවානු සහ දියබේ ගැඹුර පිළිබඳව ද ලැබෙන තොරතුරු අනුව අල්ලා ගත හැකි මත්ස්‍යයින් ගැන අවබෝධයක් ලැබෙන නිසාය. මිරිදිය ජලාශ අධීක්ෂණය සහ තර්ජනයට ලක් වූ ජල ජීවීන් පිළිබඳ විමසීම උනන්දු කළ යුතුය. ඒ මගින් ජෛව විවිධත්වයට සහ පාරිසරික සේවාවන් වලට සිදුවිය හැකි සාමාන්‍ය බලපෑම් අවම කරගත හැකිවේ සියළුම දේශගුණික කලාප පිළිබඳව කලින් කල සිදු කරන අධීක්ෂණ හරහා දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් කල්තියා හඳුනාගැනීමට අවස්ථාව ලැබේ.

- මිරිදිය, කරදිය සහ කලපු පාරිසරික පද්ධති සඳහා ගත යුතු අනුවර්තනය හඳුනා ගෙන ප්‍රමුඛතා ගත කොට තිබීම
  - හඳුනාගත් ජීව විශේෂ බෝ කිරීමේ වැඩ සටහන් අවශ්‍ය මට්ටමට වර්ධනය කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම
  - තව දුරටත් පර්යේෂණ සිදුකල යුතු පැති
	CCD NARA වෙනත්	RPD

iii) ආගන්තුක ආක්‍රමණික ජීවීන්ගේ පැතිරීම, ස්ථාපිත වීම හා පැතිරීම අවම කිරීම.

ආගන්තුක ආක්‍රමණික ශාක විශේෂ පැතිරීම වලක්වා ගැනීමට දැඩි පියවර ගත යුතුය. ස්වාභාවික සහ වෙනස් කරන ලද පාරිසරික පද්ධති වල ඒවා ස්ථාපිත වේදැ යි නිරතුරුවම සොයා බැලිය යුතු වේ. එමෙන්ම දැනට තිබෙන විශේෂ වල ව්‍යාප්තිය වැළැක්විය යුතුය. ස්වාභාවික සහ වෙනස් කරන ලද පාරිසරික පද්ධති වලට දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑමෙන් සිදුවිය හැකි බලපෑම් පිළිබඳ විමර්ශනය කිරීම සඳහා කුසලතාවයන් වැඩි දියුණු කල යුතුය. වනාන්තර වල (වනාන්තර අනුපෝයාකරු මැරියාම ආක්‍රමණික විශේෂ ව්‍යාප්තවීමට උපාකාරී වනු ඇත) වෙරළ කලාපයේ (කොරල් පර මිය යාම සහ අව පැහැවීම නිසාම ආක්‍රමණික විශේෂ ව්‍යාප්ත වීම) සහ තෙත්බිම් වල ආක්‍රමණික විශේෂ පැතිර යනු ඇත. මේ සඳහා විශ්ව විද්‍යාල සහ පර්යේෂකයන්ගේ සහය ලබාගත යුතුය. තෝරාගත් ආක්‍රමණික ශාක පිළිබඳ හැදෑරීමට අවශ්‍ය කුසලතා වර්ධනයකර ගැනීමට සහය විය යුතුය. ජෛව විවිධත්වය අභ්‍යන්තරව මෙන්ම බාහිරව සංරක්ෂණය සඳහා වගකිව යුතු ආයතන වල ධාරිතාවය තව දුරටත් ඉහල නැංවිය යුතු වේ.

- වැදගත් පාරිසරික සහ කෘෂිකාර්මික පද්ධති සඳහා ආක්‍රමණික විශේෂ අධීක්ෂණය සහ පාලනය කිරීමේ වැඩසටහන් පිහිටුවා තිබීම
	DoF DWLC DoA වෙනත්	Phi, RPD

උ) ජෛව විවිධත්වය හා පරිසර පද්ධතිය සේවා සංරක්ෂණය පිළිබඳ පාර්ශවකරුවන්ගේ දැනුම වැඩිකර ඔවුන් සජීවකරණය කිරීම.

i පරිසර පද්ධතීන් තුළ දැනට පවතින ප්‍රශ්න අවම කිරීම සඳහා අවධානය යොමු කිරීම.

<p>දීර්ඝ කාලයක් මුලල්ලේ පාරිසරික පද්ධති සංරක්ෂණ කිරීමේදී පවතින ගැටළු, දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑමෙන් උග්‍ර වීමට පෙර විසඳා ගත යුතු බව, සියළුම පාර්ශවකරුවන්ට සන්නිවේදනය කළ යුතුය. මූලික පත්‍රිමය වන්නේ පාරිසරික පද්ධතිය මත දැනටමත් ඇති පීඩනය අවම කිරීමෙන් දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම්වලට ඔරොත්තු දීමේ ස්වාභාවික හැකියාව වර්ධනය කර ගත හැකි බවයි.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
--	--	---	------------

ii සංරක්ෂණ කටයුතු සඳහා පරිසර පද්ධති ප්‍රවේශය භාවිතා කිරීම පිළිබඳ දැනුම හා පුහුණුව වැඩි දියුණු කිරීම.

<p>පීචි විශේෂ සහ පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය සඳහා ජනතා දැනුවත් වීම ඉහල ගියද, නව සංකල්පයක් වන පාරිසරික සේවා පිළිබඳ දැනුම පිළිබඳ ඇත්තේ සීමිත අවබෝධයකි. මෙම දැනුම තව දුරටත් වර්ධනය කිරීමෙන් දේශගුණික අනුවර්තන සඳහා ඒකාබද්ධ පාරිසරික පද්ධති ප්‍රවේශයක් ගත හැකිය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
--	--	---	------------

iii දේශගුණික අනුවර්තන ක්‍රියාදාමයන් පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත් වීම සඳහා ශිෂ්‍යයන්ගේ හා සංරක්ෂණ ආයතන වල නිලධාරීන්ගේ ධාරිතාවය ගොඩනැගීම.

<p>වෙරළ, ජලජීවී, වනජීවී, සහ වනාන්තර සංරක්ෂණය පිළිබඳ ක්‍රියාත්මක වන ආයතන ඔවුන්ගේ මෙහෙයුම් අවශ්‍යතා සඳහා අධ්‍යයන හා අධ්‍යයන කටයුතු වල යෙදේ. දැන් ඔවුන්ට දේශගුණ බලපෑම් පිළිබඳව ද තක්සේරු සිදු කිරීමට අවශ්‍ය වනු ඇත. එමෙන්ම ගත යුතු අනුවර්තන ක්‍රියා මාර්ග පිළිබඳව සොයා බැලීමට සිදුවනු ඇත. එම නිසා ඔවුන්ගේ පර්යේෂණ හැකියාව වර්ධනය කළ යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
---	--	---	------------

iv ජලජ හා මුහුදු පරිසර පද්ධතීන්ගේ වටිනාකම් පිළිබඳව මහජනතාවගේ දැනුම වැඩි කිරීම.

<p>ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණය සඳහා රට වටා ඇති සාගරය මෙන්ම අභ්‍යන්තර ජලාශ පද්ධති ද බලපා ඇත. දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තන සැකසීමේ දී මෙය අවධානයට ගත යුතුය. විශේෂයෙන්ම තෙත් බිම් වල වටිනාකම සහ බලපෑමට ලක්විය හැකි වෙරළ කලාපීය පරිසර පද්ධතිය පිළිබඳව විශේෂයෙන්ම සැලකිලිමත් විය යුතුය.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
---	--	---	------------

v පුළුල්ව පැතිරී ගිය පාර්ශවකරුවන් සමග සංවාදයක් ගොඩනැගීම.

<p>දේශගුණික විපර්යාස සඳහා වූ අනුවර්තන සැමට පොදු වේදිකාවක් කරගනිමින් ජෛව විවිධත්වය සහ පාරිසරික පද්ධති සංරක්ෂණය කලමනාකරණය සඳහා නව මං පෙත් විවර කර ගත හැකිය. එහිදී මූලිකව සහ අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම ගත යුතු පියවර වන්නේ - රාජ්‍ය, අධ්‍යාපනික, සිවිල් සමාජය සහ පුද්ගලික අංශයන්හි සියළු පාර්ශවකරුවන් නර්ජන සහ ප්‍රතිචාර පිළිබඳව විමසීම සඳහා මැදිහත් කරගත ගැනීමයි.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න 	<p>තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදනය සඳහා වූ උපාය මාර්ග බලන්න</p>	<p>IEC</p>
---	--	---	------------

ඇමුණුම 3:

ව්‍යාපෘති සංකල්ප ලැයිස්තුව

පහත සඳහන් වන්නේ මෙම ක්‍රමෝපාය සකස් කිරීමේ ක්‍රියාවලියට සහභාගී වූ පාර්ශවකරුවන් විසින් සකස් කොට ඉදිරිපත් කරන ලද ව්‍යාපෘති සංකල්පනා නාමාවලියයි. මෙම ව්‍යාපෘති සංකල්පනා අමතර වෙට්මක් ලෙස පාරිසරික අමාත්‍යාංශයේ දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය මගින් ලබාගත හැකිය. අදාළ පුද්ගල/ආයතන වල තොරතුරු සඳහන් විස්තරයක් ද එයට ඇතුළත් කොට ඇත.

උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 1: ජාතික සංවර්ධනයට සහ සැලසුම්කරණයට දේශගුණික විපර්යාස අනුගත කිරීම

MS-1	දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන ජාතික සංවර්ධන සැලසුම් වලට අනුගත කිරීම (IUCN)
MS-2	දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන නාගරික සංවර්ධන සැලසුම් ක්‍රියාවලියට අනුගත කිරීම (ප්‍රැක්ටිකල් ඇක්ෂන්)
MS-3	ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණික විපර්යාස පර්යේෂණ වල පවතින හිඳුස හඳුනා ගැනීම සහ එයට විසඳුම් සැපයීම (NSF)
MS-4	දේශගුණික විපර්යාස, කෘෂිකර්මය සහ ජීවනෝපාය සඳහා අධ්‍යයන මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීම (කෘෂිකර්ම පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය)
MS-5	පාසැල් මූලික කර ගත් දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන සහ ආපදා අවදානම අවම කිරීමේ වැඩසටහන (කෘෂිකර්ම පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය)
MS-6	දේශගුණික විපර්යාස සඳහා විශේෂ අවධානය යොමු වන ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණය පිළිබඳ දැරියාපති උපාධි වැඩසටහන (පශ්චාත් උපාධි ආයතනය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය)

උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 2: මානව ජනාවාස දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ගොඩනැගීම

HS-1	අඩු ආදායම් ලාභී ප්‍රජාවලේ ජීවනෝපාය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා මොරටුව මහ නගර සභා සීමාව තුළ පාරිසරික දූෂණය සිදුකරන ද්‍රව්‍ය වල පූර්ණ කළමනාකරණය සඳහා මැදිහත් වීම (සෙවණ නාගරික සම්පත් මධ්‍යස්ථානය)
HS-2	ඒකාබද්ධ ජල කළමනාකරණය තුළින් දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තනය වීම (NWRB)
HS-3	ආපදා වලට ඔරොත්තු දිය හැකි මානව ජනාවාස සැලසුම්කරණය සහ ඉදිකිරීමේ ක්‍රමවේද තුළින් මතු වූ යහ පුරුදු දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුගත කිරීම (NBRO)
HS-4	පාරිසරික පද්ධති හා සම්බන්ධ භූ දැරියා වාස්තු විද්‍යානුකූලව සාම්ප්‍රදායික වගලාකාර පද්ධතිය පුනරුත්ථාපනය කිරීමෙන් ජලය නැවත චක්‍රීකරණය, එකතුකිරීම, බෙදා හැරීම සහ වගා කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීම (ස්වාධීන පර්යේෂක)
HS-5	දේශගුණ විපර්යාස වල බලපෑම් නිසා සිදුවන නාසායෂම් වලට ලක්වන ප්‍රජාව ජීවත්වන ප්‍රදේශ සඳහා ප්‍රජා මූල අනුවර්තනය සඳහා වූ නියමු වැඩසටහන (සොබා සංසඳය)
HS-6	දේශගුණ විපර්යාස අනුවර්තන සඳහා ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් සහිත කළුතර දිස්ත්‍රික්කයේ නියමු වැඩසටහන (හරිත ලංකා පදනම)
HS-7	ඇතිවන දේශගුණ විපර්යාස අනුවර්තන සඳහා ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් සහිත වියලි කලාපයේ නියමු වැඩසටහන (හරිත ලංකා පදනම)
HS-8	කල්පිටිය ධීවර ප්‍රජා සඳහා දේශගුණ විපර්යාසවලට අනුවර්තනය වීම සහ ආපදා පෙර සූදානම (හරිත ලංකා පදනම)
HS-9	මහවැලි ජලාධාර ප්‍රදේශවල මානව ජනාවාස තුළ දේශගුණ විපර්යාස අනුවර්තනය (NBRO)
HS-10	දිස්ත්‍රික් දේශගුණ විපර්යාස සහ කාන්තාව පිළිබඳ සංවාදය (කාන්තා ජල වෘත්තිකයින්ගේ ජාලය)
HS-11	සෞඛ්‍ය ක්‍ෂේත්‍රය දේශගුණ විපර්යාස වලට ගොදුරු වීමට ඇති ඉඩ පිළිබඳ අන්තර් ක්‍ෂේත්‍ර විශ්ලේෂණය (වසංගත රෝග අංශය, MoH)
HS-12	දේශගුණය හා සම්බන්ධ රෝගකාරක පාලනය (වසංගත රෝග අංශය, MoH)

උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 3: ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට දේශගුණික විපර්යාස නිසා සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම

- FS-1 දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම නිසා ආහාර වල මිල ඉහළ යාමෙන් ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට සහ ජනගහනයේ පෝෂණ තත්වයට විය හැකි බලපෑම (වෛද්‍ය පර්යේෂණ ආයතනය)
- FS-2 අස්වැද්දීම ශුන්‍ය හා අඩු ජල අවශ්‍යතාවය ඇතිකිරීමටත් පළිබෝධයන් අවම කිරීම සඳහාත් පිදුරු කොළ රොඩු වැස්මක් ලෙස භාවිත වන විකල්ප වී ගොවිතැන් ක්‍රමවේද අනුගමනය (ස්වාධීන පර්යේෂක)
- FS-3 ගංවතුරට, නියඟයට සහ ලවණ මිශ්‍ර පසට ගැලපෙන වී ප්‍රභේද ප්‍රවර්ධනය මගින් දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් සිදුවන ආහාර හිඟතාවයට මුහුණ දීම (සොබා සංසදය)
- FS-4 දේශගුණික විපර්යාස නිසා සුළු වාරිමාර්ග පද්ධති වලට සිදුවන බලපෑම තක්සේරුකරණය, ඉදිකිරීම් සහ කළමනාකරණය සඳහා සහභාගිත්වය ක්‍රමවේද ගොඩනැගීම (ප්‍රැක්ටිකල් ඇක්ෂන්)
- FS-5 සුළු පරිමාණ කුඹුරු ඉඩම් වල පාරම්පරික කාබනික වී ගොවිතැන්: දකුණු සහ නැගෙනහිර කලාපවලින් ළඳ ඇත්දැකීම් ප්‍රවර්ධනය (ප්‍රැක්ටිකල් ඇක්ෂන්)
- FS-6 කාන්තාවන්ට සහ ආහාර සුරක්ෂිත බවට දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම: කෘෂි පාරිසරික කලාප 3 ක සිදුකරනු ලබන සංසන්දනාත්මක අධ්‍යයනය (කාන්තා ජල වෘත්තිකයින්ගේ ජාලය)
- FS-7 ශ්‍රී ලංකාවේ වියළි කලාපීය වගාකරුවන් ගේ දේශගුණික විපර්යාස අවදානම් කළමනාකරණ උපාය මාර්ග (ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයන ආයතනය)
- FS-8 දකුණු පළාතේ ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට සඳහා ගොවීන් සඳහා දේශගුණික විපර්යාස සම්පත් මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීම (කෘෂි ඉංජිනේරු පීඨය, රුහුණු විශ්ව විද්‍යාලය)
- FS-9 දේශගුණික විපර්යාස නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ ආහාර සුරක්ෂිතබව පිළිබඳ විමසුම (කෘෂි අධ්‍යයන පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය)
- FS-10 දේශගුණික විපර්යාස සඳහා අනුවර්තන වීමේ යාන්ත්‍රණයක් ලෙස කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ (කෘෂිකර්ම පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය)
- FS-11 වගාකිරීම සහ අස්වනු හෙලීම වැනි තීරණ ගැනීම පහසු කරගැනීමට දේශගුණික තොරතුරු සඳහා ගොවීන්ගෙන් ඇති ඉල්ලුම (කෘෂිකර්ම පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය)
- FS-12 ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණික විපර්යාස සහ කෘෂිකර්මය ක්‍ෂේත්‍රය අතර සම්බන්ධය: පුළුල් ආර්ථිකමය විශ්ලේෂණය (කෘෂිකර්ම පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය)
- FS-13 ශ්‍රී ලංකාවේ වැඩිම අවදානමකට පත් වෙරළ කලාපය ලෙස පුත්තලම දිස්ත්‍රික්කය දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුව හැඩ ගැසීම (මහජන නීතිය පදනම)
- FS-14 පුරෝකථනය කරනු ලබන දේශගුණික විපර්යාස නිසා වාණිජ වශයෙන් වැදගත් කෘෂි හෝග වර්ග තුනකට (බඩ ඉරිඟු, මුං, සෝයා බෝංචි) සිදුවිය හැකි පාරිසරික ආතතිය පිළිබඳව ජානප්ලාස්ම ආවරණය කිරීම (කෘෂි හෝග පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනය)
- FS-15 දේශගුණික විපර්යාසවලට ඔරොත්තු දීම සඳහා පුජා මට්ටමේ බීජ තොග ගබඩා කිරීමේ වැඩසටහන (MoA)
- FS-16 කාන්තාව සවිබල ගැන්වීමෙන් ගෘහස්ථ ආහාර සුරක්ෂිතභාවය සහ පෝෂණය නැංවීම (MoA)

උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 4: මූලික ආර්ථික ධාවක දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ශක්තිමත් කිරීම

- ED-1 දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තනය සඳහා ඉහළ මි මය දෝණියේ කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාකාරී පිළිබඳ අවශ්‍යතා තක්සේරුව (මධ්‍යම ඉංජිනේරු කාර්යාලය)
- ED-2 යහපත් ඵලදායිතාවයක් සඳහා සාම්ප්‍රදායික නොවන රබර් වගා ප්‍රදේශවල කුඩා රබර් වතු නිමියන් දේශගුණ විපර්යාසවල අහිතකර බලපෑම් පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම (රබර් පර්යේෂණ ආයතනය)
- ED-3 ග්‍රාමීය කෘෂි ආදායමට දේශගුණ විපර්යාස නිසා සිදුවියහැකි බලපෑම : ශ්‍රී ලංකාවේ රබර් වතු කම්කරුවන්ගේ ඉපැයීම පිළිබඳ අධ්‍යයනය (කෘෂි පීඨය, පේරාදෙණිය)
- ED-4 හුම්තෙල් ලාම්පු වෙනුවට සුදුසු විකල්පයක් ලෙස අඩු වියදම් සූර්ය තාප ලාම්පු භාවිතය හා හොඳම නිෂ්පාදනය තේරීම සඳහා ක්‍ෂේත්‍ර පර්යේෂණ (සේවාරාම පදනම)
- ED-5 දේශගුණ විපර්යාස නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ පාරිසරික කලාප තුළ පවතින තේ කර්මාන්තයට ඇතිවන බලපෑම් සහ වඩාත් සුදුසු අනුවර්තන හා අවමකරණය ක්‍රියාමාර්ග (තේ පර්යේෂණ ආයතනය)

ED-6	සංචාරක ප්‍රදේශවලට ආහාර මගින් ඇතිවිය හැකි රෝගාබාධ හඳුනාගැනීම සහ ඒවායේ බරපතල බව දේශගුණ විපර්යාස නිසා වැඩිවීම (ශ්‍රී ලංකා හෝටල් කළමනාකරණ සහ සංචාරක ආයතනය)
ED-7	ශ්‍රී ලංකාවේ සංචාරක ප්‍රදේශවලට ආහාර මගින් ඇතිවිය හැකි රෝගාබාධ දේශගුණ විපර්යාස නිසා වැඩිවීම සහ ගත හැකි ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව ප්‍රජා දැනුවත් කිරීම (ශ්‍රී ලංකා හෝටල් කළමනාකරණ සහ සංචාරක ආයතනය)
ED-8	මූලික ආර්ථික ධාවක දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ශක්තිමත් කිරීම (කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලය)
ED-9	දේශගුණයට සංවේදී ආපදා අවදානම අවම කිරීම ජාතික සංවර්ධන සැලසුම්කරණයට ඇතුළත් කර ගැනීම (තාක්ෂණ සහ අවමකරණය, ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය)
ED-10	ශ්‍රී ලංකාවේ මාර්ග යටිතල පහසුකම දේශගුණික විපර්යාසවලට ඔරොත්තු දිය හැකි ලෙස ගොඩ නැගීම (සැලසුම් අංශය, RDA)

උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 5: ස්වාභාවික සම්පත් සහ ජෛව විවිධත්වය දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් ආරක්ෂා කරගැනීම

NR-1	වායුගෝලීය කාබන්ඩයොක්සයිඩ් සාන්ද්‍රණය ප්‍රධාන සහත්වයට සාපේක්ෂව තක්සේරු කිරීම (ජාතික ශාඛ විද්‍යාගාරය, ජාතික උද්භිද උද්‍යාන දෙපාර්තමේන්තුව)
NR-2	උපාය මාර්ගික තක්සේරුව: ප්‍රධාන ගංගාශ්‍රිත ජල පෝෂිත ප්‍රදේශ දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුවර්තනය වීමේ පෙරසූදානම (ජාත්‍යන්තර ජල කළමනාකරණ ආයතනය)
NR-3	පවතින කුඩා වැව් දේශගුණික විපර්යාසවලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව පිළිබඳව අධ්‍යයනය (ජාත්‍යන්තර ජල කළමනාකරණ ආයතනය)
NR-4	පුරෝකථනය කරන ලද දේශගුණික විපර්යාස නිසා දර්ශක විශේෂයක් ලෙස Tauna පක්ෂි පර්යේෂණ පරාසයේ සිදුවිය හැකි වෙනස්කම් පිළිබඳ බලපෑම් තක්සේරුව (ක්‍ෂේත්‍ර පක්ෂි විද්‍යා අධ්‍යයන කණ්ඩායම)
NR-5	දේශගුණික විපර්යාස සඳහා පාරිසරික පද්ධතිය මුල් කොටගත් අනුවර්තන වෙරළබඩ කලාපයට යෝග්‍ය බව පිළිබඳ තක්සේරුව (ලෝක සංරක්ෂණ සංගමය)
NR-6	සහභාගිත්ව ප්‍රවේශ උපයෝගී කොටගෙන දේශගුණික විපර්යාස නිසා සිදුවිය හැකි බලපෑමට හැඩගැසීම සඳහා සුළු පරිමාණ ධීවර ප්‍රජාවගේ හැකියාව නංවාලීම (ප්‍රැක්ටිකල් ඇක්ෂන්)
NR-7	ජලාධාර පෝෂක ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කිරීම හා ඒවායේ පාරිසරික සේවා දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමවලට මුහුණ දීමට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ඉහළ නංවාලීම (පාරිසරික පදනම)
NR-8	දැනුවත් භාවය, තොරතුරු වලට ඇති ප්‍රවේශය සහ දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම පිළිබඳ අවබෝධ කරගැනීම ප්‍රාදේශීය ප්‍රජා තුළ නංවාලීම (ප්‍රැක්ටිකල් ඇක්ෂන්)
NR-9	සංරක්ෂණය සඳහා උතුරු නැගෙනහිර හා දුර්ගතය හඳුනාගැනීම හා තිරසාර සංවර්ධනය සහ දේශගුණික විපර්යාසවලට වලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව සහතික කිරීම (පාරිසරික කළමනාකරණ උපදේශන ආයතනය)
NR-10	සංවේදී වෙරළ කලාපීය පරිසර පද්ධති හා ආශ්‍රිත ධීවර කටයුතු වලට සිදුවිය හැකි බලපෑම විමර්ශනය කිරීම සඳහා ධීවර සහ ජලජීවී දෙපාර්තමේන්තුව බලගන්වීම තුළින් අනාගතයේ වෙරළ සහ සමුද්‍ර පරිසරය පිළිබඳ පර්යේෂණ සිදුකිරීම (රුහුණු විශ්ව විද්‍යාලය)
NR-11	කෘෂි වන වගාව තුළින් දේශගුණික විපර්යාසවල කම්පන වලට ඔරොත්තු දීම (කෘෂිකර්ම පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය)
NR-12	නැවුම් ප්‍රවේශ පිහිටි විමෙන් කුඩා වනාන්තර කැබලි සහ වැදවියාමේ තර්ජනයට ලක්ව ඇති වළුරු විශේෂ සංරක්ෂණය: දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් ඔවුන්ගේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව නංවාලීම (වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව සහ සොබාදහම වෙනුවෙන් සංවිධානය)

ඇමුණුම 4:
ඇස්තමේන්තුගත මූල්‍ය අවශ්‍යතා
(රූපියල් මිලියන)

මැදිහත් වීමේ මාර්ග	2011	2012	2013	2014	2015	2016	එකතුව
උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 1: ජාතික සංවර්ධනයට සහ සැලසුම්කරණයට දේශගුණික විපර්යාස අනුගත කිරීම	50	554	669	637	820	820	3,550
අ) ජාතික මට්ටමේ දේශගුණික අනුවර්තන සැලසුම්කරණයේ හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ධාරිතාවන් ශක්තිමත් කිරීම	5	10	30	20	15	15	95
ආ) අනාගත ආයෝජන හා ආර්ථික සැලසුම් දේශගුණ විපර්යාසයන්ට ඔරොත්තු දෙන බවට සහතික වීම	10	25	10	-	-	-	45
ඇ) අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ පර්යේෂණ ක්‍රමානුකූලව සිදු කිරීම හා දැනුම බෙදාහැරීම	15	297	377	362	360	360	1,771
ඈ) දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන කටයුතු සඳහා මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන වැඩි කිරීම	17	210	205	200	400	400	1,432
ඉ) දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව විවිධ මට්ටම්වල පාර්ශවකරුවන් දැනුවත් කිරීම හා ක්‍රියාවේ යෙදවීම	3	12	47	55	45	45	207
උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 2: මානව ජනාවාස දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ගොඩ නැඟීම	91	496	2,768	2,434	2,398	2,098	10,285
අ) ජනාවාසවල දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා පාර්ශවකරුවන් යෙදවීම	1	50	20	20	-	-	91
ආ) දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සැලකිල්ල සැලසුම්කරණයට තුලට අන්තර්ගත කිරීම	15	150	2,192	2,150	2,150	2,000	8,657
ඇ) ජනාවාස සඳහා ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක ජලය ලබාදීම සහතික කිරීම	11	140	505	215	215	65	1,151
ඈ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා ජනාවාසවල මතුවන සෞඛ්‍ය ප්‍රශ්න ජයගැනීම	60	105	20	20	20	20	245
ඉ) දේශගුණික විපර්යාසයන්හිදී ඇතිවන පීඩාවන් හා ඒ සඳහා ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව ජනතාව දැනුවත් කිරීම	4	51	31	29	13	13	141
උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 3: දේශගුණික විපර්යාස නිසා ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම	8	183	2,123	1,690	1,755	7,215	12,974
අ) ආහාර නිෂ්පාදනය හා පෝෂණය වෙනුවෙන් ඇති වන ඉල්ලුම සැපයීම සහතික කිරීම	-	85	345	335	300	-	1,065
ආ) කෘෂිකර්මාන්තය සඳහා ප්‍රමාණවත් ජලය සැපයීමට සහතික වීම	2	23	1,703	1,200	1,200	6,000	10,128
ඇ) ආහාර සුරක්ෂිතබව හා සම්බන්ධ සමාජ ආර්ථික බලපෑම් අවම කිරීම	-	10	10	25	25	1,000	1,070
ඈ) දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑමට අනුව නැතිගැසීම කෙරෙහි ප්‍රජාව යොමුකිරීම හා ඔවුන්ගේ දැනුම නංවාලීම	6	65	65	130	230	215	711
උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 4: මූලික ආර්ථික ධාවක දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ශක්තිමත් කිරීම	160	375	3,765	3,610	3,875	3,375	15,160
අ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා යටිතල පහසුකම්වලට සිදුවන බලපෑම අවම කිරීම	125	130	3,025	3,000	3,000	3,000	12,280
ආ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා වැවිලි ක්‍ෂේත්‍රයට සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම	-	25	25	25	300	300	675
ඇ) දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් වලට මුහුණදීම සඳහා ප්‍රධාන කර්මාන්ත වලට සහය වීම	-	10	530	510	500	-	1,550
ඈ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා පීඩාවන්ට ගොදුරුවීම පිළිබඳව ප්‍රධාන ආර්ථික ක්‍ෂේත්‍ර දැනුවත් කිරීම	35	210	185	75	75	75	655

මැදිහත් වීමේ මාර්ග	2011	2012	2013	2014	2015	2016	එකතුව
උපාය මාර්ගික ක්‍ෂේත්‍ර 5: ස්වාභාවික සම්පත් සහ ජෛව විවිධත්වය දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් ආරක්‍ෂා කර ගැනීම	20	219	279	1,632	1,760	1,780	5,690
අ) මිනිසාගේ යහපත් පැවැත්ම සහ පරිසර පද්ධති සේවා සඳහා අවශ්‍ය ජලය ප්‍රමාණාත්මකවත් ගුණාත්මකවත් ලැබෙන බව සහතික වීම	-	4	4	2	15	10	35
ආ) භෞමික පරිසර පද්ධති සහ එම සේවා සතු දේශගුණ විපර්යාස වලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව නැවැත්වීම	-	50	100	1,520	1,520	1,520	4,710
ඇ) ගොදුරු වීමට ඉඩ ඇති වෙරළ හා සමුද්‍රික පරිසර පද්ධතිය හා බැඳුණු ජීවීන්ගේ ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය දියුණු කිරීම	-	10	35	35	100	100	280
ඈ) අභ්‍යන්තර තෙත් බිම් හා ඒ ආශ්‍රිත විශේෂ වල දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑමට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව නැවැත්වීම	15	55	50	-	50	50	220
ඉ) දේශගුණ විපර්යාසයන් නිසා ජෛව විවිධත්වයට සිදුවන බලපෑම හේතු කොට ගෙන ඇතිවන සමාජ ආර්ථික කරුණු පිළිබඳ කටයුතු කිරීම	-	-	-	25	25	100	150
ඊ) ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම් පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත්වීම, අධ්‍යයනය කිරීම හා ක්‍රියා කිරීම	-	50	50	50	50	-	200
උ) ජෛව විවිධත්වය හා පරිසර පද්ධතිය සේවා සංරක්‍ෂණය පිළිබඳ පාර්ශවකරුවන්ගේ දැනුම වැඩිකර ඔවුන් සජීවකරණය කිරීම	5	50	40	20	10	10	135
එකතුව	329	1,827	9,604	10,023	10,618	15,298	47,699

ඇමුණුම් 4:

දේශගුණ විපර්යාස වලට අනුවර්තනය වීමේ ජාතික ක්‍රමෝපායේ අඩංගු ඉලක්ක ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලසුම

උපාය මාර්ගික කොටස 1:

ජාතික සංවර්ධනයට සහ සැලසුම්කරණයට දේශගුණික විපර්යාස

මැදිහත් වියයුතු කොටස	2011	2012	2013	2014	2015	2016
අ) ජාතික මට්ටමේ දේශගුණික අනුවර්තන සැලසුම්කරණයේ හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ධාරිතාවන් ශක්තිමත් කිරීම						
i දේශගුණික විපර්යාස දේශීය තාර්කික ප්‍රතිපත්තියක කිරීම හා ශක්තිමත් කිරීම						
ii දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ නියමිත පුහුණු වැඩසටහන් අදාළ අංශයන්හි ඇතුළත් කිරීම						
iii විශ්වවිද්‍යාල මට්ටමේ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ අධ්‍යයන වැඩසටහන් හඳුන්වා දීම						
ආ) අනාගත ආයෝජන හා ආර්ථික සැලසුම් දේශගුණ විපර්යාසයන්ට ඔරොත්තු දෙන බවට සහතික වීම						
i ජාතික උපාය මාර්ග අත්පිටි ක්‍රියාවලියට දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ කරුණු ඇතුළත් කිරීම						
ii සැලසුම්කරුවන් සහ පොදුබල ක්‍රියාකාරීන් අතර දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ තාක්ෂණික දැනුම වැඩි කිරීම						
iii දේශගුණික විපර්යාස නිසා අදාළ කොටසට අහිමිවන මුදල් ප්‍රමාණය අත්හැරීමේදී කොටසට පෙන්වීම						
ඇ) අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ පර්යේෂණ ක්‍රමානුකූලව සිදු කිරීම හා දැනුම බෙදාහැරීම						
i සම්බන්ධීකරණය වූ පර්යේෂණ වැඩ පිළිවෙළක් ස්ථාපිත කිරීම හා තොරතුරු පුළුල් ලෙස ප්‍රචලිත කිරීම						
ii කළමනාකරණය සහ ප්‍රවේශන පිළිබඳ අධ්‍යයන සහතික						
iii විවිධ අංශයන් කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම් පිළිබඳව නිවැරදිව අධ්‍යයනය කිරීමට සහතික කිරීම						
iv අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ කාර්යාලයක් ඇතුළත් කර ගැනීමේදී පර්යේෂණ කිරීම හා ප්‍රවේශන කිරීම						
ඈ) දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන කටයුතු සඳහා මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන වැඩි කිරීම						
i දේශගුණික විපර්යාස වැඩසටහන් වෙනුවෙන් මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදන වැඩසටහන් පවත්වා ගැනීම සහ ආදායම් ප්‍රතිපාදන වැඩසටහන් සහතික කිරීම						
ii දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන ක්‍රියාමාර්ග සඳහා පුළුල්ව ප්‍රවේශන කිරීමට සහතික කිරීම						
iii දේශගුණික විපර්යාස සහතික සඳහා විවිධ අංශයන්ගෙන් සැදුම්ලත් විද්වතුන්ගෙන් සමන්විත කණ්ඩායමක් ශ්‍රී ලංකාවට සැපයීම සහ ස්ථාපිත කිරීම						
iv දේශගුණික විපර්යාස සහතික සඳහා ප්‍රවේශන කිරීම සහ නැති අවස්ථාවන්හිදී ලිපිවලට අමතරව සේවයක් කිරීම						
ඉ) දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ විවිධ මට්ටම්වල පාර්ශවකරුවන් දැනුවත් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම						
i අධ්‍යාපන සේවය, මාධ්‍ය හා තොරතුරු සපයන අංශයන් අතර පාර්ශවකරුවන්ගේ දැනුවත් කිරීම සහ ස්වයංපාලන ක්‍රම සහතික කිරීම						
ii දේශගුණික විපර්යාස සහතික කිරීමට සහතික කිරීමට සහතික කිරීම						
iii කුඩා කණ්ඩායම් උපදේශන කුලීන් දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන කටයුතු කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීමට උත්සාහ වීම						
iv ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධීකරණය සඳහා පවත්නා ආයතන හා පුළුල්ව කාර්යාලයක් සොයාගැනීම						
v නාතික මට්ටමේ ක්‍රියාකාරකම් (පැලි හොට් ඩෑම් වැනි) සඳහා සහතික කිරීමට සහතික කිරීම						
උපාය මාර්ගික කොටස 2:						
මහජන ජනවාර්ගික දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස හොඳින් හැඳීම						
අ) ජනවාර්ගික දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු සඳහා පාර්ශවකරුවන් යොදවීම						
i දේශගුණික විපර්යාස කටයුතු වෙනුවෙන් ජනවාර්ගික සම්බන්ධීකරණ ආයතන / කාර්යාල ස්ථාපිත කිරීම						
ii දේශගුණික විපර්යාස වලට මහජන දායකත්ව දෙන ඉදිරිපස ක්‍රියාමාර්ග ප්‍රවර්ධනය කිරීම						
iii දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තනය වීමේ ක්‍රියාමාර්ග ලිපිවලට අමතරව සේවයක් කිරීම						
ආ) දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සැලසුම්කරණයට තුළුට අන්තර්ගත කිරීම						
i ජනවාර්ගික සඳහා ප්‍රවේශන මට්ටමේ විස්තරාත්මක ආපදා සිතිවීමකට උගත් කරවීම						
ii ප්‍රධාන ජනවාර්ගික වල ප්‍රවේශන කටයුතු සහතික කිරීම						
iii ජනවාර්ගික තුළ නොකෙරෙන වැඩි හා ස්වභාවික පරිසර ප්‍රවේශන කිරීමට උගත් කරවීම						
iv නාතික හා මානව ප්‍රවේශන ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කිරීම හා අධ්‍යයනය කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම						
v ජනවාර්ගික තුළ දේශගුණික බලපෑම් පිළිබඳ පර්යේෂණ පවත්වා ගැනීමට සහතික කිරීම සහ ස්වයංපාලන ක්‍රම සහතික කිරීම						
ඇ) ජනවාර්ගික සඳහා ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක ජලය බෙදාහැරීම සහතික කිරීම						
i ජලය අපිරිසිදුකිරීමේ නවීන ක්‍රියාමාර්ග කොටසක් මෙන්ම වැඩිදුරටත් සේවයක් සැපයීමට ප්‍රවර්ධනය කිරීම						
ii අධ්‍යයනය කිරීම සම්බන්ධ පවත්වා ගැනීම සහ පාර්ශවකරුවන් අතර දත්ත හුවමාරු කිරීමට සහතික කිරීම						
iii ජල සම්පත් හා ජල මූලාශ්‍ර කළමනාකරණය සඳහා විකල්ප වැඩපිළිවෙළක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම						
iv ජල සපයුම් මත ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් පිළිබඳව පර්යේෂණ පවත්වා ගැනීම සහ බලපෑම් මට්ටම පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීම						
ඈ) දේශගුණික විපර්යාස නිසා ජනවාර්ගික මතුපිට කොටස ප්‍රශ්න ජලයට හානි කිරීම						
i රෝග කාරකයන් මගින් බෝවන රෝග ප්‍රවේශන කිරීම හා අධ්‍යයනය කිරීම						
ii කොටස අමතරයෙන් හා අනෙකුත් ආයතන අතර දත්ත හුවමාරු කිරීමට සහතික කිරීම සහ ස්වයංපාලන ක්‍රම සහතික කිරීම						
iii කොටස වෛෂයිකයන් ද ප්‍රවේශන සැලසුම් සම්පාදනය සඳහා එක් කර ගැනීම						
iv ශ්‍රී ලංකාවේ කොටස කෙරෙහි ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාස බලපෑම් පිළිබඳව පර්යේෂණ පවත්වා ගැනීම						
ඉ) දේශගුණික විපර්යාසයන්හිදී ඇතිවන සීමාවන් හා ඒ සඳහා ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව ජනවාර්ගික දැනුවත් කිරීම						
i ජනවාර්ගික පිළිබඳව තොරතුරු රැස් කිරීමේදී පර්යේෂණ කිරීම හා බෙදාහැරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ප්‍රවර්ධනය කිරීම						
ii දේශගුණික විපර්යාසයන්ට මරණාන්විත දිය හැකි ඉදිරිපස පිළිබඳ දැනුම හා ඉල්ලුම වැඩි කිරීමට කටයුතු කිරීම						
iii පවත්නා ආයතන මගින් සම්බන්ධීකරණය හා තොරතුරු බෙදාහැරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම						
iv කළමනාකරණය සහ ප්‍රවේශන පාර්ශවකරුවන්ට බෙදාහැරීම සඳහා කාර්යාලයක් ව මාධ්‍ය සොයාගැනීම						
උපාය මාර්ගික කොටස 3:						
දේශගුණික විපර්යාස නිසා ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට සිදුවිය හැකි බලපෑම් අවම කිරීම						
අ) ආහාර නිෂ්පාදනය හා පෝෂණය වෙනුවෙන් ඇති වන ඉල්ලුම් සැපයීම සහතික කිරීම						
i පෝෂණ අවශ්‍යතා සපුරාගැනීම සඳහා විකල්පයක් පිළිබඳ දැනුම වැඩි කිරීම						
ii කාලගුණ අනාවැකි හා තොරතුරු බෙදාහැරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම						
iii වර්ෂාපතනයේ වෙනස්වීම්වලට මුහුණ දීම සඳහා සිප් වර්ග පහසුකම් සහ ස්වයංපාලන ක්‍රම සහතික කිරීම						
iv කාර්මික, පශු සම්පත් හා ධීවර කර්මාන්තය සඳහා දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම් හා අනුවර්තන සම්බන්ධයෙන් පර්යේෂණ පවත්වා ගැනීම						

“අවිනිශ්චිත දේශගුණික විපර්යාස සමඟ ජීවත්වීම ඉතරෙහිකල
 දේශගුණ විපර්යාසයන් සොබාවේ”

මෙහිදී ඇතුළු ලේඛන හමි:

foay. Kú úm%hdi i |yd wkj %; Kh úfi' cd; † I %udmdh Y%, xl dj 2011-2016

foay. Kú úm%hdi j , g wkj %; Kh úu i 'oyd f; dr; #e" wOHdmk i y
 i k%fook Wmdh ud%.

foay. Kú úm%hdi j , g wkj %; Kh úfi' cd; † I %udmdhg wod< m; % d

foay. Kú úm%hdi j , g wkj %; Kh úfi' j HdMD; si xl , m%kd m; % d tl ; ‡

f. dýre úug bve; sfE ; %me; † v(

- කෘෂිකාර්මික සහ ධීවර
- ජලය
- සෞඛ්‍යය
- භාගවික සංවර්ධනය, udkj ckdj di i y wd%: † há; , myi | i
- ජෛව විවිධත්වය සහ පාලිසවික පද්ධති සේවා

foay. K úm%hdi m%n|j Y%, xl dfõ ck; dj f. ai xcdk%h m%n| i óE Kh

fuh i l i k , ofoa

wdi %h%k%l xj %OK nextl #õ wk% %fh%ks ADBTA 7326 SRI

foay. K úm%hdi j , g u%y%k%õ i |yd Odí ; dj h k%j d, ú

I %h; u l l f, a

foay. K úm%hdi f, d i l d%hd, h,

mri r wud; HxYh.

fj í wvúh(

www.climatechange.lk

